

מחוברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קל"ח | פרשת בלק | תשפ"ג

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בג"מ	א"ת	נ"ס	בג"מ	א"ת	נ"ס	בג"מ	א"ת	נ"ס	בג"מ	א"ת	נ"ס	
22:44	22:35	21:06	21:42	21:21	20:13	21:04	20:34	19:29	21:06	20:31	19:13	

לאור באור החיים

יריעה מיוחדת | כמשנת מרן האור החיים הק' לרגל יומא דהילולא קדישא

יריעה מיוחדת החל מעמ' כ"ג

חשיפה: מי אמר שבתוככי מחנות ההשמדה באושוויץ ראה, עד כמה צדקו דברי רבינו האור החיים הק' בפרשתנו | עמ' כ"א

סגולה: סגולת ומעלת 'שתיית לחיים' | עמ' ב'

אקטואליה: המזיק בגד משומש או משקפיים משומשות כמה צריך לשלם | עמ' י"ד

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

זה לעומת זה עשה האלקים...

וישלה מלאכים אל בלעם בן בער וגו' (כב, ג). וברש"י מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע. כדי שלא יהיה פתחון פה לאומות לומר אילו היה לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פרצו גדר עולם.

הקשה הרה"ק רבי בונם מפשיסחא ז"ע, אדרבה עכשיו יהיה להם פתחון פה שייאמרו מפני מה העמיד לישראל נביא אמת הוא משרע"ה והחזירם למוטב, ואילו לנו נתן גוי טמא ומשוקץ?

ותירץ עפ"י מעשה דבדידיה הוי עובדא, כשבא פעם אחת לעיר ברלין להתרפאות על כאב עינים שהיה לו ר"ל, נזדמן לו איש אחד בשוק, ושאל אותו על הרופאים ואמר לו הלה שנמצא פה רופא אחד שייכול לרפאות בשעה קלה ונקרא "ווינדער דאקטער", נענה אליו

עליו רחמים רק שהעולם נוהג עפ"י דרך הטבע, ואם ללכת אל רופא המרפא שלא בדרך הטבע

הרה"ק מפשיסחא באמת צריך להיות דרך איש יהודי כשהוא חולה שילך אל צדיק הדור שיבקש

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"א
פניני אביר יעקב עמ' ו'

ברכתו של בלעם מתקיימת עד היום...

מה טובו אהליך יעקב וגו' (כד, ה).
כשנתקבל הגאון רבי שמעון סופר לרבה של קראקא, מצא בה לא פחות ממאה מניינים בתי כנסת ושטיבלאך, מהם של חייטים, של סנדלרים וכדומה, אכן כל "בי עשרה שכנתא שריא" כל עשרה יהודים - ובית כנסת משלהם.

אמר רבי שמעון בדרשה הראשונה שנשא בשבת: עכשיו רבותי מחוורת לי ברכתו של בלעם: "מה טובו אהליך יעקב", כפי שבוודאי אתם מבינים בעצמכם, לא היה לו לבלעם חשק רב לברך את ישראל, ועשה זאת בעל כורחו, אבל משראה שאוהלים רבים כל כך מצויים אצל בני ישראל, בתי כנסיות ובתי מדרשות רבים כל כך, קרא מתוך סיפוק "מה טובו אהליך יעקב" מה טוב הוא שרבים כל כך אוהלים של ישראל.

בלעם הבין שיש כאן קללה יותר מברכה, אדרבה יהיו נא בני ישראל נפרדים אלו מאלו, תעשה לה כל קבוצה בית כנסת מניין לעצמה, מעלה גדולה היא זו שירבה בהם הפירוד. וברכתו זו של בלעם אומרים חז"ל, אמנם נתקיימה ומתקיימת בנו עד עצם היום הזה כפי שעניינו רואות כאן בקראקא.

דבש וחלב (להגיד מנחם מגדל קרנגיל תלמיד הגרש"ס ששמע מפ"ק) בפרשתנו

הרעות כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ה) "תלמידי בלעם הרשע, עין רעה, רוח גבוהה ונפש רחבה", כי קנין המידות תלוי בעבודה ולא ענין סגולה ולא ענין אחר.

יסוד צדיק (עמ' כג)

היעב"ץ מביא פירוש נפלא ששמע מאביו בהיותו תינוק

ויחר אף אלקים כי הולך הוא (כב, כב).

בגליון החומש של היעב"ץ נמצא כתוב בכת"ק וז"ל: מאבי הגאון [החכם צבי] ז"ל שמעתי כשהייתי תינוק, ביאור נחמד בכתוב הלז, שהקשה איך חרה אף אלקים אז, הלא אמרו (ברכות ז, א) דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם וכ'.

ואמר שזה בא הכתוב לתרץ במה שכתב כי הולך הוא, כלומר לפי שהיה אז מהלך ואינו יכול לכוון היטב, כמו שאמרו במתפלל, היה רוכב על החמור ירד, היה מהלך בדרך יעמוד (ראה שו"ע אר"ח סי' צד), ולקללתו היה צריך כוונה עצומה, כמו שאמרו (ברכות שם) שאין כל בריה יכולה לכיין אותה שעה חוץ מבלעם, ולכן לא נמנע הקב"ה מלכעוס בשעה שבלעם היה בדרך.

קובץ כרם שלמה (באבוב, שנה י"א קובץ ט)

כי אם דרך נס, טוב כבר ללכת אל מורי ורבי המגיד מקאזניץ זצ"ל.

ובזה מתורצת הקושיא, כי זאת שהאומות לא היו מאמינים לאותות והמופתים שעשה משרע"ה הוא מחמת שאומרים שהכל עפ"י מקרה ח"ו ועפ"י הטבע, ולכן העמיד להם הקב"ה בלעם הרשע שהוא יעשה הכל שלא עפ"י דרך הטבע, ובכל זאת יהיו מאמינים בו האומות, ומעתה לא יהיה להם פתחון פה כלל, כי הקב"ה יאמר להם מפני מה האמנתם בבלעם הרשע ולא האמנתם במשרע"ה, ואם תאמרו שלא האמנתם בו שעשה שלא כטבע הרי ראייתם כזאת בבלעם ושם כן האמנתם, א"כ היה לכם להאמין במשרע"ה.

נפלאות הרבי ר' בונם מפרשיסחא - עמ' כד (נדפס בוורשא בשנת תרפ"ד - בשפת האידיש)

מ'קען רעדין עם הקב"ה זיבען מאהל' און זיין בלעם הרשע

את שבעת המזבחת (כג, ד).

הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל אמר בדרך צחות, כי יכולים לדבר עם הקב"ה שבע פעמים, ולהישאר בסוף עם כל המידות הגרועות. ובלשונו הק': "מקען רעדין עם הקב"ה זיבען מאהל' און זיין בלעם הרשע" [=יכולים לדבר עם הקב"ה שבע פעמים ועדיין להיות בלעם הרשע] דהרי בלעם דיבר שבע פעמים עם הקב"ה, והיו בו כל המידות

סגולת השבוע

סגולת ומעלת 'שתיית לחיים'

וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקח רומח בידו (כה, ז).

ברש"י פר' שופטים כתב וז"ל: דורשי רשומות היו אומרים, זרוע, תחת יד, שנאמר (במדבר כה, ז) ויקח רומח בידו. לחיים, תחת תפלה, שנאמר (תהלים קו, ל) ויעמד פינחס ויפלה.

בהסכמת הרה"ק רבי עמנואל גרשון רבינוביץ זצ"ל לספר אוהל שלמה מביא ששמע מהרה"ק בעל התפארת שלמה זצ"ל בדרך הלצה, כששתו י"ש אצלו ואמרו זה לזה לחיים, אמר כי לחיים במקום תפילה כמבואר כאן דהלחיים' כנגד תפילה פנחס עכ"ד, ודפח"ח.

דברים נפלאים בענין 'שתיית לחיים' כותב הגה"צ בעל המנחת יצחק בתשובותיו (ח"ו סי' קלה) במענה לאחד שרצה לבטל את השתיית 'לחיים' לאחר התפילה מחמת מכשולים שיצא מכך.

והשיב לו המנחת יצחק: הנה מה מאד קשה לפלפל בענין אשר אין לו מקור בש"ס ופוסקים, אבל מכל מקום יסודתו בהררי קודש... ראיתי בטעמי מנהגים (לקוטים אות ג'), בשם הרה"ק מסטרעליסק זצ"ל, שכתב טעם על מנהג בין חסידים יראי השם, לשתות מעט י"ש, בכל צרה שלא תבוא, ולומר לחיים, זה

לזה, כי לחיים' בגמט' מנה"ג, ומנהג משובר ומבטל הדין, ושם בהגה, בשם ספר תעלומת חכמה בהקדמה שהביא בשם הגה"ק מרן העטרת צבי מזידיטשוב זלה"ה, שיש מדרש כשישראל שותים ואומרים לחיים הקדוש ברוך הוא מוחל עוונותיהם של ישראל, וחתנו הגה"ק מראזדיל זלה"ה, אמר הגם שלא ראה זה המדרש, אבל נאמנים עליו דברי חותנו ודודו הגה"ק הנ"ל, וכתב לפרש דברי המדרש עיין שם, וממילא שוב י"ל שע"כ שותים י"ש ומברכים לחיים להמתיק דינו של בעל היא"צ... עיי"ש באריכות, דאכן יזהרו שלא יצא מכשולים מכך, אך חלילה לבטל מנהג קדוש זה.

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

לא הביט און ביעקב:

ההלם וההפתעה שהיה למלמד אחרי שיחת ההבהרה עם תלמידו שהציץ לתוך דף בשעת המבחן המקיף...

זה שוב קורה. יוני. והדף המקופל שבכיס. מכניס יד ושולף, פותח בזהירות ומציץ. מקפל חזרה ודוחף לכיס. לא. עכשיו כבר ברור שלא היתה זו מעידה חד פעמית. זה היה תעלול מתוכנן מראש. סוג של פתרון חילופי להשקעה בלימוד לקראת לו בכלל, ליוני, אבל עם מציאות אי אפשר להתווכח, וכמחנך המופקד על התנהגותם של התלמידים ולא רק על רמת הידיעות שלהם, ידעתי כי עלי למצוא דרך מתאימה ומכובדת כדי להגיב.

כבר ארבע עשרה שנים אני זוכה להיות מלמד תינוקות של בית רבן. זוכה ללמד את צעירי הצאן גמרא ומשניות, מתאמץ להחזיר בהם חשק ואהבה ללימוד, לדרבן אותם להפילה ברגש ובכוונה, לחדד בהם את הרגישות בתחומים שבין אדם לחברו, ובעצם, להעניק להם את הבסיס ואת הגירסא דינקותא שאיתם יצאו למסע החיים שיעוד נכון להם, ויגדלו בעזרת ה' לתפארת.

בכל שנה אני עורך מבחנים קטנים וגדולים, בודק וגם מחלק ציונים. בכל שנה אני נחקל בתלמידים מוכשרים יותר או פחות, בכאלו שחוששים ורועדים לפני מבחן, ובאחרים המגיעים רגועים ושאננים. מידי פעם אני גם מתמודד עם תלמידים שמחפשים לעצמם חיים קלים וציונים ללא מאמץ ומנסים לקצר את הדרך על ידי העתקה בדרכים וברעיונות יצירתיים יותר או פחות.

אבל בסיפור מוזר מדהים ומרטיט כמו זה שהתרחש לי עם יוני, טרם נתקלתי מעודי. זה היה בסוף חודשי החורף, לאחר תקופה רצופה של לימודים רציניים, והמבחן שעמד להיערך בכיתה היה מקיף ומשמעותי במיוחד.

התלמידים כולם התכוננו לקראתו ברצינות, ובהגיעי ביום המבחן אל הכיתה הרגשתי את המתח שבו הם נתונים. כולם שאפו להצליח, כולם שאפו להגיע לציון שישקף את מאמציהם ואת ידיעותיהם. הרגעים הראשונים והדמומים הללו, שאחרי קבלת דפי המבחן, מרגשים אותי בכל פעם מחדש. ראשים רכונים, עטים רצים במרץ על פני השורות, מצחים קמוטים מתוך מאמץ מחשבת.

ממקומי שעל הקתדרה אני סוקר במבט אוהב את טורי התלמידים, תלמידי היקרים, עיני נחות של שורת היושבים בטור שמולי ופתאום נעצרות בתדהמה מול המתרחש בספסל השלישי. יוני. תלמיד משקיע ורציני. אומנם אינו מהמבריקים בכיתה, אבל לא הייתי מצפה לראותו בפזזה כזו. שולף מכיסו דף קטן ומקופל, פותח אותו בזהירות ומציץ, דוחף חזרה לכיס וממשיך לרוץ על פני שורותיו של דף המבחן. אני בוחה בו כלא מאמין. הכין לעצמו כמה תזכורות חשובות מהחומר, כנראה, ועכשיו מיהר להציץ בהן. מה הוא חושב לעצמו, הנער? הרי אני יושב כאן מולו והעיניים שלי בריאות ומתפקדות ברוך ה'. מול דמותו של יוני הרכון במרץ על מבחן החלטתי לתת לעיניים לזרום בינתיים. תמיד תהיה לי אפשרות להגיב.

מסביב הוסיפו העטים לרוץ על פני הדפים, ופה ושם החלו ניצנים של סיוס לבצבץ על פני השטח. הנה, מוטי רייך, העילוי של הכיתה, כבר קם ומחזיר את מבטו במבט שכובד ראש וסיפוק מעורבים בו. מאיר פנחסוב, שגם הוא ניהן במוח מבריק במיוחד, סיים מיד אחריו את הכתיבה, וכעת הוא עובר בעיון על התשובות כולן, בודק ומשפץ קצת לפי שהוא מחזיר. רחש קל של תזוזת כיסאות התחיל להישמע בין שורות התלמידים, ובתוך שאני מאשר בניד ראש למסיימים לצאת מן הכיתה אל הפרוזדור, זה שוב קורה. יוני. והדף המקופל שבכיס. מכניס יד ושולף, פותח בזהירות ומציץ. מקפל חזרה ודוחף לכיס. לא. עכשיו כבר ברור שלא היתה זו מעידה חד פעמית. זה

היה תעלול מתוכנן מראש. סוג של פתרון חילופי להשקעה בלימוד לקראת המבחן. לא מתאים לו בכלל, ליוני, אבל עם מציאות אי אפשר להתווכח, וכמחנך המופקד על התנהגותם של התלמידים ולא רק על רמת הידיעות שלהם, ידעתי כי עלי למצוא דרך מתאימה ומכובדת כדי להגיב.

הכיתה כבר ריקה כמעט, הערימה של הדפים על שולחני הולכת ומתגבחת. סוף מתרומם גם יוני ממקומו ופוסע באיטיות לעבר שולחני, חיוך מרוצה על פניו בשעה שהוא מושיט לי את המבחן "שלו". "השיעור עומד להסתיים, תיכף יישמע הצלצול", אני אומר לו בקול נעים של כבדהו וחשדהו, "אשמח אם תוכל להתלוות אלי לחדר המורים". יורדים יחד בצעדים איטיים מן הקומה הרביעית לעבר חדר המורים שבקומה השניה, ואני מתעניין איך היה המבחן. "נראה לי שהצלחת", קולו של יוני מלא ביטחון. "ידעת לענות על כל השאלות, יוני?" אני מנסה לרדת לפרטים, ויוני נענה ומספר כי אכן הוא השקיע שעות רבות של הכנה, למד בעצמו וגם עם אביו.

אנחנו נעצרים בפניה שקטה בפרוזדור, לפני הסיבוב לגרם המדרגות הבא ואני מנסה לחפש קצה חוט. "אוכל לשאול אותך כמה שאלות?" אני שואל, ורואה את התגובה הבלתי מבינה בעיניו של הנער שמולי. שאלות? עכשיו? אחרי המבחן? למה הרבי אינו מסתפק בתשובות שבתוך המבחן שלי? שאלה אחת. יוני עונה ברהיטות. שאלה נוספת נענית מיידית ובצורה מושלמת.

הנער שולט בחומר, אין מה לערער על כך. ופתאום, כאילו משום מקום, צעות להם דמעות קטנות, חצופות, בתוך עיניו החומות של יוני. פתאום נדמה לו שהוא הבין מה מטרת השיחה המוזרה הזו שמנהל איתו הרבה. "הרבי... חושד... ביי?" זעזוע נמסר לתוך קולו המרוסק ומשתקף היטב במבטו, "הרבי חושד בי... הענתתי במבחן?". אני עומד מולו, מביט בריכוז בפניו הסמוקות ומחליט להניח את הדברים "על השולחן". "במהלך המבחן, יוני, ראיתי אותך שוב ושוב שולף דף מכיסך ומציץ בו".

רגע קל של תדהמה עובר בינינו, יוני מנסה לעכל את הדברים. אחריו נדחפת ידו של יוני באותו תנועה מוכרת אל הכיס. פתק קטן נשלף משם מקופל. "הפתק הזה?" זיק של הבנה מאיר לפתע את העיניים האדומות. "בגלל הפתק הזה הרבי חשב שאני מעתיק במבחן?". אני מהנהן קלות, מצפה להמשך. יוני פותח את קיפוליו של הדף ומושיט לי. כתב יד מוכר מציץ אלי

מבין השורות הכחולות הממלאות אותו. הלבן של יוני מנסה להשתדל להתעלם משנה. תור ארוך של אבות משתרך מאחורי החדר ואני משתדל להתעלם ממחוגי השעון הרצים ולהעניק לכל אחד מן הנכנסים יחד של "בן יחיד". הם פינו מזמנם וטרחו להגיע, לפעמים ממרחקים, ומצפים לשמוע ממני בשורות טובות על מצבו של בנם בכיתה. מגיע להם לשמוע כמה מילים טובות של נחת, וגם אם יש לי ביקורת כלשהי להביע, הערה או בקשה, אני עוטף אותם במעטה רך של שבחים, מעלות ומחמאות על הבן היקר שלהם. ובבית, כך אני יודע, מחכה גם האמא לשמוע ולרוות נחת. דמות בלתי מוכרת נכנסת. אבא של יוני. אני לוחץ יד ומקדם בברכה, ואחר כך משבח את הבן היקר מכל הלב.

הפעם אין צורך להתאמץ כדי לחפש אותן, את המילים הטובות והמחמאות. יש לך בן יקר ומיוחד מאוד, אני מחמיא לו, לאב, ומוסיף לתאר את רצינותו בלימודים, את שקידתו והקשבתו, את יראתו שוקדמת לחוכמתו. "עדיין לגדולות" אני מוסיף מול האור הנדלק בעיניו של האב. רגע קטן של שתיקה עומד בחדר ובהחלטה של רגע אני תולש דף מן הפנקס שעל השולחן. "מגיע

ארבע עשרה שנים אני כבר עוסק בחינוך, ארבע עשרה שנים אני ניצב מול כיתות מלאות תלמידים ומקנה ידע, מעביר שיעורים. אבל שיעור כמו זה שלמדתי היום, דווקא מאחד התלמידים שלי, שיעור מדהים ומוחשי כל כך על כוחה של מילה טובה - עדיין לא היה לי מעולם!...

האברך, כמוכן, מיהר והביא שני ערבים, שיחתמו עבורו, והוא קיבל לידיו אלפיים דולר, להם הוא נזקק. חשב האברך, מכיוון שהוא נמצא ביום שישי לפני חג השבועות, כדאי שילך לכותל המערבי להתפלל מעמקי נשמתו, כדי שבורא עולם יפתח לו בעז"ה שערי ברכה, שכן כידוע הוצאות החתונה והעניינים הנלווים לכך מרובים - חזקוק הוא לממון רב.

ממחשבה למעשה, הוא הלך לכותל, סמוך לקבלת שבת. הוא הכניס את ידו לכיס, באמצע העיר העתיקה ונזכר - יש לו אלפיים דולר. עוד מספר דקות תיכנס שבת קודש ואלפיים דולר מונחים בכיסו. "מה עושים כעת?", תהה. "אולי טלטול מן הצד, בשינוי? מה עושים עם הכסף?". הוא חשב על כל מיני היתרים. אבל מיד אמר לעצמו: "אני הולך עכשיו לבקש מבורא עולם שייתן לי ישועות, ומה אני עושה? אני הולך כעת ומנסה למצוא היתרים שונים לעצמי?".

הוא הלך לבית הראשון ברובע ונקש בדלת. יהודי אמריקאי זקן פתח את הדלת ושאל למבוקשתו. האברך אמר לו:

"תשמע, יש לי אלפיים דולר במזומן. אני רוצה להפקיד אצלך את זה

עד למוצאי חג שבועות. לא חשוב כרגע פתק הפקדה, מכיוון ששבת קודש תיכנס בעוד דקה". האמריקאי הביט באברך ושאל אותו: "מי מסתובב עם כל כך הרבה כסף ברחוב. האם אתה עשיר, שסכום כזה מונח במזומן אצלך?". השיב לו האברך: "איזה עשיר, רק עכשיו הבאתי את זה מהגמ"ח", וסיפר לו את מה שאירע עימו. האמריקאי לקח את הכסף מהאברך.

השבת חלפה, והאברך התפלל מנחה של חג וערבית של מוצאי חג השבועות עם אותו אמריקאי. לאחר מכן הם הלכו ביחד לביתו. הם הגיעו לבית. האמריקאי הגיש מעטפה ובה חבילת השטרות. משום מה נראה לו, כי החבילה עבה משמעותית מאותה חבילה, שהוא הפקיד בידו. הוא פתח את המעטפה והתחיל לספור את הכסף. הוא מזמן עבר את האלפיים דולר שהפקיד. הוא המשיך לספור ולספור. בסיכום הוא גילה, כי יש בחבילה ארבעת אלפים דולר!!! כפול ממה שהוא הפקיד. הוא הביט באמריקאי בתימהון ואמר לו: "אני לא מבין, הרי אני הפקדתי אצלך אלפיים דולר - ומהיכן נוספו עוד אלפיים דולר?".

אמר לו האמריקאי: "אני רוצה לספר לך סיפור. יש לי אח שגד באמריקה. היו לו אלפיים דולר מהמעשרות שלו והוא העביר אותם אלי. הוא ביקש ממני להעביר את המעשרות שלו לאברך תלמיד חכם, שדחוק במצבו. אבל כשראיתי אותך מספר לי,

"יש לי אח שגר באמריקה. היו לו אלפיים דולר מהמעשרות שלו והוא העביר אותם אלי. הוא ביקש ממני להעביר את המעשרות שלו לאברך תלמיד חכם, שדחוק במצבו. לא ידעתי, למי כדאי להביא. לכן, כשראיתי את מסירות הנפש, שעשית עבור שבת קודש, החלטתי לבחור בך ולתת לך את המעשרות שאחי נתן לי!"

שאתה מחתן את בתך וכדי לא לחלל שבת אתה רוצה להפקיד את הכסף אצלי למרות שאתה לא מכיר אותי ואולי חלילה איני נאמן ויכול לקחת את הכסף, שהלווית מהגמ"ח, ואז מה תעשה?! אבל זה לא היווה שיקול עבורך. לכן, כשראיתי את מסירות הנפש, שעשית עבור שבת קודש, החלטתי לבחור בך ולתת לך את המעשרות שאחי נתן לי".

אותו אברך אמר לאחר המעשה: "אם הייתי חושב על יתורים והיתרים, הייתי נשאר עם אלפיים דולר - ואולי גם זה לא... אבל מה עשיתי? פשוט בטחתי בקב"ה ועשיתי את מה שהוא רוצה. בלי ניסיונות להתחמק או להתיר את האסור ואת החמור... לא בכדי רבותנו אמרו, כי המילה בראשית מורכבת מהמילים ירא-שבת.

(גל פניני בית הלוי)

לו, ליוני שלך, לקבל מכלי ראשון את המחמאות שהן שלו ביושר". וכבר רץ העט שלי על הדף בקלילות ובמהירות, מכין לתלמיד היקר שבבית הפתעה כתובה מלאה וגדושה מחמאות. "זה הפתק שהרבה הביא פעם, בתחילת השנה, לאבא שלי באסיפת ההורים", ענינו של יוני מושפלות באי נעימות, ובכל זאת הוא ממשיך: "מאז הוא תמיד בכיס שלי. לא הולך אפילו יום אחד לתלמוד תורה בלי זה. הרבי יודע שלא קל לי בלימודים, אני לא מהתלמידים שמצליחים לקצור מאות בלי להתאמץ, ופעמים רבות אני מרגיש שנגמר לי הכוח, שאני עומד לפני ייאוש ממש. אבל אז אני שולף את הפתק מהכיס והמילים שבו מחזקות אותי ונותנות לי מרץ להמשיך. וגם היום המילים הללו היו סוד ההצלחה שלי במבחן". ידי רועדת כשאני מושיט אותה ונוטל בזהירות את הפתק. כתב היד הרגיל שלי. עט סטנדרטי על דף מלבני קטן וחסר יומרות. אוסף פשוט של מילים שהצטרפו לשורות. דקה וחצי של השקעה באותו ערב גורלי של אסיפת הורים. מישהו היה מסוגל לשער את העוצמה הטמונה בהם? מישהו היה מסוגל לדמיין את ההשלכות שלהם? מישהו היה מעלה בדעתו מה הם מסוגלים לחולל?

ארבע עשרה שנים אני כבר עוסק בחינוך, ארבע עשרה שנים אני ניצב מול כיתות מלאות תלמידים ומקנה ידע, מעביר שיעורים. אבל שיעור כמו זה שלמדתי היום, דווקא מאחד התלמידים שלי, שיעור מדהים ומוחשי כל כך על כוחה של מילה טובה - עדיין לא היה לי מעולם!...

(ספר 'בך בטחתי')

מה טבו אהליך יעקב:

דקות לפני שבת סמוך לכותל המערבי מצא את עצמו בכיס עם אלפיים דולר שלוה מגמ"ח... - משמירת שבת רק מרוויחים...

הוא הלך לבית הראשון ברובע היהודי ונקש בדלת. יהודי אמריקאי זקן פתח את הדלת ושאל למבוקשתו. האברך אמר לו: "תשמע, יש לי אלפיים דולר במזומן. אני רוצה להפקיד אצלך את זה עד למוצאי חג שבועות. לא חשוב כרגע פתק הפקדה, מכיוון ששבת קודש תיכנס בעוד דקה". האמריקאי הביט באברך ושאל אותו: "מי מסתובב עם כל כך הרבה כסף ברחוב. האם אתה עשיר, שסכום כזה מונח במזומן אצלך?". השיב לו האברך: "איזה עשיר, רק עכשיו הבאתי את זה מהגמ"ח", וסיפר לו את מה שאירע עימו. האמריקאי לקח את הכסף מהאברך...

המגיד המשרים הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א סיפר את הסיפור הנפלא הבא. יש בו כדי ללמדנו, כי על אף העובדה שעל האדם לעבוד ניסיונות רבים, הרי ברגע שהוא מצליח ועומד בניסיון, עשוי הוא לדאות, כי הרוויח מכך. דרשו רבותינו על הפסוק: "נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושיט סלה" (תהילים ס, ו), שהפסוק מדבר על עניין הניסיונות. כאשר אדם שעומד בניסיון, הרי הוא מתעלה לדרגה גבוהה יותר. להלן הסיפור המעובד מדברי הרב:

הסיפור אירע בשנת התשע"ז והוא התפרסם בגיליון 'עונג שבת', אבל שמעתי זאת לפני כן, מיהודי אחד בערב שבת קודש פרשת במדבר, שהייתה צמודה לחג שבועות. מדובר באברך, שבתו הגיעה לפרקה וב"ה הוא סגר את התנאים עם האבא של החתן. אבל מבחינה כספית הוא היה דחוק ולכן הלך לאחד הגמ"חים לקבל הלוואה. הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח אולם הלה לא היה בבית. מאחר שהיה לחוץ מאוד לקבל את הלוואה, הוא הגיע לביתו של בעל הגמ"ח מספר פעמים. לצער הרב בכל פעם שהגיע לבית של בעל הגמ"ח - הלה לא היה בביתו.

רק ביום שישי בצהריים מצא את בעל הגמ"ח בבית. בעל הגמ"ח הסכים לתת לו הלוואה של אלפיים דולר, בתנאי שיחתים שני ערבים.

לב טהור ברא לי אלקים: קיבל עצמו לא לדבר בשעת התפילה וזכה ללב חדש כפשוטו... הסכיתו ושמעו:

**הבחור שמע את הסיפור, שם את ידו על פיו, ואמר:
"אני לא מדבר יותר בשעת התפילה". הוא ידע שאסור
לו לשחק עם הלב. הבעיה שלו היתה מאד לא פשוטה.
הרופאים אמרו שהריאות שלו מתכווצות באופן חריג,
והלב גדל באופן חריג, והוא עלול לקבל דום לב בכל
רגע נתון. רגע אחד אולי ילך בשלווה ברחוב, וברגע
הבא יהיה מוטל חסר הכרה על המדרכה...**

**השיחה איתו התקיימה ביום חמישי בשבוע. ביום
שלישי שלאחר מכן הלך הבחור לבדיקות. "היי, בחור,
מה קורה לנו כאן???" שאל הרופא בתמיהה, "עברת
טיפולים שלא ידועים לי? אני לא מבין, הכל תקין
אצלך, איך זה???" איך זה? - הוא תיקן את הלב של כל
המצוות, וקיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה,
והקב"ה נתן לו לב חדש, תקין.**

סיפר מגיד המישרים הרב מיכאל גרינולד שליט"א:

יום אחד דרשתי בישיבה אחת בנושא של זהירות מדיבורי חולין בבית
הכנסת. לאחר הדרשה ניגש אלי בחור אחד. "יש לי בעיה בלב", הוא אמר,
"מה אני צריך לעשות?"

אמרתי לו: לשמור על הפה בזמן התפילה בבית הכנסת.

"כמה זמן אני אצטרך להקפיד על זה?" שאל.

כל החיים, עניתי לו.

הבחור קצת הזדעזע מהרעיון. "כל החיים להקפיד על זה?! מה, תמיד אני
אצטרך להיזהר לא לדבר...?" - ניסה לעמוד אתי על המקח.

אמרתי לו: אתה עושה משחקים עם הלב? זה נראה לך משחק ילדים?
אתה יכול לעשות מה שתחליט, אבל רק תשמע לפני כן סיפור קצר.

סיפרתי לו מה שהתרחש בהזדמנות אחרת, כאשר באתי לדרוש. לאחר
הדרשה ניגש אלי אברך וסיפר שבגו התעלף ארבע פעמים בתלמוד תורה.
עשו לו בדיקות, וגילו ליקוי נדיר של שני ורידים הסמוכים ללב. מאחר
שסוג הבעיה הזה מאד נדיר, אין הרבה ידע בנושא, ואין כמעט ניסיון מעשי
בטיפול. עסקנים מנוסים אמרו להורים המיוסרים, שיש רק רופא אחד

בעולם, שיכול לטפל בבעיה ע"י סוג של צנתור.

נסע האברך עם בנו לרופא הזה, אך הטיפול לא הצליח. נסעו אליו ההורים
פעם שנייה ושלישית, אך ללא כל הצלחה. בפעם הרביעית הם חיכו ליד חדר
הטיפול, אך הרופא הודיע להם בצער שגם בפעם הזאת לא נחל הצלחה.
הרופא עוד הוסיף ואמר לאב, שעליו להתכונן נפשית לגרוע מכל, כי עלול
להיות דום לב בכל רגע.

מיד לאחר ששמע את הבשורה הקשה, אמר האב לאשתו שהוא מקבל על
עצמו לא לדבר בשעת התפילה. עמדו שניהם ובכו וביקשו מהבורא יתברך
רחמים.

פתאום, פתח הרופא חלון קטן, וצעק "מזל טוב!! מזל טוב!!..." הם הביטו
בו המומים ומבולבלים. מזל טוב?! מה קורה כאן??

"רק רגע, עוד כמה דקות תוכלו להיכנס אל הילד", אמר. כאשר קרא להם
הרופא להיכנס, פניו האירו מרוב שמחה. "כששמעתי את הבכיות שלכם",
הוא אמר, "החלטתי להתקשר לרופא אחד, שהוא מומחה גדול ביותר, ואני
הייתי בעבר תלמיד שלו. התייעצתי איתו, והוא אמר שיש אפשרות לעשות
צנתור באופן אחר. עשייתי כפי שהציע, ובה"ז הצליח! ומאחר שזו הצליחה,
יש לילד שלכם לב חדש, ואתם יכולים לחזור הביתה בלי דאגות!"

את כל זה סיפר לי האברך בשמחה גדולה. שאלתי אותו: אתה יודע מה
הקשר בין לב לבין זהירות מדיבור בשעת התפילה? - והשבתי בעצמי:
מדברי האר"י הקדוש הוא, שאם אדם עובר על מצווה ח"ו, הוא פוגם באיבר
שכנגד המצווה. כאשר מתקנים את האיבר הרוחני, מתרפא האיבר הגשמי.
כתוב במהרש"א, שאנוכי ה' אלוקיך' - זה הלב של כל המצוות. מי שחפץ
לקיים כראוי מצווה זו של 'אנוכי ה' אלוקיך' - שלא ידבר בשעת התפילה.
והוספתי: אתה תיקנת את הלב שלך. קיבלת על עצמך שלא לדבר בשעת
התפילה - שזה הלב של כל המצוות - והקב"ה נתן לבך לב חדש!

עד כאן הסיפור, האמיתי עד הפרט האחרון, שסיפרתי לבחור הישיבה,
ש"עמד על המקח".

הבחור שמע את הסיפור, שם את ידו על פיו, ואמר: "אני לא מדבר יותר
בשעת התפילה". הוא ידע שאסור לו לשחק עם הלב. הבעיה שלו היתה מאד
לא פשוטה. הרופאים אמרו שהריאות שלו מתכווצות באופן חריג, והלב גדל
באופן חריג, והוא עלול לקבל דום לב בכל רגע נתון. רגע אחד אולי ילך
בשלווה ברחוב, וברגע הבא יהיה מוטל חסר הכרה על המדרכה...

השיחה איתו התקיימה ביום חמישי בשבוע. ביום שלישי שלאחר מכן
הלך הבחור לבדיקות. "היי, בחור, מה קורה לנו כאן???" שאל הרופא בתמיהה,
"עברת טיפולים שלא ידועים לי? אני לא מבין, הכל תקין אצלך, איך זה???"
איך זה? - הוא תיקן את הלב של כל המצוות, וקיבל על עצמו שלא לדבר
בשעת התפילה, והקב"ה נתן לו לב חדש, תקין.

(שבת אורה, מתוך קונטרס 'כבוד בית ה')

פנינים על הפרשה:

מה טבו אהליך יעקב משפנתו ישראל (כד, ה). אמרו חז"ל (סנהדרין קה, ב) אלו בתי פנסיות ובתי מדרשות.

חובת הזהירות בקדושת בית הכנסת

ויחלם והנה שלם מצב ארצה וכו' (בראשית כה יב). אפשר לרמז על בית הכנסת, דראה יעקב אבינו עליו השלום בתי פנסיות שעתידים בני ישראל להתפלל בהם, וראה שבתי פנסיות של מטה יש כנגדן בתי פנסיות מכוונות למעלה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (זוהר ח"ב נט): דכל מקום קדושה למטה יש כנגדו למעלה. והנה שלם גימטריא שתי פעמים 'היכל', לרמז על היכל של מטה והיכל של מעלה, והוה שאמר מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הוא היכל כנגד היכל, והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו לקבל תפלותיהם של ישראל, אחר כך והנה ה' נצב עליו, לקבל התפלה:

הקב"ה יושב בביהכ"ס המכוון כנגדו לקבל התפילה

ואפשר דלזה רמז הנביא (חבקוק ב כ) 'זה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, בא להזהיר בני ישראל, כשיכנסו להיכל מלכו של עולם שהיא בית הכנסת, דעו ובינו שיש בית פנסיות כנגדה למעלה שבה יושב הקדוש ברוך הוא לקבל התפלה. ועל זה צריכים להתנהג בקדושה יתרה, ויבשו ויכלמו ורצוה תאחזם, שלא ישיחו שיחת חלין ולא יתעסקו בשום דבר אפלו בדברי תורה זולת התפלה בכונה מקוננת: והוה שאמר וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, 'הס' גימטריא 'היכל', ועוד, 'מפניו כל הארץ' ראשי תבות גימטריא 'היכל'. והכונה, 'זה' בהיכל קדשו, דהינו בשעת התפלה שישאל יושבים בהיכל שהיא בית הכנסת הרמוז בראשי תבות 'מפניו כל הארץ', כיון שהקדוש ברוך הוא יושב בהיכל שכנגדו למעלה, התקן עצמו למה שרמוז בהיכל שהוא 'הס' גימטריא של 'היכל', דהינו הס שלא להזכיר שום דבר זולתי התפלה, והוה שפסוק לזה 'תפלה לחבקוק' (שם ג א):

(מחשוף הלבן פרשת ויצא)

ישמור עצמו בעת התפילה בבית הכנסת

ובני ארם עוץ וחול וגתר ומש (בראשית י כג). הרמז בזה, שבשעת תפלה צריך שיטהר מחשבתו ויפנה לבו מכל דברים המטרידים אותו, לפי שהתפלה נקראת עבודה שבלב, שנאמר (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. ועוד, צריך שינהג קדושה בבית הכנסת ויחשב שהשכינה שם, ולא ירבה דברי חל בבית הכנסת ולא יריב עם אדם שם:

והוה שנאמר ובני ארם שהיא התפלה, עוץ מלשון עצה, דהינו צריך שיטהר עצתו ומחשבתו ולא תהיה עצתו אלא בעבודת ה' דוקא. וחול, הינו מרחיק דברי חל שלא יזכירם בבית הכנסת. וגתר, אותיות 'ותגר', שלא יעשה שום תגר ולא ריב בבית הכנסת. והוה ומש, מלשון הסרה, כמו 'לא ימוש' (יהושע א ח), כלומר דמסיר עצמו מדברי חל וריב ומצה וכיוצא בבית הכנסת, ומתנהג בה כי אם בקדושה:

(פיתוחי חותם פרשת נח)

מורא ופחד מקדושת בית הכנסת

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח). אפשר לרמז דנקודות מקדש הן נקודות 'יראה', להורות דעקר המקדש ובית הכנסת הוא שירגיש האדם בעצמו וידע שהשכינה מצויה שם, וישב שם במורא ופחד שהרי יושב לפני השכינה, וכמו שאמר (תהלים נה טו) 'בבית

עצות וסגולות:

חצות לילה (ב)

הקם בחצות צריך לזיזו ביעוד דברים

והנה באמת צריך לידע דלאו בקימת חצות לבדה תליא מלתא, שצריך שיהיה זה הקם בחצות שלם בכל דרכיו, שיהיה מתפלל בכל יום שלש תפלות כראוי, ויהיה משאו ומתנו באמונה, ולא יוצא שקר על פיו. ואם הוא בעל תורה לא יתבטל מדברי תורה כל עת שאינו עוסק במלאכה או בסחורה. כלל העולה, יהיה זריז במצות עשה ולא תעשה כראוי, וכשיהיה עושה כך אז קימת חצות תועיל לו להשלימו בשלמות, אבל אם הוא זהיר כי אם בקימת חצות לבד ואינו חושש לקיום המצות, עליו נאמר (תהלים כז א) 'שוא שקד שומר', שאין הקדוש ברוך הוא והצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו כלל, רק אומרים לו שתק שתק, שתיקתך יפה מדבורך. לכן יזהר האדם שיהיה שלם בכל דרכיו, כדי שיהיה קם בחצות לילה יקשיב הקדוש ברוך הוא והצדיקים שבגן עדן לקולו, ויכתב בספר זכרון מבני היכלא דמטרוניתא.

(מעגלי צדק, אות ח"ת, ד"ה חכו ממתקים)

קימת חצות הוא עיקר הדיקות בשכינה

ואפשר לרמז זה בפסוק (דברים ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום', 'ואתם הדבקים' גימטריא 'זה' הוא חצות הלילה, דעקר הדבקות בשכינה והקדוש ברוך הוא הוא קימת חצות. ובזה זוכה כל יום לחיים חדשים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חגיגה יב): כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוף עליו ביום, שנאמר (תהלים מב ט) 'יומם יצוה ה' חסדו משום ד'בלילה שירה עמי' (שם).

(מעגלי צדק, אות ק"ף, ד"ה קדמתי בנשף)

קימת חצות מסוגלת לטהר הנשמה

וידוע מה שאמר בזה הקדוש (ח"ב יח: ח"ג כג): ובדברי רבנו זלה"ה (שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד), דקימת חצות היא סגולה נפלאה לטהרת הנשמה ביותר, ולהשגת החכמה, ובפרט בחקמת סודות התורה, והיא עת רצון ממש (יבמות עב). שבו הקדוש ברוך הוא נכנס ומשתעשע עם נשמות הצדיקים בגן עדן, ואין לה עת רצון יותר משעה זו שהקדוש ברוך הוא משתעשע עם נשמות הצדיקים, וכשהצדיקים למטה קמים בחצות הלילה ועוסקים בתורה, הרי הקדוש ברוך הוא ונשמות הצדיקים שבגן עדן של מעלה מקשיבים לקולם, כמו שכתוב (שה"ש ח יג) 'חברים מקשיבים לקולך', ובדאי מה ששואלים ומבקשים הצדיקים של מטה באותה שעה הקדוש ברוך הוא עושה להם רצונם.

(מעגלי צדק, אות ח"ת, ד"ה חסדך ה')

הקם בחצות - חלקו עם הצדיקים בגן עדן

מי שקם אחר חצות לעסק בתורה, דאותה שעה עת רצון שבה הקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן (ח"א פב: ח"ב קעג), והקם באותה שעה נוטל חלקו עם הצדיקים אשר שם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חגיגה יב): כל העוסק בלילה בתורה חוט של חסד משוף עליו ביום, שנאמר (תהלים מב ט) 'יומם יצוה ה' חסדו משום ד'בלילה שירה עמי', והחוט של החסד הזה עקרו משעשוע הצדיקים אחר חצות.

(פיתוחי חותם פרשת חוקת, ד"ה על כן)

להיות זריז וזהיר לקום אחר חצות

הרוצה להיות חלקו עם השעשוע שמשעשע הקדוש ברוך הוא עם הצדיקים בגן עדן אחר חצות, צריך להיות זריז לקום אחר חצות לעסק ברנה של תורה.

(פיתוחי חותם שם)

מדרשות. ומי שתמיד חשקו ופעלתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות לגן עדן התחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא היה עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא:

הרצאה לעשות כן צריך להתחזק במידת הבטחון

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחונו בה באמת, וידע ידיעה אמיתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הון והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרך לטרם הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחיה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפלו בעסק כל שהוא זמין לו פרנסתו. וזה היה אצלי כונת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הכונה, 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהינו מי שבגידו מדת הבטחון אפלו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב עמה, דהינו לא יהיה צריך לטרם, דמי שיש בגידו מדת הבטחון אינו צריך לטרם:

וזהו הרמז וזולן לחוף ימים ישכן, כלומר, מי שרוצה לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבול', ישכן בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם ים החכמה. וכי תימא ובמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אגית, כמו שמפרש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה כאגית סוחר ממרחק תביא לחמה'. וזהו שמסים וירכתו על צידו, כלומר, עקר סמיכתו ובטחונו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, צידן גימטריא 'אלהים חיים', דהינו עקר בטחונו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד יסובבנו: (פיתוחי חותם פרשת ויחי)

גדול פחה של תפלה צריך להזהר בעל תשובה שלא יבטל שום תפלה:

יזהר במורא בית הכנסת

וישמר כל הדברים שאמרו חכמינו ז"ל בעניני בית הכנסת, דהינו שיהיה עליו מורא בית הכנסת לפי שהשכינה בבית הכנסת, וכיון שהשכינה שם צריך להיות עליו מורא השכינה שלא ידבר שם דברי חל רק דברי תפלה. גם יטהר מחשבתו שלא יחשב מעניני העולם, כי עקר התפלה בלב היא, כמו שאמר (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. לכן צריך שיהיה לבו פנוי מפל מחשבה, כדי שיתפלל בכונה, ולא ידלג שום תבה ויענה פראו, ויחשב בלבו כי לא נברא כי אם לעבודתו יתברך, וינהג קדשה יתרה בבית הכנסת:

יהיה מעשרה ראשונים בבית הכנסת

וגם כן צריך שיהיה מקדים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים, שגדול שכר עשרה ראשונים כדאמרו רבותינו ז"ל (ברכות מז:). וגם כן צריך להתאחר שלא לצאת מהרה מבית הכנסת שלא יהיה נראה עליו כמשאוי. וזה רמזו גם כן במלת בראשית, בראשית כמשמעה שיהיה ראשון בבית הכנסת, והיא נמי אותיות 'בשארית', דהינו דצריך להשאר מהאחרונים בבית הכנסת. ובעל התשובה צריך להזהר בזה יותר:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות יא)

השכמת בית הכנסת

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגית וירכתו על צידו (בראשית מט ג). אפשר לרמוז, דידוע שבני ישראל לא בחר בהם ה' כי אם מפני שיהיו עוסקים בעבודתו ויהיו משכימים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכימים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי

אלהים נהלך ברגשו, דהינו שירגיש וידע שהרי הוא בבית אלהים, פרוש בבית שאלהים מצוי שם. וכמו שאמר יעקב אבינו עליו השלום (בראשית כח יז) 'מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים', כלומר מאחר שהוא בית אלהים הוא נורא מאד, והיושב בו צריך לישוב במורא גדול ובקדשה. וכמו שתמה יעקב אבינו עליו השלום שאמר (שם פסוק טז) 'אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ופרש רש"י ז"ל שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה:

וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים ה ח) ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתחוה אל היכל קדשך ביראתך, הכונה, אמר דוד המלך עליו השלום, חסד גדול ורב מאד עשית עמנו אשר זכיתנו לבוא עד הלם, שאמרת לנו עשו לי בית אשר שם אהיה מצוי עמכם, וכיון שכן הוא, צריכים אנו מפני כבודך המצוי שם לישוב במורא ופחד. וזה שאמר 'ואני ברב חסדך אבוא ביתך', דהינו חסד רב עשית עמי שאמרת לי זה ביתי, הנני מצוי בו, בוא ושב עמי, וכיון שכן הוא, משעת כניסתו בו אכנס ביראה, וכל ישיבתי שם ביראה, וזהו 'אשתתחוה אל היכל קדשך ביראתך': (מחשוף הלבן פרשת תרומה)

מורא בית הכנסת והשכמה לתפילה

בראשית (בראשית א א). אותיות 'בית ראש', לרמוז על בעל תשובה שצריך להזהר להשכים ולהעריב לבית הכנסת מדי יום ביומו, כי הוא תקון גדול לכפרת עונותיו ולקבלת תשובתו, מפני שהתפלה במקום קרבן, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו. ויותר מזה אמרו (ברכות לב:), דגדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה. וכיון שכל כך

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אוצרותיהם של מגידים

ישנו יהודי חסיד, ראש ישיבה נכבד, המתגורר בשכנות לישיבה. הוא אב למשפחה ברוכת ילדים על הדרך הוצרך לעבור ב'יער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה (מסכנת אינשי דלא מעלי), אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו לו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר הנ"ל לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מיקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים.

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: העיקר שלא יאבד האדם משלוות נפשו בבוא אליו עת צרה ומצוקה אלא יתחזק באמונה פשוטה כי הכל מן השמים לטובתו וירווח לו. כי זה כל האדם - ההתחזקות ביישוב הדעת...

חוששים מעבור שם בלילה (מסכנת אינשי דלא מעלי), אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו לו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר הנ"ל לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מיקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים.

והעיקר שלא יאבד משלוות נפשו בבוא אליו עת צרה ומצוקה אלא יתחזק באמונה פשוטה כי הכל מן השמים לטובתו וירווח לו. כי זה כל האדם - ההתחזקות ביישוב הדעת, כמו שכתב הרה"ק מקאבריו ז"ע באחד ממכתביו (הובא ב'תורת אבות' מכתבי קודש, ג) כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת.

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א - באר הפרשה)

בעזה"ש"ת הצליח החתן, עלה על דרך המלך והקים בית נאמן בישראל (גם נתמנה שם למרביץ תורה), כעבור שנה נולד לו בן למזל"ט, בליל שב"ק אחר הסעודה פנה ללכת מבית חותנו לעבר ביהמ"ד שם ערך את השלום וזכר, והקדים ללכת יחידי מפאת השעה המאוחרת. והנה, על הדרך הוצרך לעבור ב'יער' קטן והוא מקום שרבים

ונאם הגבר ש'תם העין... נפל וגלוי עינים (כד, ג-ד).

כתב השל"ה הק' (תורה אור עיי"ש כל הענין באריכות), דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית כי בנים הם לה, ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות... הכל הוא לטובתם.

ביודעי ומכירי קאמינא, בבחור מבני ברק שבא בקשרי אירוסין עם בת ת"ח מעיר מאנארא, והיו הכל ששים ושמחים - ק"ו הוריו ובני משפחתו, אך, לדאבון לב שבוע האחרון לפני שבת אויפרוף (עליה לתורה) שלו אושפו החתן בבית החולים, ואך בקושי שחררוהו לביתו בערב שב"ק כשבידם 'בשורה' קשה, שהוא לוקה במחלת ה'סוכרת' (Diabeetes) ה"י, ומיד אחר השבת בטרם צאתו לח"ל לנישואיו התקינו לו בצמוד גופו מכשיר המודד בכל עת את כמות הסוכר שבגופו (כאשר הסוכר עולה או יורד מידי הרבה המכשיר מצפצף להודיעו על כך), בני המשפחה קיבלו את הידיעה בקושי אבל באמונה שהכל לטובה.

גוי אחד שהיה עשיר ביותר, וכל אשר שאלו עיניו לא אצל מהם, פעם אחת רצה לעשות סעודה גדולה לכל אוהביו, והכין מכל טוב הארץ, בשר ודגים וברבורים אבוסים, רק היה חסר לו איזה מין אגוזים שלא הצליח בשום אופן להשיגו, ובגלל כן הלך והפסיד את כל הסעודה.

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: היהודי מסתכל תמיד על מה שיש לו... לעומת הגוי שתדיר מתבונן במה שחסר לו...

הטובה, כהמן בשעתו שעמד ברום המעלה והכל השתחוו לו בפקודת המלך, ועם כל זה, כיון שראה את מרדכי היהודי שאינו כורע ומשתחוה לו, מיד ז'כל זה איננו שווה ל' (אסתר ה, יג). וכמו כן מובא במדרש (משלי פרשה י"ג) על גוי אחד שהיה עשיר ביותר, וכל אשר שאלו עיניו לא

ומודה להשי"ת על הדברים הטובים שחננו בהם, אם בבנים טובים ההולכים בדרכי אבות, אם בפרנסה, אם בשאר דברים, על הכל הוא מודה לו ושמת בחלקו. אמנם הגוי לעומת זאת, אף אם יהיה לו עולם ומלואו, תמיד ימצא חסרון קטן שיכסה על כל

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (כג, ט). הנה יש הבדל גדול בין היהודי לגוי בצורת ההסתכלות על החיים, היהודי מסתכל בעין טובה, ומתבונן תמיד במה שיש לו ולא במה שאין לו, ואף אם הוא מתמודד עם קושי מסוים, ואין הכל הולך כפי רצונו, מכל מקום מתחזק באמונה,

אוצרותיהם של מגידים

בלעם בשבח ישראל, 'הך, היינו אלו המתבוננים תמיד במה שיש להם, ובטובה המושפעת עליהם, זהו רק בישראל 'עם לבדד ישכך, אבל 'ובגויים, לא יתחשב, אצל הגויים, תופס תמיד הלא, החסרון וההעדר מה שאין מצוי להם, ותדיר מבכים ומצטערים על מה שעדיין אין להם.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א – נר

המאיר)

אצל מהם, פעם אחת רצה לעשות סעודה גדולה לכל אוהביו, והכין מכל טוב הארץ, בשר ודגים וברבורים אבוסים, רק היה חסר לו איזה מין אגוזים שלא הצליח בשום אופן להשיגו, ובגלל כן הלך והפסיד את כל הסעודה.

ונראה להעמיס דבר זה בלשון הפסוק שאמר בלעם על ישראל, 'הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב' (במדבר כג, ט), 'הן הוא מלשון מציאות ויש, 'ולא הוא מלשון העדר וחסרון, וזהו שאמר

המטוס נחת באמסטרדם, ולפניו כשעתיים. נטל את הטלית והתפילין, ויצא מבית התיבות לאוטוסטרדה. עמד, וצפה במכוניות החולפות על פניו... לפתע עצרה מכונית. נהגה שאל: "לאן הרב צריך?" "אני מחפש מניין לתפילת שחרית". "יעלה הרב", הזמין הנהג. התברר שהוא יהודי המתגורר מחוץ לעיר ובכל בוקר נוסע אליה, להתפלל ולעבודתו. בתוך כמה דקות נמצאו בפאתי העיר, עצרו באיזו סמטה, הנהג יצא והינחה אותו לאיזו דירת קרקע. פתח בפניו את הדלת, והוא מצא עצמו בבית כנסת זעיר. היו שם שמונה יהודים שהמתינו להשלמת המניין...

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: ידוע הכלל: "אין שלום ליוצא ולבא,"

למי שיוצא ממסגרת אחת לאחרת. אבל יש לזכור כלל נוסף: שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

אם איתן הוא בדעתו לשמור על גדריו – ישמור עליהם בכל מצב, וייעזר לכך ממרום!

עיקרון זה נלמד בגמרא מפרשתנו, מבלעם בן בעור. הבורא יתברך לא רצה שילך למדי לקלל את ישראל. אמר לו: "לא תלך עימהם". אבל כאשר השתוקק ורצה, אמר: "קום לך איתם". מלאך רחמים ניסה למונעו, הציב מכשולים בדרך. אבל כשבלעם אומר לו: "ועתה, אם רע בעיניך (כאילו לא ידע שכן הוא) אשובה לך", עונתו גם המלאך: "לך עם האנשים".

כי "בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו". לטוב, או לרע. את המשגיח דקמניץ לתפילה ולצבור זכויות, ואת בלעם לקראת אובדנו.

כלפי מה אמורים הדברים? בתקופה זו חל "החופש הגדול". המסגרת הקבועה של מאות אלפי בני נוער שובתת, ועל כל אחד מהם ליצור מסגרת בעצמו. גם תקופת "בין הזמנים" מתקרבת, גם עונת החופשה מן העבודה. המונים משנים שיגרת חיים ורבים אף יוצאים למקומות נופש שונים. ככל שכרוכה השיגרה, ברוכה גם היציאה לנופש. ובלבד שלא יתערערו בה הנהגות טובות וגדרים חיוביים. הן גדרי צניעות והנהגה, הן גדרי לבוש והתנהגות מרוסנת, הן גדרי מאכלים וכשרות מהודרים, הן גדרי תפילה במניין, לימוד סדיר וכל כיוצא בזה. ברור שבתקופה של שינוי קשה הדבר.

דידוע הכלל: "אין שלום ליוצא ולבא", למי שיוצא ממסגרת אחת לאחרת. אבל יש לזכור כלל נוסף: שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. אם איתן הוא בדעתו לשמור על גדריו – ישמור עליהם בכל מצב, וייעזר לכך ממרום:

(הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א –

קראת לשבת עונג)

צריך?" "אני מחפש מניין לתפילת שחרית".

"יעלה הרב", הזמין הנהג. התברר שהוא יהודי המתגורר מחוץ לעיר ובכל בוקר נוסע אליה, להתפלל ולעבודתו. בתוך כמה דקות נמצאו בפאתי העיר, עצרו באיזו סמטה, הנהג יצא והינחה אותו לאיזו דירת קרקע. פתח בפניו את הדלת, והוא מצא עצמו בבית כנסת זעיר.

היו שם שמונה יהודים שהמתינו להשלמת המניין...

התפלל במניין, ובסיום התפילה השלים הנהג את מצוותו והסיע את אורחו חזרה לשדה התעופה... כשהיה המשגיח מקמניץ מספר סיפור זה היו עיניו בורקות. אמר: "הביטו וראו:

שמונה אנשים השכימו קום והלכו לבית הכנסת להתפלל במניין. התשיעי אמור היה לבוא מהישוב הסמוך, כדרכו בכל יום. ומאיפה יבוא העשירי? הביאו אליהם יהודי מארץ ישראל, בדרכו לארצות הברית..."

כי "בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו"...

ויאמר אלקים אל בלעם לא תלך עמם לא תאר את העם כי ברוך הוא (כב, יב).

איש צדיק היה בירושלים, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח בשיבת קמניץ. כשהיה בן שמונה שנים חלה במחלה קשה. אביו הביא את טובי הרופאים, פנה לרבנים, אמר עליו תהלים, ולבסוף אמר: "ראה, הכל טורחים לרפואתך. כולם, מלבדך..."

שאל הילד: "ומה עלי לעשות?" ואביו ענה: "תקבל על עצמך איזו הנהגה טובה, כשתקום מחוליך!" הסכים הילד, ושאל: "מה, למשל?" והאב הציע: "תקבל על עצמך, שאם תחלים תשתדל להתפלל תמיד במניין!" הבטיח, ונרפא!

קיים הבטחתו, וגדל בתורה וביראה. כאמור, היה למשגיח בשיבה גדולה הישיבה, והמקום הפך צד מהכיל. תיכננו לבנות בניין, והמשגיח התבקש לשאת בעול להתרים בארצות הברית. הסכים, ופנה למשרד נסיעות. התעניין, האם יש מניין במטוס... אמרו לו: "רבינו, כאן משרד נסיעות, ולא ארגון תפילות... לרוב יש, אך לא נוכל להבטיח. אם מזג האוויר אינו יציב, חייבים הנוסעים להשאר במקומם. ולפעמים, בפועל, אין מניין... אם כך, לא יוכל לנסוע. אמרו: "נוכל להציע טיסה עם חניית ביניים באמסטרדם, עם שחר".

חישב ומצא שיהיה בידו פנאי להספיק למניין ולחזור. בחר בדרך זו.

המטוס נחת באמסטרדם, ולפניו כשעתיים. נטל את הטלית והתפילין, ויצא מבית התיבות לאוטוסטרדה. עמד, וצפה במכוניות החולפות על פניו... לפתע עצרה מכונית. נהגה שאל: "לאן הרב

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

סוף זמן תענית ציבור בנוסע במטוס ממקום למקום | אם יש מקום להקל בצום י"ז בתמוז משום הפסד ממון | האם מותר לישון בבית מלון שאין בו מזוזות? | נטילת ידיים בכוס חד פעמי | זמן סיום התענית בטיסה | מינקת במיעוט חלב | נוטל תרופות ללב | נטילת אנטיביוטיקה | טיפול שיניים בתענית

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

אבל לענין צום תשעה באב, יש לדון דשמא בעינן שיצום לפחות כ"ד שעות, והבא מאמריקא לאירופא צריך להתענות עד כ"ד שעות אף אחרי שתחשך. אמנם ליותר מכ"ד שעות נראה מסברא דאפילו בת"ב יש לצדד שלא נהגו ולא קיבלו צום יותר מכ"ד שעות, ולכן כשנוסע לאמריקא אינו חייב להמשיך לצום יותר מכ"ד שעות. ואמנם לא ברירא מלתא, ומה גם דסר"ס הר"ל כהולך ממקום שאין מתענים למקום שמתענים דהר"ז מתענה עמהם, ועל כן המחמיר תע"ב. [ומש"כ להקל בכל הצומות אף שמקילין, צריך עכ"פ יותר משש שעות צום בפועל, שבפחות מזה לא נקרא צום כלל וכמשי"ת בס' הבא].

אבל למעשה נראה דהנוסע מאמריקא לאירופא כיון שאינו ת"ב שמה, יש להקל גם בתענית ת"ב וכדעת שו"ת חבצלת השרון ח"א סימן מ"ג שהוכיח שאין למצוה אלא מקומה ושעתה, וכיון שבמקום שנמצא כבר מוצאי ת"ב שפיר אין צריך לצום יותר. ועיין עוד ב"נחל אשכול" בדיני תענית.

כפי המקום שבא. אכן במקרה כזה ראוי לו לכיון במנחה ערב התענית שמקבל לשמור לקולא, כדי שלא ייכנס לספק דדלמא מונח בדעתו להתענות מחר כפי המקום שיבוא לשם לחומרא, ובמנחה אפילו במחשבה חל התענית. כל זה שכתבנו היינו לענין תעניות ציבור,

סוף זמן תענית ציבור בנוסע במטוס ממקום למקום

שאלה: הנוסע במטוס בתענית ציבור מאירופא לאמריקא או איפכא, והשעות הלוא משתנים, אימתי הוא חייב לסיים צומו, אם כזמן שיצא מאירופא, או אפשר כיון שעתה נמצא באמריקא יצטרך לחכות כפי צאת הכוכבים באמריקא?

תשובה: נשאלתי מאחד הנוסע במטוס בתענית ציבור מאירופא לאמריקא או איפכא, והשעות הלוא משתנים, אימתי הוא חייב לסיים צומו, אם כזמן שיצא מאירופא, א"ד כיון שעתה נמצא באמריקא יצטרך לחכות כפי צאת הכוכבים באמריקא, וד"ז אינו מבורר להדיא. והאריכו האחרונים בזה. מיהו למעשה הוריתי לחלק בין ג' צומות שישודם מנהג בעלמא תופס תמיד לקולא, והיינו כשטס מאירופא יגמור התענית כפי צאת הכוכבים במקום שיצא, וכשבא מאמריקא יגמור

הגאון רבי אשר וייס שליט"א
בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

משום אבילות המה, כשם שהקילו לאבל לעבוד במקום הפסד מרובה, וכמבואר ביר"ד סימן ש"פ, ה"ה בצומות הנ"ל.

ולענ"ד אין הגידון דומה לדאיה, דאם הקילו באיסור מלאכה לאבל שאינו אלא דין מסוים בהלכות אבילות כדי שלא יסיה דעתו מן האבילות, אין זה ענין ואין זו ראייה למצות התענית דחמור טובא והוי מתקנת הנביאים ודברי קבלה. ואף דבאמת נכון הדבר דהני ד' צומות משום אבילות המה כפי שהארכתי במק"א, מ"מ אין הם

אם יש מקום להקל בצום י"ז בתמוז משום הפסד ממון

שאלה: במי שעובד אצל בעה"ב גוי ואין המעביד מוכן לותר לו שלא יעבוד בימי הצום והוא חלש בגופו ועבודה קשה עבודתו, ואם יצטרך לצום קרוב לודאי שלא יוכל לעבוד, אם מותר לו לאכול ולשתות?

תשובה: ראיתי מי שכתב דכיון שד' הצומות

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

שאכן הקיל בצורך גדול כדין תענית נדחה וכ"ה בשע"ת (סק"א).

ובמחזיק ברכה הוכיח מדברי הריטב"א להחמיר כשיטת הט"ז וכ"ה במאמר מרדכי (ס"ק ב').

ובכף החיים (תקמ"ט סק"ה) כתב דמסקנת ההלכה לחומרא ולא כדעת הראש יוסף וכך מנהג העולם.

ומש"כ נראה דאף בצום גדליהו אין להקל לאכול לכתחלה, אא"כ נחלש במהלך העבודה כמבואר. ובת"ב יש להחמיר טפי ויתעקש בכל טעדיקי אפשרי שלא לעבוד בו.

וראיתי מה שהביאו מחברי זמנינו בשם הגרש"ז אורבך שאחות בבית חולים וכן חייל העסוק בפעילות פטורים מן הצומות מלבד יוה"כ ות"ב, דמסתמא לא קיבלו עליהם את הצומות במקום שיש בזה אף חשש רחוק של פק"נ.

ולענ"ד אין לחדש סברא מע"ז במקום שלא חידשוה הראשונים אלא שמטעם אחר נראה דאף חשש רחוק של פק"נ דוחה את הצומות, ונראה עוד דכשם שחולה פטור מן התעניות כך גם משמשי החולה, במקום שיש חשש שע"י התענית לא יוכלו לשמש את החולה, כגון אחות שקשה לה לתפקד כראוי כשהיא שרויה בצום, צרכי החולה דוחים את התענית, וכך גם בחייל שע"י הצום יחלש וערנותו תפגם יש בזה חשש סכנה, אך אין זה משום שלא קיבלו את התענית אדעתא דהכי.

למשכב מותר לו לאכול ולשתות לפי הצורך, ולא מצינו שיהיה האדם מצווה לישב בביתו ולשכב במיטתו ולהמנע מצנים ופחים בדרך עיקש כדי שלא יפול למשכב ויצטרך לבטל את התענית.

ואף לגבי חילול שבת פלפתי במק"א אם יש חיוב על האדם לשנות מאורחות חייו הרגילים והמקובלים כדי למנוע מצב של חילול שבת לצורך פק"נ, אבל לגבי הצומות פשוט דאינו מצווה בכך.

ומשום כך נראה דכשם שהוא עושה מלאכתו בכל יום ויום כך מותר לו לעשות גם בימי התענית ואם יגיע לחולשה יתירא שדומה לחולי שוב מותר לו לנהוג כהלכה ולפי מצבו אף לאכול ולשתות.

וכבר כתב כע"ז באגרות משה (או"ח ח"ד סימן ק"ד), ע"ש.

אבל פשוט דאין להורות היתר לכתחלה לאכול כיון שיודע הוא שאם לא יאכל לא יוכל לעבוד כראוי.

והנה ידוע מה שנחלקו הפוסקים בענין צום גדליהו בן אחיקם. הט"ז (סימן תקמ"ט) כתב בתחילה דכיון שגדליהו נהרג בראש השנה כמבואר ברבינו ירוחם (נתיב י"ח ח"ב, מובא בבית יוסף סוף סימן תקמ"ט), וכיון שאין להתענות ב"ה קבעו את התענית למחרתו ה"ל כתענית נדחה ויש להקל לבעל ברית לאכול ולשתות בו, ושוב חזר בו וחילק בין נדחה ע"י שבת לצום גדליה דמעיקרא תקנהו בל' תשרי שאין להקל בו. ובאליהו רבה (אות ו) הביא משו"ת ראש יוסף

דיני אבילות אלא דיני תעניות. ואין ללמוד להקל בהם ממה שהקילו בהלכות אבילות, חפ"מ.

ואף דנראה לכאורה דהצומות בזמנ"ז אינם אלא כמנהג בלבד לפי המבואר בר"ה (י"ח ע"ב) דבזמן שאין לא מלחמה ולא שלום רצו מתענים רצו אינם מתענים, באמת נראה דטעות היא לומר דכל חומרת התעניות אינה אלא מדין מנהג. ונראה יותר דכיון דכך התנו נביאי ישראל מעיקרא ברצונם תלוי הדבר, שוב כשרצו וקבלו על עצמן להתענות חוזר הדבר למעין תקנת הנביאים, וחיוב התענית חיוב גמור הוא.

ובפרט לפי מש"כ הטור (סימן תק"ג) דהאידינא הוא זמן של שמד וכל ישראל חייבים להתענות מדברי קבלה ותקנת הנביאים.

ובאמת קשה לקבוע בזה מסמרות, דמחד גיסא חיים אנו בתקופה שבה יש ליהודים זכויות שוות לשאר העמים במדינות המתוקנות, ובארץ ישראל ידנו תקיפה ואין אנו כפופים לשלטון זר, אך מ"מ סכנות גדולות רובצות על כל היישוב בארץ ישראל ואף בנ"י בכל העולם כולו הם מטרה למחבלים רוצחים צמאי דם ונתונים אנו לחסדיהם של אומות העולם.

ומ"מ לא מצינו כל מקור להקל בצומות משום הפסד ממון ואף לא משום הפסד מדובה.

אלא שלכאורה יש להקל מטעם אחר. דלא מצינו שצריך אדם לשנות מאורחותיו כדי שיוכל להתענות בימי התענית אלא עולם כמנהגו נוהג ומותר לו לאדם להתנהג באופן המקובל ואם יפול

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

מרצונם ואינם רוצים לעזוב יש לומר דחשיב דירת קבע וחייב במזוזה, ומ"מ נכון לקבוע מזוזה בלא ברכה זה רק לאחר ל' יום.

נטילת ידיים בכוס חד פעמי

שאלה: יצאנו לטיול ורצינו לטיול ידיים לפני אכילת הלחם, האם אפשר לטיול בכוס חד פעמי, או שצריך לחפש דווקא נטלה?

תשובה: לכתחילה עדיף לטיול ידיים בכלי, ובדיעבד גם כוס חד פעמי כשר לנטילת ידיים. אמנם לגבי קידוש או כוס של ברכת המזון יש להחמיר.

מקורות להרחבה: השו"ע סימן קנט ס"א כתב שנטילת ידיים צריכה כלי, וכל הכלים כשרים לנט"י ואפילו כלי גללים. ובספר ויען יוסף

אף לאחר שלשים יום פטור מן המזוזה. וכן כתב בשו"ת משנה הלכות (ח"ד סימן קל"ד) דהדר בדירת ארעי אפילו יותר מל' יום פטור ממזוזה אפילו מדרבנן, ובשו"ת שבט הלוי ח"י סימן ק"פ כתב דפונדק מי שמשלם אינו שוכר בית הפונדק דהיינו עצם הבית, אלא משלם עבור הזכות לדור בו וללון בו כפי הסכמת בעל הפונדק, ושכירות ליומא הוא כעין מכר, משא"כ פונדק שלכ"ע אינו כמכר, ולא כעין מכר. וא"כ מי ששוכר דירה אפילו אין דעתו להשתקע שם חייב במזוזה, (לכאורה לפי דבריו אורה בבית מלון שאינו שוכר המקום אלא הוא כפונדק פטור ממזוזה).

ובשדי חמד מערכת המ' כלל ק"ח הביא בשם ספר תרשיש שוהם דהשוכרים דירה בכפרים לכמה חודשים לשאוף אור צח פטורים ממזוזה משום שאין עושים לדירת קבע, ופסק השדי חמד דמכיון שההולכים לדירות אלו הולכים

מזוזה בבית מלון

שאלה: האם מותר לישון בבית מלון שאין בו מזוזה?

תשובה: אורה בבית מלון שאין בו מזוזה פטור ממזוזה, ואף בית מלון בארץ ישראל. ואם מתארה מעל ל' יום במקום שאין בו מזוזה, יש אומרים דצריך מזוזה, ומ"מ לא יברך.

מקורות להרחבה: בגמרא במסכת מנחות (מד.) הדר בפונדקי בארץ ישראל והשוכר בית בח"ל כל שלושים יום פטור מן המזוזה, מכאן ואילך חייב, אבל השוכר בית בארץ ישראל עושה מזוזה מיד משום ישוב א"י. וכתב רש"י שם ד"ה פונדק, דפונדקי הוא מקום שלנים בו עוברים ושבבים.

ובשו"ת מהרש"ג (ח"ב סימן קכב) כתב דאורח

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

נכון לעשות בכוס חד פעמי, אבל לנטילת ידים מותר. ובשמירת שבת כהלכתה (פמ"ז הערה נ"א) כתב בשם הגרש"ז אויערבך דכוסות שמייוחדים לקידוש, אין להקפיד שלא לקדש בהם אם אין כוס אחרת.
אכן נראה שהגביעים החד פעמיים שמייצרים כיום לכתחילה לקידוש, יש בהם חשיבות ומותר לכתחילה.

לתשמיש קבוע יכול לקדש עליו וליטול בו ידיו. לגבי קידוש או ברכת המזון כתב באגרות משה (ח"ג סימן ל"ט) שכוס נייד אינו ראוי, וכשאין כוס אחר אולי יש להקל, וטעמו משום שאין לכלי חד פעמי חשיבות, ודוקא בנטילת ידיים שאין צריך חשיבות דמותר ליטול אף בכלי גללים, אפשר ליטול גם בכוס חד פעמי. וכן כתב בבאר משה (ח"ג סימן נ"ה) דקידוש ודאי אינו

(ח"א סימן ס"ה) כתב שמותר ליטול בכוס נייד אף שהוא זול, דבשעת סעודה תשמישן חשוב דשותים בהם.
אמנם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סימן ל"ב וח"י סימן כ"ג) כתב שכלי חד פעמי אינו נחשב כלי וא"כ אף לנטילת ידיים אין להשתמש בו, מאחר וצריך ליטול ידיו מכלי, ומכל מקום כתב שם במנחת יצחק שאם אין לו כלי אחר, אם מייחדו

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

לחולי לב ואף התבטא פעמים רבות "הרופא לא יודע, מי שהוא חולה לב צריך לאכול ולכן לא תצום.

נטילת אנטיביוטיקה

שאלה: האם הנוטל אנטיביוטיקה גידון כחולה ופטור מלצום.

תשובה: אם נחלש מחמת נטילתה פטור. אך בלא זה אינו מוגדר כחולה כיון שנוטלים אנטיביוטיקה כתרופת מנע מזיהום, ולא דווקא כמרפא לחולי.

טיפול שיניים בתענית

שאלה: האם מותר לחולה שאינו מתענה ב"ז בתמוז, להיכנס לטיפול שיניים שמצריך שטיפת פה.

תשובה: מותר, כיון שמי שלא צם נאסר רק באכילת תענוג.

מחויבת להאכילו בתחליפים ותשתה כפי הצורך להנקה. אך אם רגילה להאכילו אף בתחליפי חלב, תתענה ותשתמש ביום התענית בתחליפים.

נוטל תרופות ללב

שאלה: אשה הנוטלת כדורים לטיפול בלב מאחר וסובלת לעתים ממיחושים בלב, והרופא אומר שצום לא יזיק לה. האם צריכה לצום.

תשובה: רבינו הגר"ש אלישיב היקל מאד

זמן סיום התענית בטיסה

שאלה: צריך לטוס ביום תענית י"ז בתמוז ללוס אנג'לס ומשם למדינה נוספת. מאחר ומתחיל את הצום כאן בארץ ישראל ומסיים בחו"ל, תתארך אצלו התענית בעוד כעשר שעות. לפי מה נקבע אצלו זמן סיום הצום.

תשובה: לפי המקום שנמצא בו בסיום היום. וכן כתב באגרות משה (או"ח ג, צו). אם היה כבר מסיים את התענית במקום אחד, ומשם ממשיך למקום שעדיין לא הסתיים היום, ניתן להקל. אך כיון שממשיך את היום הוי כיומא אריכתא.

מינקת במיעוט חלב

שאלה: מינקת שמחמת הצום יתמעט חלבה עד שלא יספיק לתינוק, האם חייבת לצום ולתת לו תחליפים.

תשובה: אם לא רגילה לתת תחליפים, אינה

קו 'מחברים'

שעי"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מסכת גיטין דף מז-נג

עציצים נקובים, וביניהם עציצים עידית וגם מזיבורית. ולכאורה הוא חייב לשלם עציצים של עידית. ויש להסתפק האם יכול לשלם עציצים של זיבורית מדין סובין וכמבואר בב"ק (דף ז ע"א) רמי ליה אביי לדבא כתיב מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם, מיטב אין, מידי אחרנא לא, והתניא ישיב לרבות שוה כסף ככסף? תירצו שם רב פפא ורב הונא כל מילי מיטב הוא דאי לא מזדבן הכא מזדבן במתא אחריתא, לבר מארעא דליתב ליה ממיטב, כי היכי דלקפוץ עלה זבינא, יער"ש. ואם כן אולי יכול ליתן לניזק עציץ זבורית מדין סובין, דאי לא מזדבן הכא מזדבן במתא אחריתא?

ומבאר בחשוקי חמד: נאמר במסכת ב"ק (דף יב ע"א) אין כותבין פרוחבול אלא על דבר שאי אפשר לכלותו, ואף על גב שכותבין על עציץ נקוב, כמבואר במסכת גיטין דף לו ע"א כיון דחשיב קרקע לא פלוג רבנן, יער"ש. ואמר לי גיסי הגר"ח קניבסקי זצ"ל שיתכן דהוא הדין בענינו מאחר ושם קרקע על העציץ יש לדונו כקרקע, למרות שהוא מטלטל, דלא פליג התורה, ומצינו גם בדאורייתא לא פלוג, כמבואר במשנה למלך (פ"ג מהלכות איסורי מזבח ה"ח) דמסתפק בבהמה בפחות מכן שמונה היכא דידעינן דכלו לו חדשיו, אי שרי להקריבו קודם שמונה ימים, ומסיק אף בכלו לו חדשיו אסרה תורה משום לא פלוג, עיין שם. הרי דלא פלוג הוא גם בדאורייתא. וכן כתב בשו"ת שאגת אריה (סימן נג) דשייך לא פלוג בדאורייתא, והביא ראה מפירש"י קידושין (דף לד) סיפק בידו ופירש"י לעשות לכבד אביה שאין אימת אחרים עליה, לא תתחייב כלל אפילו פנויות, עכ"ל.

וכן כתב בשו"ת ארץ צבי (ח"א סימן קא) והביא ראה מהתוס' בזבחים (דף ז ע"ב ד"ה ריצה) שכתבו שאמרינן בקרבנות לא חלקה תורה, מ"מ אין לדמות מלתא מדרבנן לדאורייתא. וכתב מצאנו בריטב"א בגיטין (דף פג ע"ב) שלכן אשה שנודרת בעלה מפר לה, שכיון שנתנה התורה רשות לבעל להפר לא חלק הכתוב ונתן לו רשות להפר כל נדריה, הגם שאומרת שלא נדרה על דעתו.

קריאה לאדם ששמו אברהם 'אברם'

בגמ': והתני אברם חוזאה וכו' (גיטין ג, א). כתב החיד"א בספרו שם הגדולים (גדולים), מערכת א אות לד, ראה זה חדש שלא מצאנו בתנאים ואמוראים שבמשנה והברייתא תנא ששמו 'אברהם' וגם באמוראים לא מצאתי כעת בספר יוחסין, כי אם באמוראים יש בגיטין (בסוגיין) תני 'אברם', גם שם 'יצחק' בתנאים שבמשנה אין מי ששמו יצחק, אך בברייתא ובזוה"ק יש, ובאמוראים יש הרבה ששמן יצחק,

בכל פרטיה ודקדוקיה, ואם אפשר יתענה על כל פנים בכל שבוע יום אחד, או על כל פנים כל יום בה"ב עד חצות. והעיקר הוא הבכי, הרידוי, ועשיית גדרים שלא יעשה זאת לעולם. וראה עוד בענין זה בפניני הלכה (ניזר ג).

חיוב גרים במצות הקהל

בגמ': קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי. (גיטין מח, א).

בדין הקהל מצינו שנתחייבו גם הגרים, שנאמר (דברים לא, יב), 'וגרך אשר בשעריך', ומובא במסכת הגיגה (ג, א), הפטור מראיה פטור מהקהל, לפי זה הקשה בטורי אבן (שם), אם כן היאך מצינו גר שחייב בהקהל, הרי אמרו במסכת פסחים (ה, ב) דמי שאין לו קרקע פטור מן הראיה, ולגר אין קרקע, ואם כן פטור מראיה, וממילא פטור גם מהקהל, וכיצד חייבה התורה את הגר בהקהל. ובשלמא למי שסובר קנין פירות כקנין הגוף, אם כן לדבריו לא קשה כלל, שהרי הגוי יכול לקנות קרקע מאחר, ואף על פי שאין לו בה אלא קנין פירות כיון שחוזרת ביובל, מכל מקום קנין פירות כקנין הגוף, אך למי שסובר קנין פירות לאו כקנין הגוף, קשה, למה חייבה התורה את הגר בהקהל.

ובצל"ח (פסחים ה, א) תירץ, שיש להעמיד מציאות קרקע אצל גר באופן זה שנשא הגר אשה שירשה קרקע מאביה, והוליד ממנה בן ומתה וירשה בנה, ואחר כך מת הבן בלא בנים, וירשו אביו כדון, ואם כן יש לו קרקע.

האם יכול מזיק לשלם עציץ נקוב זיבורית מדין סובין

בגמרא: שדהו דמזיק דברי ר' עקיבא (גיטין מט, א).

מזיק משלם מעידית, כמו שכתוב בתורה, 'מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם', ומבואר במסכת גיטין דף מט ע"א שדהו דמזיק דברי ר' עקיבא. ויש להסתפק מה הדין כשיש למזיק חנות לממכר

סיגופים ותעניות על חשבון לימוד התורה

בגמרא: ריש לקיש זבין נפשיה ללודאי שקל בהדיה חייטא וגלגלתא אמר גמירי דיומא בתרא כל דבעי מינייהו עבדי ליה כי היכי דליחול אדמיה וכו' (גיטין מז, א).

בתקנת השבין (אות י) האריך לבאר שכל המעשה שעשה ריש לקיש היה ככפרה, ועל כן ריש לקיש כשעזב את הלודאים שה' עזרו שניצול מידם, נתברר לו שאין בידו שמץ עוון של שפיכת דמים שאם לא כן לא היה ניצול, מפני שלא עושה קודשא בריך הוא נס לשקרא, ואדם נבדק אם הוא ראוי לנס בכל מקום סכנה, כמו שכתוב בשבת (לב.), וכשנבדק ונמצא נקי אז הלך לאכול בשמחה לחמו ולשתות בלב טוב יינו כי כבר רצה אלקים את מעשיו וקדוש שרוי במעיו, וזהו שאמר אחר כך כריסי כרי, שחלבו ובשרו נחשב לו רק כמו כר וכסת ודבר שחוץ ממנו, כי עצמותו ענין אחר שהיה כולו קדוש לה' בהתפשטות הגשמיות, והגוף אינו אלא בשר אדם לבוש לעצם האדם שהוא הגעשה בצלם אלקים ונחשב אצלו רק כמו כר, ולומר שאף על פי שהיה אוכל ושותה לא היה מרגיש מזה הנאה כי לא היה לו שייכות עם הנאה הגופנית כלל.

והנה החתם סופר (דרשות ח"ג לקוטים בש"ס ד"ה לודאי) כתב, ישב ריש לקיש ואכל ושתה, פירוש שלא עסק בתעניתים לתקן אשר קלקל, ובתו, היא שכלו או נשמתו המכונים כן הוכיחו על זה, שיעשה לו דבר שישכב עליו לעתיד לבוא שלא יהיה תחתיו יצוע רמה ח"ו, והשיב 'כריסי כרי' כי מלא כריסו בש"ס ופוסקים עדיף יותר מהרבה אלפים צומות ותעניות.

בענין זה ידועים דברי האריז"ל (הובא במגן אברהם או"ח ס' תקעא, ובביאור הלכה ד"ה ת"ח בשם השל"ה בשם החרדים) שכתב, 'כל מה שתמצא בסיגופים, לא נזכר אלא למי שאין עמלו בתורה, אבל מי שתורתו אומנתו, וידע דעת ויראת ד', לא יחלש ולא יתבטל מלימודו. אך יום אחד מן השבוע יתרחק מבני אדם, ויתבודד בינו לבין קונו, ויתקשר מחשבתו בו כאילו כבר עומד לפני ביום הדין, וידבר לאל יתברך כאשר ידבר העבד אל רבו וכן אל אביו.

כן כתב גם החיי אדם (הובא בביאור הלכה שם) שאפילו על עבירות ידועות שצריך להתענות עליהם לכפרה כמה ימים, אם תלמיד חכם הוא ותורתו אומנתו, אפילו בזמן הזה לא יסגף את עצמו כל כך, רק שישבו לפני ד' בלב שלם, ויבכה מקירות הלב, וילמוד יותר מאשר היה רגיל, כי התורה היא מקוה טהרה, ונמשלה לאש, וכל אשר יבא באש באש יובא וטהר, וימעט מכל התענוגים, ויאכל רק כדי קיום גופו שלא יחלש כדי שיהיה לו כח לעבודת השם, ולא ילך לשום פעולה וכל שכן לסעודת מריעות, וישמור שבת

חייבין - לשלם דמיהן לבעלים שהרי צריכין להביא אחרים ואי נמי נדבה היא קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להביא דורון היה מבקש. הפוסקים דנו על המזיק בגד משומש או משקפיים משומשות כמה צריך לשלם, שאם נלך בזה אחר השווי שנמכר בשוק, הלא במכירת דבר משומש מצוי שנמכר בשוק ברבע ממחירו, ואילו ללבוש אם השתמש בו רק מעט שוה עדיין כמעט את מלא מחירו כגון חליפה ולבוש או משקפיים, וא"כ יש לדון האם שמים אותו כמחירו בשוק ופוסטו עצמו המזיק במעט, במחיר שיכול למכור בשוק, או שעליו לשלם כפי ששווה להניק והיינו כמלא מחירו או קרוב לזה.

והנה ידוע שיטת הנהגתו (ח"מ סי' קמח) שהמזיק חפץ שאינו ראוי למכרו אינו חייב לשלם, משום שאנו הולכים אחר ערכו בשוק, ואם כן כאן ג"כ לפ"ז לא נמדד כמו ששווה החפץ לניזק ומשלם המזיק כערכו בשוק שהוא מעט מאד.

בתשובות ונהגות (ח"ד סי' שכ) כתב בשם החזון איש שהביא מרש"י בסוגיין (ד"ה חייבין) לגבי קדשים, שהמזיק אותם חייב אף שאינו יכול למכרו כיון שזוה שוה לו שצריך להביא קרבן אחר, ואף כאן בחפץ משומש לפ"ז תלוי בהבעלים, והרי החפץ שוה לו ולכן לכאורה יש לחייב.

אולם בתשובות ונהגות (שם) כתב לחלק שבקדשים אילו היה אפשר לקנות כפרה בשוק היה שוה את מלא הסכום, ולכן משלם לו את כל הבהמה אף שאינו יכול למכור את הבהמה, מפני שמ"מ הזיק לו דבר ששוה בשוק דהיינו הכפרה, משא"כ משומש ששוויו בשוק הוא מעט משלם מעט, ומה עוד שבהמה באמת כך שוויה אלא שאי אפשר למכרה בגלל דבר צדדי מצד הלכותיה, ולכן כל זמן שלעצמו עדיין שווה משלם על ההזיק, אבל דבר משומש באמת אינו שווה רק כרבע ממחירו ולכן ע"י ששווה לו בלבד לא משערים בזה השווי אלא משערים כפי הנמכר בשוק.

אולם למעשה כתב שאם הזיק בגד משומש אינו יכול לפטור עצמו בכך שיביא לו בגד משומש או דמיו, מפני שרוב בני אדם אין רצונם בחליפה משומשת או במשקפיים משומשות, וע"כ קונה לו בגד חדש ומנכים קצת את ההנאה המיוחדת שיש לו בחדש ממש, והבית דין ינכו קצת לפי האומדנא כמה שחביב לאדם דבר חדש ממש, אבל בהזיק מכונה וכדומה שרגילים להשתמש גם במשומש ויש לזה שווי בשוק משלם לו כפי שהזיק והיינו כמה ששווה משומש. ומ"מ אם הזיק ברשלנות משלם משום דינא דגרמי בגד חדש במקומות כמו אצלנו שרגילים בחדש דוקא, ומאוס לאדם להשתמש במשומש, אבל כשהזיק בלי כוונה נראה לנכות כמ"ש, ומיהו לצאת ידי שמים שאפילו בגרמא חייבים וכמו כן באופן זה שהזיק בלי כוונה, נראה שאם המזיק 'בעל יכולת' כדאי לשלם חדש במקום שרגילים כן כשאי אפשר לתקן הישן, כדי שיצא ידי שמים ולא יהא עליו תרעומות. וע"ע במחנה אפרים (נזקי ממון סי' א).

בסוגיין. אמר ר' יוסי מימי לא קרית לאשתי אשתי וכו' אלא לאשתי ביתי. ברש"י (ד"ה לאשתי) ביאר שכל צרכי הבית נעשים על ידי האשה, והיא עיקר הבית.

במאירי (שבת קיח: ד"ה לעולם) כתב, לעולם יהא אדם מסולסל בדבורו, דרך צחות אמרו לעולם לא קראתי לאשתי אשתי ולשווי שורי אלא לאשתי ביתי ולשווי שדי.

אך במהר"ם שיף כתב שלכן ר' יוסי קרא כך לאשתי, כיון שהיתה לו אשה רעה, כמובא במדרש רבה [ראה בניצוצי אור שהקשה שבמדרש מדובר על ר' יוסי הגלילי, ובסוגיין על ר' יוסי בן חלפתא, עיי"ש].

והנה בספר מהר"ל (מנהגים, ליקוטים אות א) כתבו, מהר"י סג"ל כשהיה מדבר על אשתו עם אחרים היה אומר בלשון אשכנז: מיין הווי פרויא, כדאיתא פרק כל כתבי, אר"י מימי לא קראתי לאשתי אשתי ולשווי שורי אלא לאשתי ביתי. פרש"י שהיתה עיקרו של בית. ולשווי שדי פרש"י שעיקר התבואה מכה שור. וכשהיה קורא אותה אמר בלשון אשכנז, הערט איר ניט. כדרך העולם שהזוגין אין מזכירין שמותיהן כשקוראין זה את זה או זו את זה.

בכנסת הגדולה (אבהע"ז סי' א אות א) הביא דברי המהר"ל שדרך העולם שהזוגין אין מזכירין שמותיהן כשקוראין זה את זה. ובדרכי חיים ושלום (סי' תתסג) כתב שבעל המנחת אלעזר מעולם לא קרא לזוגתו בשמה.

ובבית אבי (ח"ב סי' קכא) כתב היו נוהגין תמיד אנשי מעשה בפולין והונגריא שלא לקרוא לאשתי בשמה.

אך כתב שגדולי ליטא לא הקפידו על זה. ובקונטרס קובץ מכתבים (ח"ד עמוד מד) הובא מפנקס כת"י של הגר"נ שטערן שהביא שהחתם סופר לא חשש בזה.

ועיין בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת חתן וכלה אות ה, כללים מערכת כ כלל קד) ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ג סי' יג).

הזיק חפץ משומש

בגמ': הכי נמי קאמר מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם (גיטין נג, א). וברש"י

ושם יעקב יש הרבה כאלו במשנה ובברייתא בש"ס, ומהגאונים ואילך נשתרבו שמות אברהם יצחק ויעקב בגאונים וברבנים ובכל המון ישראל עד היום הזה, עיי"ש.

והנה בברכות (יג.) אמרו, כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, דין זה הובא להלכה במגן אברהם (או"ח סי' קנו). והעירו האחרונים שאין האיסור אלא כשכוונתו לאברהם אבינו וקורא 'אברם' במקום 'אברהם', אולם לאדם אחר מותר לקרותו אברם, ואין איסור בכך, וכמו שמצינו בסוגיין אמורא שנקרא בשם 'אברם חזאה'.

אולם בספר בית אהרן (מגיד, ח"ב מערכת א אהרן דף תקכח:) דייק מדברי המהר"ץ חיות בסוגיין שהביא מסדר הדורות שכתב, אילולי דמסתפינא הייתי אומר שצריך לגרוס 'אבימי חזאה, ולא 'אברם חזאה, ולא פירש טעם הדבר. וביאר הבית אהרן שהוקשה לסדר הדורות ממה שאמרו בברכות שכל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ובלא תעשה, ולכן הביא לשנות הגירסא.

ובשדי חמד (כללים מערכת כ כלל פג) כתב שיש להוכיח מדברי הבית שמואל (שמות אנשים אות א), שכתב, שבגיטין יש לכתוב 'אברהם' שמן הסתם מי שנקרא אברהם, נקרא כן על שם אברהם אבינו, ואמר הקב"ה, ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם, אולם הביא בשם המהרש"ל שאם יש קבלה שאותה המשפחה נקראו בשם 'אברם' מטעם אחר, כגון שאביו חי ונקרא אברהם, ושם אבי אשתו ג"כ אברהם ומת, ורוצה לקרות בנו אחריו, לכן נקרא שמו אברם, באופן כזה כותבים בגט אברם. מבואר מדבריו שאין כל חשש לקרוא לאדם בשם 'אברם' כשאין המדובר באברהם אבינו.

והשדי חמד כתב להוכיח מספר רוב דגן, שמה שאמרו כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה הוא לא רק הקורא לאברהם אבינו, אלא כל הנקרא בשמו של אברהם אסור לקרוא לו אברם ואם קורא לו אברם עובר בעשה, ולכן כתב שבשמות גיטין ובשטרות כותבים אברהם מפני שבסתם נקראים על שם אברהם אבינו, אלא אם כן יש בקבלה באותה משפחה שנקראים בשם אברם, ואז כותבים בגיטין ובשטרות אברם מפני שהיה גם אמורא שנקרא אברם.

אך הביא בשם ספר דברי מנחם שכתב בשם אורות אלים, שרבים לא נזהרים באיסור קריאת שם אברם למי שנקרא בשם אברהם, אולם צריך לחוש לזה, וכתב עליו הדברי מנחם שפשוט הוא שמה שאמרו חז"ל אינו לשאר אנשים אלא רק לאברהם אבינו. וכך נקט גם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' ל).

קריאת הבעל לאשתו 'ביתו'

בגמרא: אמר ר' יוסי מימי לא קרית לאשתי אשתי וכו' אלא לאשתי ביתי. (גיטין נב, א).

הראשון לציון המקובל חכם ישראל יעקב אלגאזי זי"ע

**מגדולי רבני ירושלים ומח"ס ארעא דרבנן ועוד
י' תמוז תקס"ז**

נדר גדול נדרתי לאלקי ישראל - בחלותי פה ירושלים, והגעתי עד שערי מות בשנת תצ"ז

ידעתי כי המלאכה מרובה ולא הגעתי לשליש ולרביעי, אכן באמת אמרו כל אדם אינו חייב אלא כשיעורו, אמנם ידעתי כי תכתוב עלי מורדות באמור אלי כל היום איה איפה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך, אם על זה פקחת עיניך למה פניך תסתיר מהביא את כל המעשד אל בית האוצר, לפלפל בכל כלל וכלל אשר יש בו תלי תלים של הלכות, גם אנכי ידעתי כי כפלים לתושיה, אך באשר נדר גדול נדרתי לאלקי ישראל בחלותי פה ירושלים תוב"ב, והגעתי עד שערי מות בשנת התצ"ז, ויסוד יסדני יה ולמות לא נתנני, אז אמרתי במה אקדם ה' על כל הטובה, ונתון אל לבי לחבר חיבור אחד לזכות את הרבים, ובחרתי במלאכה זו, ובחמלת ה' עלי התחלתי במלאכות ה', וכך עלה במחשבה תחילה לשאת ולתת בכל כלל וכלל מאשר יקרה ה' לפני המעט הוא אם רב, וכך כאשר דמיתו כן נעשה מעשה בדברות ראשונות, אכן בראותי כי המלאכה ארוכה היא ואם כה אעשה לא אוכל עוד לבוא אל תכלית המעשה, יגורתי פן אלכד באיסוד בל תאחר ה', וחזרתי לאחורי אפס לקרבה אל המלאכה לעשות אותה לבד, ראה זה מצאתי טוב מעט ביראת ה' והצנתי לפניך כעת הזאת, עד כוס ישועות אשא ולקחתך אל הארש אשר אראך כהנה וכהנה, מכל מלאכת מחשבת אשר אך לזאת יחדש לבי לך התלמיד הקורא נעים להטייבך באחרייתך בע"ה, ואשר כפי אל מול פני עליון המעון הזה, הנה זה עומד אחר כותלנו, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי, ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה וכו', כן יהי רצון.

ספר ארעא דרבנן - בשלהי הקדמתו

בר חמא אמר רב עד שיבולו שפתותיכם מלומר די.

בספר קהלת יעקב - לשון חכמים סימן שכ"ז להגאון הקדוש רבי ישראל יעקב אלגאזי זצ"ל כתב, ודבריהם קשה, כי האומר די לא יבלה השפה כי אם הלשון, שהדל"ת היא מאותיות הלשון וכו' עמ"ש שם. אולם כבר כתב באגרת רש"ג ובמגדל עוז הלכות ס"ת פ"ה ה"ד, כי בהרבה מקומות הירושלמי מפרש סתומות הבבלי וקיצורו של הבבלי עיין שם.

ומעתה נראה כי המאמר בבבלי עד שיבולו שפתותיכם מלומר די, ביאורו, מלומר די ברכה די ברכה, וכמ"ש בירושלמי כאן ובסוף ברכות, ובוה יבלו השפתים כי הב"ת היא מאותיות השפתים, וכמ"ש בקה"י שם. ואכן כ"ה משמעות המאמר המפרש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שיבולו שפתותיכם מלומר די ברכה די ברכה.

(עלי תמר - מסכת תענית פרק ג הלכה ט)

חכם ישראל יעקב אלגאזי נולד לאביו חכם יום טוב אלגאזי, בשנת ת"מ בעיר איזמיר שבטורקיה. בצעירותו למד בישיבות באיזמיר אצל חכם חיים אבולעפיה וחכם יצחק הכהן רפפורט.

בשנת תצ"ה עלה לארץ ישראל. למד בישיבת המקובלים 'בית א-ל'. כיהן כמורה צדק בבית דינו של הראשון לציון החכם אלעזר נחום, וישב בדין עם חכמי הדור הראשון לציון חכם חיים משה נסים מזרחי, ומורו ורבו עוד באיזמיר, הראשון לציון חכם יצחק הכהן רפפורט.

בשנת תקט"ו חכם ישראל יעקב אלגאזי התמנה לראשון לציון, ושימש בתפקיד זה עד סוף ימיו. באותה עת עמד גם בראש ישיבת 'נווה שלום' - ברית אברהם, שבה למדו גדולי חכמי ירושלים.

תחת ידו יצאו תשובות רבות שהיו לציבור כדברי האורים, ואף היה בין המתקנים תקנות גדולות על פי צרכי הציבור והשעה בירושלים, ביניהן תקנה בעניין 'צמצום ההוצאות לצרכי מותרות'.

חכם ישראל יעקב אלגאזי נלקח לבית עולמו ביום י' תמוז תקט"ז, ונטמן בחלקת 'קהל חסידים' שבהר הזיתים בסמוך לקבר הרש"ש - חכם שלום מזרחי שרעבי.

חכם ישראל יעקב אלגאזי חיבר ספרים רבים, ביניהם: 'שלמי ציבור' - דינים ומנהגים, 'נאות יעקב' - שו"ת ודרושים, 'מענה לשון' - על כללי הש"ס, 'אמת ליעקב' - דיני ספר תורה ופרטי מנהגי צרכי ציבור, 'ארעא דרבנן' - דיני דאורייתא ודרבנן, 'קהילות יעקב' - שו"ת על הש"ס, 'מגיד דבריו ליעקב' - פירוש להגדה של פסח ועוד.

עד שיבולו שפתותיכם מלומר די ברכה

אמרו חז"ל (תענית ט, א): והריקותי לכם בְּרָכָה עד בְּלִי דִי (מלאכי ג, י) מאי עד בלי די אמר רמי

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע

שר בית הזוהר י"א תמוז תקצ"א

ודאי מותר לומר תורה ולדרוש, אחר שכבר התפלל מנחה זמן הסתלקות אלה הצדיקים, בודאי מותר בתוך הסעודה אפילו לדרוש ברבים ולעסוק במעשה מרכבה, כדאשכחן לרבי שמעון בפר' אמור דף צ"ה, בזמנא דאסתלק סעודתא דשבתא מסדר פתוריה ואשתדל במעשה מרכבה, וכן אנו נוהגין עפ"י מה שראינו אצל רבותינו.

פרדס יוסף החדש - דברים פרק לד פסוק ח

שלח פתק לציין הרשב"י וחתם עצמו תלמידך צבי הירש בן הינדא

ראיתי כתוב שהרה"ק רצ"ה מזידיטשוב זצ"ל שלח פיתקא למירון לשיימה על קברו של רשב"י וחתם עצמו תלמידך צבי הירש בן הינדא. ומכאן סמך לדעת הרה"ק זצ"ל שכידוע העמיק והרחיב בתורתו של רשב"י ודבר ספר עטרת צבי חיבור נפלא על הזוה"ק ובצדק קראו לו "שר בית הזוהר". ובדומה לזה בהלכה בשו"ת שבות יעקב ח"ב סימן ס"ד שהספרים הם רבותינו וטרם שמורים הוראה יש לעיין בספריהם כדין המורה הלכה בפני רבו.

(עלי תמר - מסכת סוטה פרק ה הלכה ב)

כמנין שנות חי"ם, עלתה נשמתו הטהורה לשייבה של מעלה, והובא למנו"כ שם בזידיטשוב.

לדרוש בדברי תורה בסעודה שלישית

כתב בספר עטרת צבי להרה"ק מזידיטשוב זצ"ל על הזוה"ק (פר' תרומה): נ"ל שזהו קודם סעודה שלישית לקבוע מדרש לדרוש אפילו ליחיד זה יש למנוע, אבל בתוך סעודה שלישית

רבינו "שר בית הזוהר" הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע נולד בשנת תקכ"ג בעיר סאמבור, לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק מסאפרין זי"ע מתלמידי הרבי ר' אלימלך זיע"א, אך לא נהג ברבנות, ולאמו הצדיקת מרת הינדא ע"ה.

כבר מילדותו ניכר עליו כי לגדולות נוצר, דרכו בקודש היה ללמוד ז' דפים גמרא בכל יום וחזר עליהם ז' פעמים, נמצא למד את הש"ס ז' פעמים בכל שנה.

ר' הירש למד אצל הגאון ר' יצחק חריף אב"ד סאמבור זצ"ל, ואח"כ נסע להסתופף אצל החוזה מלובלין זי"ע, ונעשה לתלמידו המובהק. ידוע ומפורסם שר' הירש עסק כל ימיו בתורת הנסתר בזוה"ק ובשאר ספרי קבלה, והחזיק את עצמו כתלמיד של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, ואף גם חיבר ספר על הזוה"ק ה"ה ספרו הקדוש עטרת צבי, וגם ספר צבי לצדיק על תיקוני הזוהר, ואמרו צדיקים שהעטרת צבי ה' ראוי לעשות ספר הזוהר בעצמו אי לאו שרבי שמעון בר יוחאי חיברו.

הרה"ק ר' צבי הירש נהג עדתו בזידיטשוב ורבים וכן שלמים הסתופפו בצלו קדישא לקבל ממנו לקח והזכרה בעבודת הש"ת, עד שביום י"א תמוז שנת תקצ"א לפ"ק בהיותו כבן ס"ח שנים

רבינו יעקב בעל הטורים זי"ע

י"ב תמוז תקצ"ב

בחי יהודי:

טור אורח חיים - עוסק בענייני היומיום כגון: הלכות הקימה בבוקר, ברכות, תפילה, קריאת שמע, הלכות סעודה וברכות הנהגין, הלכות שבת ודיני קידוש החודש, מועדי השנה ותעניות. להלכות קידוש החודש צירף מספר מפות לחשבון הלוח העברי עד סוף האלף השישי.

טור יורה דעה - העוסק בענייני איסור והיתר, שחיטה, בשר וחלב, תערובות, עבודה זרה וחוקות הגויים, טהרה, לימוד תורה, כבוד תלמידי חכמים ועוד. חלק זה כתוב על פי הספר תורת הבית הארוך של הרשב"א, אשר השפיע רבות גם על פסקי הרא"ש, והרא"ש אף התכתב עם הרשב"א על כך.

טור אבן העזר - העוסק בענייני אישות ומשפחה, גירושין, ייבום ועוד. חלק זה רובו נסמך

נולד בגרמניה כבנו השלישי של רבנו אשר בן יחיאל (הרא"ש). שני אחיו הגדולים ממנו רבי יחיאל ורבי שלמה החסיד מתו בגיל מוקדם.

למרות גדולתו התורנית סירב רבי יעקב לשמש ברבנות וחי חי דוחק, כפי שמעיד הוא על עצמו: "וכמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אבוי אדוני ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי, ואינו מספיק לי. וצריך אני לאחרים. אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו?".

בסוף ימיו עקר ר' יעקב בן אשר מטולדו. יש אומרים שהוא נסע מאשכנז לארץ ישראל.

בזכות חיבורו 'ארבעה טורים' זכה לכינוי: "בעל הטורים". הספר חולק לארבעה חלקים (טורים), כשכל אחד עוסק בנושא מסוים בחיי היהודי.

הספר, שיצא לאור בשנת ה"א ק' חולק לארבעה חלקים (טורים). כשכל אחד עוסק בנושא מסוים

והשיב לו הבעל הבית, שהיו לו בנים, ואחר כך נעשית אשתו עקרה, אולי ימציא לו תרופה לאשתו כבראשונה.

והשיב האר"י ז"ל, ענין הסיבה שנעשית עבור הסיבה היא עקרה כך הוא, ואמר לו, דע לך, שהיה סולם קטן עומד בביתך, שהיו התרנגולים קטנים עולים ויורדים בו לשתות מים בכלי של מים אשר היה סמוך לסולם, והיו שותים ומרוים צמאונם. ופעם אחת אמרה אשתך להמשרתת שתסיר הסולם משם, אף כי לא היה כוונתה לצער את התרנגולים כי אם מטעם אחר להיות הבית נקי, ומאז אשר הוסר הסולם יש להתרנגולים צער גדול, שאינם יכולים להתרנגולים לפרוח, כי היו עדיין קטנים, לסבול צמאון גדול ועלחה צפצופם לפני הקב"ה המרחם על כל מעשיו, ועל ידי כך נגזר עליה להיות עקרה. והחזיר הבעל הבית הסולם למקום הראשון, וה' נתן לה הריון וחזרה ללדת כבראשונה. הרי לך כי הש"י פוקד ומשגיח על כל בריות ברוב רחמיו וחסדיו, ומשלם להמצערים את הבריות. ועל הכל צריך אדם לזוהר שלא לצער את חבירו בחנם.

על הפסוק (ויקרא יב, ו): 'ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא קבש בן שנתו לעלה וכן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הפתח, פירש רבינו יעקב בעל הטורים: בכל מקום מקדים תורים לבני יונה, חוץ מכאן, לפי שאינו מביא אלא אחד, ואם ימצא יונה לא יקח תור, לפי שבן זוג מתאבל עליו ואינו מזדווג לאחר. (ספיר ויהלום פר' תזריע תש"פ - להגדה ר' מנחם מגדל פומרנץ שליט"א)

לחסידיו: בעל הטור מספר על עצמו שהיה עני גדול ולא היה לו לצרכי שבת, חשב מה יעשה, היקיים דברי חז"ל "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות". הלך לשאול את אביו הרא"ש, ומסיים "ולא ידע אבי להשיבני דבר ברור".

תמיהו - אמר הרבי מבעלו - על כל השאלות החמורות שבארבע חלקי השולחן ערוך ידע להשיב, ובעל הטורים מביא בכל פעם את דעת אביו הרא"ש, וכאן על שאלה זו לא ידע הרא"ש להשיב דבר ברור.

אלא שיש להבין כך, הרא"ש ידע שאם יגיד לבנו שיעשה שבתו חול ואל יצטרך לבריות יכניס בנו דין זה לשולחן ערוך שלו, היינו, יהודי אשר אין לו צרכי שבת יעשה שבתו חול וכו', ולא רצה הרא"ש כי דין כזה יהיה מלכתחילה בשולחן ערוך, משום שצריך יהודי שיהיה לו לצרכי שבת (שולחן רבותינו - עמ' רלה)

להיזהר מלצער בעלי חיים

כתב בספר 'קב הישר' (פרק ז): ואף המצער בהמה חיה ועוף, יש לו עונש, כי אין שום דבר שאין לו מזל, והמזל של המצטער מקטרעג עליו, ומכל שכן שיש לו עונש גדול המצער תלמיד חכם.

ובא וראה מה שהביא בעל החרדים באיש חשוב, תם וישר, שנתאכסן אצלו הקדוש האר"י ז"ל, ועשה לו כבוד גדול. וטרם נסיעתו של אותו איש הקדוש האר"י ז"ל אמר לו: מה הגמול אשר אשלם לך בעד החיבה גדולה שהראית לי, ואני מוכן לתשלום גמולך והטרחה שטרחת בשבילי.

ישירות על הלכות אישות במשנה תורה לרמב"ם. טור חושן משפט - העוסק בעיקר בדיני ממונות, דינות, עדות ועוד. חלק זה כתוב ברובו על פי ספר התרומות של רבי שמואל הסרדי, שבתורו משלים ונסמך בחלקו על סיכום הלכות משא ומתן בספר משנה תורה לרמב"ם.

מיד עם חיבורו הפך הספר לאחד מספרי היסוד בהלכה, וכבר רבי דוד אבודרהם עשה בו שימוש לצורך כתיבת ספרו.

פירוש בעל הטורים על התורה: בזמנו, טרם הומצא הדפוס, וספרים הוצאו בהעתקה ידנית. על פי ההקדמה לפירושו לתורה, חותנו, אשר מימן את הוצאת ספריו, בקש ממנו לכתוב חיבור שאינו עוסק בהלכה, ולכן כתב את הפירוש לתורה המבוסס ברובו על דברי הרמב"ן, ומכיל גם ליקוטים מדברי רש"י, ר' יוסף קמחי, רשב"ם והרא"ש.

נתבקש לישיבה של מעלה ביום י"ב תמוז שנת ה"א קח.

לכל יהודי צריך שיהא לו צרכי שבת בהרחבה גדולה

כתב הטור (או"ח סימן רמ"ב) כמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אדוני אבי [רבינו הרא"ש] ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים, אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו, ולא השיבני דבר ברור, עיי"ש.

בענין זה שח האדמו"ר המהר"ש מבעלו -

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע

י"ג תמוז תק"פ

על מצבת קבורתו נחקק שנסתלק י"ג תמוז שנת ומרדכי יצא לפני המלך.

מהו גוי מהוגן?!

אל הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זיע"א, בנו של הרה"ק המגיד מזלאטשוב זיע"א, היו מהלכים שני חסידים, אחד מהם היה הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, ויחד עמו אחד מחבריו. בעיצומה של הדרך החל לרדת גשם זלעפות מלווה ברוחות עזות ובקור עצום. כשראו שני החסידים כי מזג האוויר החמור מחמיר וזו סכנת נפשות להשאר בדרך הם פנו לחפש לעצמם מקום מחסה.

אחרי כמה דקות מצאו החסידים בית קטן בשולי הדרך. הם פתחו את הדלת ונכנסו לתוכו,

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זיע"ע, נולד בסביבות שנת תקכ"ה, כבן זקונים לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"ע ולאמו הרבנית הצדקת מרת רעכיל ע"ה בתו של הרבני התורני רבי משה מכפר הסמוך לעיר שדה לבן.

והוא אחד מחמשה אחים שנטע אביו הקדוש בישראל קדושי עליון זיע"ע (שם הגדולים החדש). ר' מרדכעלע מקרעמניץ כנגד משנה תורה, ונקרא "משנה למלך" מדברי אביו הרה"ק המגיד מזלאטשוב זיע"ע. (אור יצחק עמוד צז).

חתן הרה"ק רבי אליעזר מלמד מקולבוסוב וי"א שהיה חתן הרה"ק רבי לייביש גוריזצקער מתלמידי אביו.

נתבקש לשיבה של מעלה לפני כמאתיים שנה - ביום י"ג תמוז שנת תק"פ ומנ"כ בקרעמניץ.

ההוא. המשיך הרה"ק מפרמישלאן ותוהה: אם כך שבלק היה גוי, איך הוא זכה שפרשה שלמה בתורה תקרא על שמו? וכי לא היו יכולים לקרוא לפרשה זו פרשת 'זירא' על שם התיבה הראשונה בפרשה או בכל שם אחר, ומהיכי תיתי שגוי יזכה לכבוד גדול שכזה? כמוכן שהרב לא ידע לענות על שאלה זו, ואז נענה הרה"ק מפרמישלאן: אני אומר לך את התירוץ לשאלה זו, ואז פתח וסיפר את הסיפור ואת הכרעת הרה"ק מקרמניץ, ומכאן המשיך ואמר: הלוא בלק מלך מואב ידע שבני ישראל מצווים שלא לפגוע במואב, וכמו שנאמר (דברים ב ט): 'אל תצד את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה, אם כך, על מה ולמה שכר בלק את בלעם לקלל את בני ישראל כשבאלו הכי בני ישראל לא יכולים לפגוע בו. אלא שבלק היה 'ערליכער גוי', ומכיון שהיה גוי מהוגן רצה לקיים את ההלכה שעשו שונא ליעקב, ומכיון שהיה גוי מהוגן נאה ויאה לו לקבל את שמה של הפרשה. (ספיר ויהלום פר' בלק פ"א - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כי הוא גוי מהוגן. אולם הרה"ק מפרמישלאן טען שהרי חז"ל קובעים שהלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, הרי שאם הגוי היה מקיים את ההלכה, היה ניתן לומר עליו שהוא גוי מהוגן, אולם גוי זה שקירב אותנו ונהג בנו כראוי, הרי שאי אפשר לומר שהוא גוי מהוגן, שכן הוא נהג שלא כהלכה. נענה הרה"ק מקרמניץ ואמר כי בוודאי צדקו ונאמנו הרה"ק מפרמישלאן, שגוי זה אינו גוי מהוגן.

באחת השנים, בפרשת בלק, שבת אצל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע"א אחד הרבנים שלמרות היותו ירא שמים מרבים לא היה תלמיד חכם ולמדן מופלג. מכיון שלא היה שם כהן, ביקש אותו רב לקבל את העליה הראשונה 'במקום כהן'. פנה אליו הרה"ק מפרמישלאן ושאלו: לפני שתעלה על התורה ויקראו (במדבר כב ב): 'זירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמר, ברצוני לשאלך: האם בלק היה יהודי או גוי. התפלא הרב על השאלה ואמר: הרי פשוט הוא הדבר שבלק היה גוי ומלך למואב בעת

אולם כשראו שמצוי שם גוי, הם ביקשו את סליחתו וביקשו לצאת החוצה. אלא שהגוי לא נתן להם להמשיך בדרכם. הגוי התחנן בפניהם כי ישארו בביתו עד יעבור זעם, ואכן הם נענו לבקשתו כשהגוי עומד עליהם ומשרתם בכל צרכם.

לאחר ששהו בביתו של הגוי במשך הלילה, ראו בבוקר שהשמש זרחה והם יכולים לצאת לדרכם. הם הודו לגוי ונפרדו ממנו, החלו שני החברים להתווכח על מהותו של הגוי, כי בעוד שחברו של הרה"ק מפרמישלאן טען שגוי זה ששהינו אצלו הוא 'ערליכער גוי' [- גוי מהוגן], הרי שהרה"ק מפרמישלאן נענה לעומתו ואמר לו שאין הוא גוי מהוגן. לאחר ויכוח ממושך החליטו השניים כי מאחר והם מהלכים אל רבם הרה"ק מקרמניץ, הרי שבבואם אליו יציעו את הויכוח לפניו והוא שיכריע מי הצודק, האם גוי יכול להיות גוי מהוגן. כאשר באו שניהם אל הרה"ק מקרמניץ, הציעו לפניו את ויכוחם, שבעוד שהחבר טען כי היות והגוי נהג בנו מנהג הכנסת אורחים בצורה נאה ומכובדת ועמד לעזרתנו בשעת צרה, הרי זו ראייה

הרה"ק רבי יצחק אייזיק רוזנבוים זי"ע האדמו"ר מזוטשקא בעל נחל יצחק י"ד תמוז תש"ס

קיבל על עצמו ללמוד בכל שבוע ושבוע ארבעים דפי גמרא, לילות ארוכים היה רבי יצחק אייזיק שוקד על תלמודו כשהוא מפסיק ממשנתו בעבור המינימום ההכרחי על מנת לקיים את גופו. לכשבגר רבי יצחק אייזיק והגיע לפרקו, לקח לאשה את בתו של הגאון רבי נתן דוד הכהן הולנדר זצ"ל אב בית דין בעיירה אמסנא שבגליציה, מיום נישואיו ועד לפטירת הרבנית ע"ה פרש רבי יצחק אייזיק לגמרי מענייני העולם הזה וכל עיסוקו היה בתורה ובעבודה. בכל צרכי הבית טיפלה הרבנית במסירות נפש בכדי שיוכל בעלה לגדול בתורה. לאחר נישואיו התכבד רבי יצחק אייזיק לכהן כרבה של העיירה וושקוביץ, כעבור שנתיים הוא עקר מושקוביץ ועבר לעיירה זוטשקא על שמה נקראה החצר החסידית אותה ייסד. בימי השואה הנוראה כאשר חרבו של השטן הנאצי פגעה ביהדות אירופה, גלה רבי יצחק אייזיק יחד עם משפחתו ורבים מבני קהילתו, על גבו נשא רבי יצחק אייזיק שק ובו חידושי תורה שכתב בכתב ידו באומרו עליהם "זה חלקי מכל עמל", כשנתקלו הנוודים בנאצים יימח

אייזיק ילד צעיר כבן שמונה שנים בלבד, יחד עם אביו ומשפחתו הוא נדד לעיר ווינה וממנה המשיכו נדוד לבית הסבא בקרטשינג, לבסוף שבו הנוודים לצ'רנוביץ בה מצאו מנוחה. בימי בחרותו ישב רבי יצחק אייזיק על התורה והעבודה מתוך התנתקות מוחלטת מהוויות העולם הזה וצרכיו, באחת הפעמים העיד על עצמו כי באותם ימים כשהיה אך בן י"ג שנה,

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רוזנבוים מזוטשקא זצ"ל, נולד ביום כ"א בטבת שנת תרס"ו בעיר צ'רנוביץ, לאביו הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זצ"ל, נכדו של האדמו"ר רבי מרדכי מנדבורנא זצ"ל. שמו של הרך הנולד נקרא יצחק אייזיק על שם זקנו האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מקארנא זצ"ל. בעת לידתו של רבי יצחק אייזיק, שהה רבי איתמר אצל אביו האדמו"ר רבי מאיר מקרטשינג זצ"ל, באמצע הביקור התקבל המברק המבשר על הבן הנולד, מיד ארו רבי איתמר את חפציו על מנת לחזור לביתו לצ'רנוביץ, בדרכו החוצה ליוה אותו אביו, והנה בדרכם הם רואים יהודים רבים הרוקדים ושמהים בשמחת הכנסת ספר תורה לבית המדרש, נענה הסב רבי מאיר ואמר לבנו 'הנך רואה, נולד לך כעת ספר תורה חי'. בצ'רנוביץ גדל רבי יצחק אייזיק כשהוא סגור בביתו מוגן מפני אווירת הרחוב הקלוקלת, ובבית פנימה למד תורה מפי רבי יצחק מטשורקוב אותו שכר אביו הגדול על מנת שילמד את בנו בקדושה ובטהרה. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה היה רבי יצחק

כתבים רבים הותרו אחריו ברכה, מהם עולה דמותו התורנית- שלטיה מוחלטת בכל מכמני התורה. כמעט אין תחום במקצועות התורה שלא התייחס אליו וכתב אודותיו. אנקדוטה אחת מעניינת: לא אחת דיבר אודות כתביו הרבים שנשרפו בימי עברה זועם, ועל אף נסיונותיו לא עלה בידו להצילם. פגיעה זו לא הגלידה לעולם. את כאבו על אובדן חידושי תורתו נשא בלבו עד ערב ימיו.

פעם בעת רצון התבטא ואמר, כי פשפש ומצא שעגמת נפש זו הגיעתו, מאחר שהורה לעצמו היתר לכתוב חידושי תורה בימי חול המועד (על פי הט"ז הל' חוה"מ ס' תקמה ס"ק יג, וכתב שם: וכן ראיתי למורי חמי ז"ל הב"ח שכתב חיבוריו גם בחול המועד), ולמרות שיש מקום לדבר, סביביו נשערה מאד.

(קובץ 'פעמי יעקב' גליון מה)

חס על ממון אביו

סיפר הרה"ח ר' גרשון ז"ל, מי שהיה משב"ק אצל הרה"ק ממכונבוקא זיע"א, שראה פעם את הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זיע"א נכנס למקוה של אביו הלא הוא הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זיע"א ביד אליהו בתל אביב, והמים היו קרים. ושאל את הרה"ק: מדוע לא יחמם את המים? והשיב לו כי חס על ממון אביו ועדיף לו לטבול בצונגין ובלבד שלא לבזבז ממון אביו (ספיר ויהלום פר' וישלח ע"ח - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

למוטב. קרוב לכ"ה שנים דר רבי יצחק אייזיק בברוקלין ובמשך כל אותם שנים פעל ללא לאות לחיזוק חומות השבת.

בראשית הקיץ של שנת תשל"ג עלה רבי יצחק אייזיק לארץ ישראל וייסד את חצרו בשכונת יד-אליהו בתל אביב, בבית מדרשו של אביו רבי איתמר זצ"ל. בשנת תשמ"מ עקר רבי יצחק אייזיק מתל אביב והשתקע בעיר בני ברק בה דר עד לסוף ימיו, גם לאחר שעקר לבני ברק המשיך רבי יצחק אייזיק את פעילותו בתל אביב, והיה מוסר בבית המדרש של אביו דרשות ושיחות מוסר וכן היה עורך במקום את שולחנו ביום השנה של אביו.

לקראת סוף ימיו נחלש רבי יצחק אייזיק מאוד, מספר שנים לפני פטירתו עבר ניתוח קשה, לאחר חג הפסח שנת תש"ס הובהל רבי יצחק אייזיק אל בית החולים לניאדו שבנתניה בו התאשפז, ליום ל"ג בעומר ולחג השבועות שאחריו שב רבי יצחק אייזיק אל ביתו אך לאחר מכן הוסיף מצבו להידרדר עד שביום י"ד בתמוז תש"ס, התבקש רבי יצחק אייזיק לשיבה של מעלה.

דברי תורתו של רבי יצחק אייזיק נאספו בספרים "נחל יצחק", "המאורות הגדולים" ובספרים נוספים.

סיבת אובדן חידושי

כידוע האדמו"ר מזוטשקא זצ"ל, מאז עומדו על דעתו גרס תדיר באורייתא, ואת חידושי הרבים העלה מיד על הכתב.

שמן חשדו הצוררים כי מדובר במסמכי ריגול והחרימו אותם, רבי יצחק אייזיק נתן את כל כספו לקצין נאצי שהבטיח להחזיר את כתבי היד, אולם לשווא, הקצין לא עמד בהבטחתו וכתבי היד אבדו.

בימי השואה הנוראה ראה רבי יצחק אייזיק ניסים גלויים, כאשר מספר פעמים היה כפסע בינו ובין מר המוות ובחסדי ה' ניצל בדרכים שלמעלה מן הטבע, את יום ה' בניסן קבע רבי יצחק אייזיק כיום שמחה בחצרו על שביום זה העמידוהו הנאצים מול הגרדום וכבר הקיפו את ראשו בחבל התלייה וברגע האחרון חזר בו הנאצי ממשחבתו והורה להשאירו בחיים.

כשיצא הנאצי לחצר שמענו בניו של רבי יצחק אייזיק כיצד הוא מסביר לחייליו כי חזר בו, מפחד העונש שיקבל מהקדוש ברוך הוא אם יפגע ברבי יצחק אייזיק. מעשה זה ועוד אחרים דומים לו ליוו את רבי יצחק אייזיק בימי החשכה עד שכבשו הרוסים את האזור בו שהה וסכנת המוות חלפה מעל ראשו.

לאחר המלחמה עקר רבי יצחק אייזיק לארצות הברית והתיישב בברוקלין, באמריקה שנקראה בפי כל עמא-דיקא מצא רבי יצחק אייזיק פרצה חמורה בשמירת השבת ועד מהרה נזעק על מנת לפעול לחיזוק חומות השבת בעיר, רבי יצחק אייזיק ייסד את 'חברת שבת' שמנתה מספר יהודים שהיו משכימים קום בכל שבת לתפילת השחרית, ואחרי התפילה היו ממחרים לרחוב בו היו תנויות יהודים פתוחות בשבת רח"ל, על מנת למחות במחללי השבת ולדבר על ליבם כי ישובו

הרה"ק רבי חיים בן עטר זי"ע

בעל האור החיים הק'

ט"ו תמוז תק"ג

את מרוקו, התכונן לעלות לארץ הקודש. בדרכו התיישב בליוורנו שבאיטליה כדי להשיג תרומות לשיבה שביקש להקים בירושלים.

בהגיעו לארץ ישראל הקים תחילה את הישיבה בעכו, אח"כ בפקיעין ומשם עבר לעיה"ק ירושלים. כשהוא מוסיף קדושה על קדושתו עד כי גדל מאוד בהעמידו תלמידים רבים גדולים ושלמים וביניהם החיד"א זצ"ל.

עוד בטרם מלאה שנה ליישבתו בירושלים, ביום ט"ו בתמוז תק"ג נתבקש לשיבה של מעלה, והוא בן מ"ז שנים. נטמן בהר הזיתים. הותרו אחריו את ספריו הק' אור החיים עה"ת אשר נערץ ונקדש בעיני צדיקי הדורות, "פרי תואר" על שו"ע י"ד, "חפץ ד", ו"ראשון לציון" על הש"ס ועוד.

הגה"ק רבי חיים בן עטר זי"ע נולד בשנת תנ"ו בעיר סאלי שבמרוקו לאביו רבי משה.

הוא נתגדל על ברכי זקנו הרה"ק רבי חיים בן עטר שעל שמו נקרא, ובצילו גדל במעלות התורה והיראה. כבר בימי חורפו יסד בביתו ישיבה והרביץ תורה לתלמידים.

הוא השתמש בכסף שהגיע אליו מבית אביו ומחותנו כדי להרבות בחסדים ובמעשים טובים. מפאת רדיפות ומסירות שונות נאלץ להימלט מבתו. שנים אחדות ישב על התורה ועל העבודה בערים מכנאס ופאס. כשהוא עומד על המשמר לתקן גדרים וסייגים לביצור חומת היהדות.

לנוכח ההרפתקאות שעברו עליו והרעב שפקד

אין ה' מנסה האדם אלא בשיעור שיוכל לסבול

ומקור הדברים הוא בקמאי דקמאי. הנה כך כתב רבינו האור החיים הקדוש (דברים לב יא): 'כנשר יעיר קנו'... גם מעוררם כפי היכולת שיוכלו עמוד בו כאומדם ז"ל (ב"ר נה ב) שאין ה' מנסה האדם אלא בשיעור שיוכל לסבול.

וציין לזה הגה"ה ר' ברוך שמעון שניאורסון מטשעביץ זצ"ל בספרו 'ברכת שמעון' (שם), מה דאיתא במדרש שמואל (ד א) עה"פ (משלי יז ג) 'מצרף לכסף וכור לזהב ובוהן לבות ה', לא ניתנו מצות אלא לצרוף בהן את ישראל, מה הצורף הזה מכניס את הזהב לכור ומסננו פעם ראשונה שניה ושלישית עד שהוא מעמידו על בוריו, כך הקדוש ברוך הוא מייסר את הצדיקים כל אחד ואחד לפי כחו. וכן הוא בילקוט (שמואל א' רמז פט): זה שאמר הכתוב (משלי כז כא) 'מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, כשם שהמצרף הזה מכניס את הכסף לאש ואת הזהב לכור, כך הקב"ה צורף את הצדיקים כל אחד ואחד לפי כחו. וכן אתה מוצא שרה צרפה הקב"ה עשרים וחמש שנה משבאת לארץ ישראל, ורבקה אף היא צרפה הקב"ה לפי כחה עשרים שנה, ואף חנה צרפה הקב"ה לפי כחה תשע עשרה שנה.

(ספיר ויהלום פר' יתרו ע"ח - להגה"ה ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ללא אומר ודברים, וגמשך המחזה זמן רב. בח' בתשרי תשכ"ח - היום הידוע בתוארו י"ג מידות, על שם פזמון הפיוט 'אזכרה אלוקים ואהמיה' - קרא הרבי לראש הישיבה, שהיה כותב את תשובותיו מפיו, וביקש שיביא את אותה תשובה שכבר היתה מוכנה.

כשהביא לו את התשובה, הוסיף בשוליה כמה קטעים שנועדו לחדד את מסקנתו ולחדש שאף לדברי רבנו בפרי תואר דין הישמעאלים כשאר אומות העולם. וזו לשונו באותן שורות: "וההכרח דאין כל דור שוה ואין כולם שוים.

ומה שכתב הפרי תואר שראה הישמעאלים שאינן עובדי עבודה זרה, אפשר שהוא ראה כך במקומו שפירשו אמונתם כך, אבל כיון שמסורה בידם לפרש כאות נפשם המכוערה וכומר אחד יפרשה כרצונו על דבר עבודה זרה, גם לשיטת הפרי תואר אי אפשר להחליט דאינן עובדי עבודה זרה בכל הזמנים ובכל המקומות ודו"ק.

וכיון שבזמנינו אנו רואים בחוש שהישמעאלים מתחברים לכל עובדי עבודה זרה ואין ביניהם להנוצרים ולא כלום, ושכללם אינם מאמינים, לפענ"ד גם הפרי תואר יודה דדינם כשאר עובדי עבודה זרה דזמנינו."

כשסיים לתקן את התשובה, התבטא הרבי ואמר: "עם זה אפשר כעת לגשת להגיד י"ג מידות." (גל ליענסק)

"עם זה אפשר כעת לגשת להגיד י"ג מידות"

סיפר הגה"צ רבי אליהו שמואל שמרלר זצ"ל ראש ישיבת צאנז:

לאחר מלחמת ששת הימים, כאשר המקומות הקדושים שבירושלים וחברון הושבו לידיים יהודיות, התעוררה שאלה שנידונה בין הפוסקים, האם מותר להיכנס לבית תיפלה של ישמעאלים.

אף כ"ק האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה השפע חיים מצאנז זצוק"ל נדרש לסוגיה, לבקשת מחותנו כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהל זצוק"ל, והאריך לפלפל בשאלה האם הישמעאלים הינם בגדר עובדי אלילים.

את תשובתו כתב הרבי בכ"ו בתמוז תשכ"ז, והביא בין דבריו את לשון רבנו בפרי תואר (סימן קיב, ג) אודות הישמעאלים שהם כופרים בעבודה זרה ושונאים לעובדיה. מאידך, הסיק הרבי, כי הישמעאלים בדורנו ניכרת תכונתם הרעה ורשעתם הגדולה, ובפרט שהם מתחנפים ומתחברים לכל עובדי אלילים שבעולם, ובכך הוציאו עצמם מכלל מה שתיארם רבנו (סימן ד, יא) שהם מחיבים מיתה לכל משתף שם שמים ודבר אחר.

באותה תקופה עלה השפע חיים להשתטח על ציון רבנו, ולפליאת כל הנוכחים ראוהו שהוא ניצב על מקומו, שקוע בהרהורים ודבוק במחשבותיו

זוהר הקדוש
עם ביאור הכתר והכביד

השולחנות של חכמת ישראל לרבינו שמשון

מספרים: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

אמנות הענוה

מספרים של ילעזר לבא

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענוה

ענוה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענוה הרה"ק רבי אברהם דוב זינ"א מאו"יש סולל באומנת אומן רכים של הכנעה אמיתית כיון, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימות והענוה הפסולה, אלא אדרבה, הענוה מתעלת לעיונה מור ראשון במעלה להנהיגות, שמחה ואור בירי בעבודת הבורא "יוסיפו עושים בה שמחה" מודרות סגל | אבות וליקטים בפרטים | ביאור החסידות | ציני החסידות | פיקי תולדות מורחבים ומאיים | שיער המסמות

מספרים: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

למות כיהודי

והזהב המדומה, היא גירסא דינקותא, דברי תורה שספנתי מימי ילדותי. רעיון אחד מלווני ואי אפשר להשתחרר ממנו, עוקב אחרי, מקפח את מנוחתו: בטפשות מנעתי את עצמי מלחיות כיהודי, תעמוד לי גירסא דינקותא שלי לכפר על החטא הזה ותעזור לי למות כיהודי (עדות ראיה בתוך הספר 'אני מאמין' עמוד 74).

כתב הגאון רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל בראש ספרו שו"ת 'מקדשי השם' (זר זהב' אות ל): ופלא ראינו שאותם אנשים חופשיים שראו שאנחנו מתפללים ומניחים תפילין באושוויטץ, המה ראו כן תמהו ולא נשתנו דעתם לשוב לה'. רק באותה שעה שהובילו אותן לבית המוקד, היה נשמע דברים כאלה ששמחו על שזוכים להשרף על קידוש השם כישראל.

וראיתי עד כמה צדקו דברי אור החיים הקדוש בפרשת בלק עה"פ (במדבר כג י'): 'תַּמַּת נִפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיָי כְּמֵהָ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: עוֹד יֵרְצֶה שְׁבִהֲגִיעוֹ לְיוֹם הַמִּיתָה יִטִּיב דְּרָכָיו מִמַּעֲשָׂיו הָרַעִים וְהַתְּעוּבוֹתָיו, כִּי רָשָׁע שְׁבִאוֹמוֹת הִיָּה, אֲלֵא שֶׁנִּתְאַוָּה שְׁבִשְׁעַת מִיתָה יִשׁוּב וְיִהְיֶה יִשָּׂר כִּישְׂרִים שְׁבִאוֹמוֹת, וְלִפִּי שְׁעֵמֶד עַל מְזוֹג וְהִנֵּה הוּא רַע בְּתַכְלִית הָרַע וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ עֲשׂוֹת יִשְׂרָאֵל, לִזֶּה שָׁאֵל דְּבַר שִׁיכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁבִשְׁעַת דְּכֹדוּכָה שֶׁל מוֹת יִהְיֶה יִשָּׂר, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה רֵאִיתִי רָשָׁעִים שְׁאִמְרוּ לִי בְּפִירוֹשׁ כִּי אִם הִיוּ יוֹדְעִים שִׁיחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה וְתִכְפַּר יְמוּתוֹ הִיוּ עוֹשִׂים אֲלֵא שִׁיּוֹדְעִים שְׁאִינֵם יִכְּוִלִים לְעִמּוֹד בְּתִשׁוּבָה זְמַן אֲרוּךְ כִּי דְבַר מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסֵל רַחֲמָנָא לִיְצַלְן.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פורמאן שליט"א)

סיפר עד ראייה: בעיר קוזניץ והסביבה היה ידוע 'גנשר' המשומד, שהגיע לגדולה ונעשה ראש העיר. הנוצרים לעגו לו כרגיל, והיהודים ברחו ממנו, כדי לא להסתכל בפניו של אותו רשע.

בראש השנה של שנת תש"ג, הועלה באש בית הכנסת המפורסם של המגיד מקוזניץ. למחרת הובאנו לשטוף את הרצפות בבנין המרכזי של מפקדת הס"ס. לפתע פתאום שמעתי צעקות, מבטי הופנה לכיוון הצעקה ושערותי סמרו למחזה עיני. ממולי עמד ראש העיר לשעבר, המשומד גנשר, ומסביבו כעשרים גרמנים שהיכוהו עד זוב דם. אתה יהודי או לא? צרחו. הוא ספג מהלומות קשות ופניו נתעקמו. הוא עמד בקומה זקופה ולא ענה. המפקד הלךו בעצמו אך ללא הועיל. הוא לא הוציא הגה מפיו, ושפתיו מהודקות היטב. המפקד רמוז, ואחד מהרשעים רץ, הוציא מפה האשפה ספר תורה והדליק עצים אחדים, נתלקחה מדורה והלז ציווה: זרוק את זה למדורה ותינצל!

סוף גזדקת גנשר ואמר בקול רם: לא אעשה זאת! לא אשרוף את ספר התורה! את זה אהבתי! הנני יהודי! אתם יכולים להמיתני, אין דבר, לא איכפת לי. עכשיו הוקל לי. כל הזמן לא יכולתי לגלות זאת. סבלתי כי תמיד בנפשי נשארתי יהודי ואהבתים אהבה עזה. תודה רבה לכם מרצחים! מכת אגרוף חזקה הפסיקה את דבריו. פניו של גנשר החווירו, והוא צנח על האדמה. הרשעים השתגעו מכעס. עינם היתה צרה בהצלה זו הבאה לגוף המעונה, ציוו לפשוט את בגדיו וזרקו את גופו למדורה שהוכנה לשריפת ספר התורה.

הבגדים נשלחו לאשתו והיה כתוב עליהם בציניות: 'מתנה'. בידי אשתו היה שמור פתק עליו היה כתוב: השתמדתני כי רציתי פרנסה. פעמים אין ספור קללתי צעד זה. העיקר שגרם את אי שביעות רצוני, למרות הכסף

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

נכה
מתחילים
את היום!

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמש המבואר

ביאור נרחב | ציונים והשוואות
אלפי מראי מקומות

פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות
פרקי תולדות ומבוא

כותרות משנה | מפתחות
עימוד מרהיב עין

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לאור באור החיים

יריעה מיוחדת | כמשנת מרן האור החיים הק'
להגל יומא דהילולא קדישא

שבחי חיים

לקט מובחר מפי ספרים וסופרים, מגדולי הדורות
על זמנים המסוגלים ללימוד אור החיים הקדוש

ליל שישי:

על ידי הלימוד בספרו מרגישים ערבות מתיקות יום השבת

כה דברי המקבל הרב הרי"ז מרגלית זצ"ל אשר כתב במכתבו: 'כבוד ידידי הרה"ח איש ימיני מו"ה אלעזר ימיני שליט"א כפר ויתקין, מאד נהניתי מה שכתב כי בכל ליל שישי קבע שיעור בלימוד פ' 'אור החיים' הקדוש מפרשת השבוע, בטוחני אתו כי בזכותו ירגיש ערבות מתיקות יומא דשבתא יומא דנשמתא לעלא ולעלא ובאורו ירגיש טעם חיים לכל ששת ימי המעשה.

בגלל אהבתנו הנני כותב למעלת כבודו מנהגו של משיח ה' הרב אור החיים ז"ע אשר שמעתי מחכמי הספרדים ז"ל בפה עיר הקודש, כי בכל ערב שבת למד הלכות עדות ואמר כי מטרת לימודו שידע שעל פי ההלכה הוא ראוי להיות עד כשר ונאמן לעדות שבת. (אוצרות ירושלים חלק מ"ו)

בליל ששי מוכרחים כולם ללמוד בספר אור החיים הקדוש

ממנהגי רבותינו הקדושים מסטאלין קארלין הוא ללמוד בספר הקדוש 'אור החיים' בכל ליל שישי, וכן מובא ברשימות הרה"ק הרי"מ מקאזניץ זיע"א, "אור ליום ו' ערב שבת קודש פעם אחת בלילה בחדרו הקדוש קדם שהלכתי לישון אמר לי מרן אדמו"ר הזקן זיע"א בזה"ל: זאלסט לערינען אור החיים" [ראה ללמד מספר אור החיים].

ובברכת אהרן עמ' קפא, ליל שישי פרשת ויחי נכנס למרן אדמו"ר מוהרא"א מקארלין זיע"א אחרי לימוד האור החיים הקדוש, ובתוך הדברים שאל אם בכל פעם לומדים כולם והוסיף מוהרא"א ואמר, 'דאנערשטיג באנאכט מוזין אלע לערנען אור החיים' [בליל שישי מוכרחים כולם ללמוד בספר

אחר כך בשורה טובה, שנשתפר מצב החולה, או ישועה כי באה, היה אומר: 'ראו כמה גדול כחו, הכל בזכות האור החיים הקדוש...'.
(מרביצי תורה מעולם החסידות ח"ז עמ' צד)

פניו מאדימות בלהב קודש

הרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב ז"ע, היה לו שיעור כל ליל שישי באור החיים הק', והיו פניו מאדימות בלהב קודש עת למדו דברי אור החיים הק'.

וכן אמר כי משפט הקדימה לקנות חומשים עם אור החיים הק' מלקנות תלית ותפילין, והטעם כי תלית ותפילין יוכל לשאול ממי שירצה, ואילו חומשים עם אור החיים אינו נמצא בין כולם.

(ליקוטי אורות עמ' יז - מפי כ"ק אדמו"ר מלעלוב ירושלים זצ"ל)

כל האור החיים על הפרשה - בליל שישי

אדמו"ר מבוהוש זיע"א היה גומר כל ליל שישי, כל האור החיים הק' של הפרשה.
(מנהגי קודש - רוזין עמ' קפד)

חבורות ללימוד אור החיים בצותא

מרן הסבא קדישא [האדמו"ר רבי יוחנן מטאלנא ז"ע] מאריך בדיבור בצורך החשוב לגבש חברה של בחורים ששייכים לטאלנא, ללמוד ביחד כל ליל שישי אור החיים עם קומענדאנט- מדריך, ושלחם לבית נכדו בבוכרים ללמד בצותא כמה קטעים אור החיים, ואם יהיה זמן גם לעין במאור עינים על פרשת השבוע, אמר שהדבר חשוב מאד, ואחד מיסודות החסידות לשבת ביחד באחדות לשמע אחד מהשני ולקבל.
(דתשרי על עמיה עמ' 288)

אור החיים הקדוש], והזכיר מה שהביא האור החיים (בפרשת תצוה) שגואל האחרון יהיה משה רבנו ע"ה והוא מתעכב כל כך שאינו רוצה לבוא מפני שמבטלים מן התורה.

ובילקוט מאמרים מאמר א' אות ט' מביא, 'ידוע מוקני החסידים שבעת שצוה שילמדו אוה"ח הק' בליל שישי כשהגיע לארץ הקדש הוסיף שזה סגולה לקבל נועם קדושת השבת, ולימים כשחזר לארץ הקדש שאל את החסידים אם אכן מרגישים הערבות של קדשת השבת במדה יתרה על ידי לומדם אור החיים הקדוש בליל שישי.

(קובץ בית אהרן וישראל שנה י"ח גליון א')

בעל אהבת ישראל נהג להגות בדברי האור החיים הק' בליל שישי

הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ ז"ע היה עוסק בלימוד אור החיים הק' בליל שישי מידי שבוע, ואם לא הספיק לסיים הסדרה, היה ממשיך את לימודיו בשבוע שלאחריו, ובכל אופן התאמץ לסיים את הספר מידי שנה בשנה. תוך כדי לימודו היה מציין מראי מקומות וצייונים בכל דברי רבינו.

(קדוש ישראל פרק יד אות ו')

שיעורו של הגה"צ מטעפליק זצ"ל

היתה לו [להגאון הקדוש מטעפליק זצ"ל] זיקה יתרה לבעל אור החיים הקדוש אשר ידע אותו בעל פה, ולימד ברבים חומש ואור החיים בלילות שישי בבית הכנסת בית יעקב בשכונת בית ישראל שנים ארוכות, הוא קורא מזכרונו כמתוך הספר והקהל מקשיב כשהם מעינים בפנים...

כל אימת שפנו אליו להתפלל בעד חולה, וכיוצא, היה עולה אל קבר האור החיים בהר הזיתים ושופך שיה. וכאשר היו מבשרים

בנין סגולי לאמונה

"הלימוד 'אור החיים' בליל ששי - אם ביחיד אם בצוותא - היה מהענינים החשובים ובנין סגולי לאמונה. וכשישנתי בחדרו של אדמו"ר ז"ל [הלא הוא חותנו בעל הברכת אברהם מסלונים זצוק"ל] ראיתיו לומד חומש עם 'אור החיים' עד אחרי חצות הלילה..." (האדמו"ר רבי שלום נח מסלונים זצוק"ל בספרו 'נתיבות שלום')

קבע שיעור לתושבי השיכון

בשנות כהונתו כאב"ד ור"מ, קבע כ"ק מרן אדמו"ר בעל הישועות משה מוויזניץ זצ"ל ותיקן ללמד ברבים שיעור ב"אור החיים" הק' מדי ליל ששי, והיה מוסר את השיעור בעצמו, ברוב עם הדרת מלך. זה היה סדר השיעור: בשנה הראשונה של השמיטה התחיל את הלימוד השבועי מתחילת הפרשה עד כמה שהספיקו ללמוד במשך שעת השיעור. בשנה השניה התחיל ב"שני", בשלישית ב"שלישי" וכו'. והיה אם סיימו את הפרשה ועדיין נותר זמן ללמוד (בפרט בשנים בהם התחילו את השיעור ב"שישי", "שביעי"), חזרו ללמוד מתחילת הפרשה. ובאופן זה, מדי שבע שנים סיימו ללמוד ברבים לכה"פ פעם אחת את כל הספר. (א"ה: כשהוזכר הדבר בקודש פנימה בליל יומא דהילולא - ט"ו בתמוז תשס"ג, התבטא מרן שליט"א בענוותנותו: "דער קהל האט געלערנט, און איך בין אויך איינער פון די קהל געוועזען...")

(מתוך מאמרו של הרב חיים יהושע זאב אורן הי"ו בירחון "צעירי וויזניץ", תמוז תשנ"ה)

לימוד אור החיים הק' בליל ששי בחצות עד אור הבוקר

סיפר הגה"ח רבי חיים יצחק שוירץ זצ"ל: כשהייתי נער צעיר בגיל 12, הלכנו לישון מוקדם בליל ששי, ובחצות הלילה השכמנו קום כמה נערים, וישבנו ללמוד ברציפות עד אור הבוקר, את המדרש והאור החיים הק' על פרשת בראשית...

(שיח הפרשה - בראשית עמ' 1)

ערב שבת:

סגולה בדוקה לזרע של קיימא ללמוד בכל ערב שבת

בשם אחד מהצדיקים סגולה לזרע של קיימא, ללמוד ולהגות בקביעות בספר אור החיים הקדוש בכל ערב שבת קדש, והיא סגולה בדוקה.

(קונטרס שבחי אוה"ח מהגר"ז מיזליש שליט"א)

האדמו"ר הבבא סאלי זיע"א הגה באוה"ח הק' אחר המקהה

גם מורנו הבבא סאלי זצוקלה"ה היה נוהג ללמד את פירוש אור החיים. בכל ערב שבת היה טובל במקוה לפני חצות היום. ואחר שב לביתו ללמד את פירושי אור החיים על הפרשה עד תומם. כך זכה והיתה לו ידיעה ובקיאות עמוקה באור החיים.

(ויאמר מרדכי, הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זצ"ל)

ערב שבת קודם תפלת מנחה

בספר צוואה מחיים (אות סז) מביא שבמשך כמה שנים היה מנהגו של הגה"ק רבי חיים פאלאגי זיע"א ללמוד בערב שבת, קודם מנחה גדולה בספר אור החיים הק' על הסדר בכנופיא דרבנן.

לפני קבלת שבת

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מדענעש זיע"א בעל מעגלי צדק, נהג למסור שיעור בין מנחה לקבלת שבת בספר אור החיים הק'. (קובץ נחלת צבי קובץ 1 עמוד סב)

ליל שב"ק:

דברים היוצאים מהלב

"עכ"פ בליל שב"ק ילמוד האדם עם בניו מעט "אור החיים", ובתוכו יתפרשו כל החטאים שעשה הנער בשבוע הלזה. ויאמר מתוך דברי ריצוי להנער, ודברים הנאמרים מהלב נכנסים אל הלב... ובפרט שב"ק קודם הקידוש שאני לומד עם בניי באיזה ספר, ועפ"י רוב מעט "אור החיים" הק', וכן בני תעשו לזרות, כי גערה לבד אינה פועלת אלא רק ע"י קדושת התורה, כי המאור שבה ושבת-קודש יחזירנו למוטב..."

(צוואת אבא"ה להגה"ח המופלג רבי אלתר אברהם ברוך רוזנברג זצ"ל [בן הרה"ח המפא' ר' יודל עביר זצ"ל], פרק "קרבן התורה")

לא נכנס לעריכת השולחן בליל שבת עד שסיים 'אור החיים' על הסדרה

סיפר כ"ק האדמו"ר ראי"ה מקופיטשניץ זיע"א: מסורת היא בידם של חסידי טשורטקוב, כי הרה"ק רבי דוד משה זיע"א לא היה נכנס אל עריכת השולחן בליל שבת קודש עד אשר למד את כל 'אור החיים' על הסדרה, וכפי אריכות האור החיים באותה סידרה ידעו כמה יתעבב עד בואו לעריכת השולחן.

(נר ישראל ח"ב עמ' קכו.)

לימוד 'אור החיים' בשבת קודש

אמרו בשם אחד מהצדיקים, כי הלימוד בספר אור החיים הקדוש בשבת יש בזה קשר מיוחד, שהרי ידוע מצדיקים כי הלימוד בספר אור החיים מסגל להועיל לנשמה כמו הזוהר הקדוש, ושבת הוא "יומא דנשמתא".

(קונטרס שבחי אוה"ח מהגר"ז מיזליש שליט"א)

ביום שב"ק:

ביום השבת

הגה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שוואדראן זיע"א המהרש"ם מבדעזאן, היה נוהג להתעבב ביום השבת אחר תפלת מוסף עד שפנו כל הנוכחים לביתם ועסק בלימוד חורשיי ואור החיים הק'.

(קונטרס 'בן יכבד אב' שבהקדמת ספר תכלת מרדכי)

ללמוד אור החיים הקדוש אחר סעודת שבת של יום

מרן אדמו"ר מקארלין זיע"א אמר פעם לאחד, 'דער בעסטער זמן פון לערנען איז שבת נאך דעם טשאלנט!...' [העת המובחרת ללמוד היא בשבת לאחר אכילת החמין], הרב החסיד ר' ניסן פילטשיק ז"ל נהג כך בכל ימיו שבשבת אחר הסעודה ישב ללמוד זאת על פי צווי של מרן זיע"א אשר ציוה עליו, וכך גם כותב מרן זיע"א באגרת קדשו לאחד מחברי החבורה הקדושה (כתבי קודש מדור מכתבי קודש עמ' צח): 'זתראה שלא לישן אחר סעודת שבת סעודת היום רק תקח ספר, והלימוד הוא ספר אור החיים הקדוש'.

(קובץ בית אהרן וישראל, שנה י"ח גליון ה')

במוצאי שב"ק:

במוצ"ש סגולה ללמוד אור החיים שלא ליפול לעצבות

צדיקים היו אומרים כי במוצ"ש כאשר שורה הבחינה של וינפש - וי אבדה נפש לאחר יציאת הנשמה היתירה, עלול האדם לבוא ח"ו לידי מרה שחורה אזי מה העצה לכך? אמר הרה"ק בעל היסוד העבודה כי העצה היעוצה לכך היא ללמוד במוצ"ש בספר האוה"ח הק'.

כ"ק האדמו"ר הזקן הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריוקא זיע"א, היה לומד תיכף אחר הבדלה כל אור החיים הק' על הפרשה.

להאיר באור החיים (תשע"ג עמ' קעט)

סיפורים נפלאים במשנת רבינו האור החיים הק':

וְאַתְחַנֵּן אֶל ה':

רב דקהל בית מרדכי פלעטבוש בסיפור אישי איך לבקש מה' יתברך על פי דברי רבינו האור החיים בפר' ואתחנן - היד שנכוותה...

את אמירת התהילים בצירוף התפילות המקובלות. התכוונתי לעזוב את המקום. והחלטתי לבדוק האם קופסת הנרות דבוקה היטב למצבה. באותו רגע שכחתי שבפנים דולקים נרות. בלא לחשוב על כך אחזתי בידי השמאלית את הקופסא ונסיתי לראות אם אפשר לטלטלה ולקרוע אותה מן המצבה. הפח היה חם מאד וידי נכוותה קשה. הכאב היה עצום. ידי התנפחה מיד והיו עליה סימנים של כוויות. אי אפשר לתאר את גודל היסורים.

סיפר הרה"ג רבי משה מאנדל רב דקהל בית מרדכי פלעטבוש (שמחים לשמרו): בשנת תשנ"ט עמדתי לנסוע לארץ ישראל כדי להשתתף בחתונתו של קרוב משפחה שהתקיימה בתאריך ט"ו מנחם אב. בגלל סיבות שונות הרגשתי עצמי חייב להשתתף בחתונה זו למרות קושי הנסיעה, ועשיתי את כל ההכנות לצאת לדרך.

תוך כדי ההכנות לנסיעה עלה בדעתי רעיון לנסוע דרך עיר בודאפעסט ולעלות על קברי אבות שם, כי באותם ימים בדיוק יחול היארצייט של זקני הגדול הרב הגה"צ ר' יעקב צבי מאנדל זצ"ל, המפורסם יותר בשמו ר' קאפל הערש, שכיחן כרבה הראשון של הקהילה האורתודוקסית בבודאפעסט הנקראת בשם 'קהל יראים', אחר ההתפלגות מן הקהילה הכללית שהיתה כולה רפורמית, והוא היה מייסד הקהילה האורתודוקסית בעיר בודאפעסט. אחר הסתלקותו של זקני זצ"ל מילא את מקומו ברבנות קהילה מפוארת זו הרב הגה"צ ר' חיים סופר זצ"ל בעל המחבר ספר 'מחנה חיים' ועוד ספרים, ולאחריו הרב הגה"צ ר' קאפל רייך זצ"ל.

לפי תכנון תאריך נסיעתי חשבתי שאני יכול להיות בדיוק ביום היארצייט, ו' באב, בעיר בודאפעסט על כן החלטתי לנסוע לארץ הקודש דרך בודאפעסט, כך אוזכה להתפלל על ציונו של זקני, כמו גם לפקוד את קבריהם של קרובי משפחה נוספים שלי מן הדורות הקודמים הטמונים בהונגריה וברומניה. יצאתי מארצות הברית ביום ראשון, ה' מנחם אב, והגעתי לעיר בודאפעסט למחרת ביום שני, ו' לחודש, הוא יום היארצייט, שכרתי מכוננית ונסעתי לקברו של זקני זצ"ל.

המצבה על הקבר חודשה כמה שנים לפני כן על ידי קרובי משפחה. חצי שנה לפני נסיעתי הגיע לביתי אחד מקרובי שביקר בבית העלמין בבודאפעסט והביא לי תמונות מן הציון. שמתי לב שקופסת הפח שהונחה שם להדלקת הנרות על הקבר נעלמה, כלומר, מישהו חמד אותה. החלטתי באותה שעה שכאשר א"ה אסע פעם להונגריה

אקנה קופסה חדשה, כמו כן אקנה דבק מיוחד כדי להדביק קופסה זו למצבה, כך שיהיה קשה להוריד אותה, וכן עשיתי. לפני נסיעתי קניתי פח המיוחד לנרות עם דבק. ואכן כשהגעתי ב' מנחם אב לקבר של זקני הדבקתי את הפח היטב למצבה, הדלקתי מספר נרות והכנסתי אותם אל תוך הקופסא, מתוך הרגשת סיפוק שתיקנתי את המעוות. כך עמדתי שם ליד הציון הקדוש והתחלתי באמירת תהלים.

סיימתי את אמירת התהילים בצירוף התפילות המקובלות. התכוונתי לעזוב את המקום. והחלטתי לבדוק האם קופסת הנרות דבוקה היטב למצבה. באותו רגע שכחתי שבפנים דולקים נרות. בלא לחשוב על כך אחזתי בידי השמאלית את הקופסא ונסיתי לראות אם אפשר לטלטלה ולקרוע אותה מן המצבה. הפח היה חם מאד וידי נכוותה קשה. הכאב היה עצום. ידי התנפחה מיד והיו עליה סימנים של כוויות. אי אפשר לתאר את גודל היסורים.

מיד קראתי בקול רם: זקני הקדוש, רבי יעקב צבי ב"ר שמשון, הלא אתה יודע שאת קופסת הנרות הזאת לא הבאתי לכאן ולא הדבקתי אותה לכבודי כי אם לכבודך. הבאתי אותה למען יוכלו אלו הבאים לפקוד את קברך להדליק נרות לעילוי נשמתך, ועתה אני בדרכים בארץ זרה ועלי לנסוע הלאה לרומניה למספר ימים לבקר בכמה מקומות, לאחר מכן אני צריך לנסוע לארץ ישראל, אני מבקש ממך זקני הקדוש שתפעול בתפילותיך בשמים שתהיה לי רפואה. כך אמרתי בקול רם בלשון אידיש.

הלכתי לקחת מים לשפוך על ידי כדי לצנן במעט את היד שנכוותה והתנפחה. בלבי חשבתי: יהיה מה שיהיה, אני ממשיך תיכף ומיד לנסוע לרומניה. בכל כוחי ניסיתי להסיח את דעתי מן היד הכואבת. עטפתי אותה במטפחת ומיד יצאתי לדרך, וכשהתחלתי לנסוע נעלמו היסורים.

לאחר נסיעה של שעה בערך נזכרתי בידי שנכוותה, והחלטתי

הוספתי ואמרתי היות שהאור החיים הקדוש אומר בשם המדרש שיש לפרש את הבקשה שמבקשים אמרתי להוסיף שבדידי הוא עובדא כאן בבודאפעסט לפני ארבע שנים ליד קבר של זקני הגדול הרב הגה"צ ר' קאפל הערש מאנדל זצ"ל אב"ד קהל יראים בודאפעסט שהיארצייט שלו חל השבוע, וזה הסיבה שאני נמצא פה שבאתי להשתטח על קברו ביום היארצייט וסיפרתי להם הסיפור של כוויית היד שלי שנכתב לעיל באריכות

הפח נשבר ואני נמלטתי:

שמע בהשגחה פרטית דברי רבינו האור החיים הק', ונתעורר מזה לעזור לחברו להתרים לצדקה, יצא מביתו וניצל ממות...

אינני מעז לדמיין את האסון הנורא שעלול היה להתרחש, לו לא הייתי יוצא מהמטבח. בפרט כשבדרך כלל בימי שני בשעה הזאת, אני עומד ליד הגז ומטגן בצל על האש הסמוכה. וכשמכמה סנטימטרים בודדים ליד, ניתזים מים רותחים בעוצמה אדירה, פיסות שעועית בלתי מבושלת חובטות בכל הנקרה בדרך, וסיר מלובן כבד מברזל יצוק נוחת כמו טיל בלי אבחנה...

המעשה הוא סיפורו של ר' מנדל, אברך משי בעל לב זהב, צנוע במיוחד שאיננו חפץ בפרסום שמו המלא, וכך הוא מספר:

אני מתפרנס מעבודה במטבח שמבשל אוכל לכבוד שבת, המופץ בחנויות רבות ברחבי הארץ. מדי יום אני עובד כחמש עד שש שעות. סדר יומי מתחיל בשעה שש בבוקר, אז אני לומד שעה לפני התפילה. מתפלל בשעה שבע, ובשעה תשע מתחיל את העבודה.

ביום ראשון בשעה עשר בבוקר היה עלי לצאת מן העבודה כדי לקחת את בני למטפלת. אחרי שהוא הופקד בידיה כראוי, החלטתי להאריך מעט את הדרך לעבודה, בהליכה מכיוון אחר ברחוב שאיני רגיל ללכת שם, סתם כך, כדי לשאוף קצת אוויר. באותה דרך אני פוגש יהודי יקר שמוכר לי מבית הכנסת. הוא כבר מחתן ילדים. איני זוכר מתי היתה הפעם האחרונה שפגשתי אותו ברחוב, הרי איני רגיל ללכת כאן. בירכתי אותו בצפרא טבא, והבחנתי שהוא סוחב את הרגל בצורה קצת משונה. "קרה משהו ברגל?" שאלתי.

"כן. יש לי שושנה ברגל, וקשה לי מאוד ללכת. כבר כמה ימים שלא יצאתי מהבית. היום אני כבר הולך לתפילה, אבל עדיין צריך רפואה שלמה. הבעיה היא", הוסיף היהודי ושיתף אותי, "שאני רגיל לאסוף צדקה בבתי כנסת אחרי התפילה, וכבר כמה ימים שלא עשיתי את זה. תוכל לאסוף צדקה במקומי?"

אמרתי לו שאני ממחר לעבודה. יש לי סדר יום קבוע, ואיני יכול לצאת סתם כך לשעה של סיבובים. הוצאתי מכיסי חמישים שקלים לצדקה, והרגשתי מצוין עם עצמי. עשיתי מה שהייתי צריך לעשות, וגם נתתי סכום נכבד לצדקה.

אני חוזר לעבודה, ורגע לפני שאני ממשיך בעבודות, אני מדליק את הנגן כדי לשמוע שיעורי תורה. זהו מנהג קבוע אצלי, שעליו אני ממליץ לכל אחד. יש לי הרבה חברים שהשתכנעו והחלו לעבוד בצורה כזאת. בזמן שעוסקים במלאכת כפיים, הראש פנוי, ומה יותר טוב מלשמוע אז דברי תורה? הקב"ה שלח לדור שלנו כל כך הרבה שיעורים יפים ומשיבי נפש, שצריכים רק ללחוץ ולהקשיב. אחד מהשיעורים שאני שומע בקביעות,

הוא שיעורו של הגאון ר' שמעון שפיצר שליט"א, ב"אור החיים" הקדוש.

הקול שלו מתפזר בחלל המטבח, ואני שומע את ר' שמעון מצטט את ה"אור החיים" הקדוש מפרשת וירא. הוא מדגיש שזה "אור החיים" מאוד יסודי ביהדות.

בפרשה מובא שאבימלך לקח את שרי, וכעונש על כך סבלו כל בני ביתו מעצירת נקבים. אבימלך ביקש מאברהם אבינו, שיתפלל עליהם שיתרפאו, ואכן תפילתו הועילה. מיד לאחר אותו מעשה נפקדה שרי, עוד לפני שהתרפא אבימלך, וזה מה שמפרש רש"י: "וה' פקד את שרה" – למה נכתבה הפרשה של הפקידה של שרה, אחרי הסיפור של אבימלך? ללמדך שכל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה.

שואל ה"אור החיים" הקדוש: לפי סדר המאורעות נראה שאם לא

לראות מה מצבה של היד. הסרתי את המטפחת מידי השמאלית ולא ראיתי שום סימן של כוויה כלשהי. מעשה פלא. הייתי כל כך נרגש מכל המעשה עד שהיה נראה לי שטעיתי. בוודאי היתה זו ידי הימנית שנכווה, התבוננתי גם בידי הימנית והנה גם היא כידו של כל אדם. הסתכלתי שוב בידי השמאלית ולא הבחנתי בשום הבדל בין שתי כפות היד, שום סימן, כאילו לא היו דברים מעולם. עדיין לא הבנתי שהנה תפילתי התקבלה וזכיתי לרפואה שלימה. חשבתי לעצמי שטרדת הדרך ומוחי העייף הן הסיבות שאינני מבחין בסימני הכוויה על ידי. כאשר הגעתי בערב למלון בעיר קלויזנבורג רומניה נחתי מעט והתבוננתי עוד פעם היטב ביד השמאל, שוב הסתכלתי על ידי ימיני, והנה שני הידים שוות לטובה, לא חלמתי חלום, היד בריאה לגמרי. תפילתו של הסבא התקבלה.

לאחר מספר ימים, אחרי מסע על קברי צדיקים וקברי משפחתי, נסעתי לארץ ישראל. נשארתי בארץ ישראל עד אחרי שבת שבע ברכות. ביום ראשון אחרי זה, כלומר שבועיים אחרי שיצאתי לדרכי דרך הונגריה, לאחר ביקורי על קברו של זקני הגדול, נסעתי הביתה לארצות הברית, כאשר הגעתי הביתה בשעה טובה ומוצלחת, ביום ב' בבוקר כ' אב ורציתי ליטול את ידי, ראיתי והנה היד השמאלית נפוחה עם בועות של הכוויה בדיוק כפי שהייתה שבועיים קודם לכן ליד הציון של זקני הגדול בעיר בודאפעסט. נבהלתי כדבעי, כי לא יכולתי להיזכר אם שוב נגעתי באיזה פח חם שעורר את הכוויה מחדש והפלא הגדול היה שהנפחות של הכוויה היתה בדיוק באותו מקום ממש שהייתה לפני שבועיים בעיר בודאפעסט.

לאחר מחשבה מרובה הגעתי למסקנה שלא נגעתי בשום דבר חם. פתאום תקפה אותי התרגשות עצומה. הבנתי מיד מה קרה. פשוט בשעה שהתפללתי על ציונו של זקני הגדול זצ"ל הרי בקשתי רפואה משום שאני נמצא בדרכים הרחק מביתי, ותפילתי אכן התקבלה, כל זמן שהייתי בדרכים נעלמה הכוויה כלא היתה, אולם עכשיו שכבר שבת לביתי חזרה אלי הכוויה, אם כי ב"ה בלי כאבים כי הסתכלתי ולא ביקשתי רפואה שלימה סתם אלא רפואה משום שאני בדרך ותפילת מחצה זו עשתה ופעלה במקרה זה את כל המחצה.

כיון שראיתי שהיד רק נפוחה אבל בלי יסורים החלטתי לא להשתמש בשום רפואות ותרופות ואחר ג' או ד' ימים התרפאה היד ב"ה לגמרי.

בשנת תשס"ג נסעתי ליום היארצייט להשתטח על קבר זקני הרב הגה"צ ר' קאפל הערש זצ"ל בעיר בודאפעסט. ובשבת קודש הייתי במלון בבודאפעסט במקום ששוהים היהודים החרדים, מלון מיוחד שמכשירים לקיץ. מנהל המלון ביקשני לומר תורה בסעודה שלישית. סידרתי היות ואין לי כאן ספרים בדרך ולכן איני יכול לומר תורה. אבל הוא בשלו והפציר בי ואמרתי לו: בל"ג אשתדל הלכתי לחדר במלון המשמש כבית כנסת וחיפשתי ספרים. והגיע לידי חומש עם פירוש אור החיים הקדוש, וחשבתי לעצמי אלמד קטע באור החיים הקדוש ואומר תורה זו בסעודה שלישית.

היה אז פרשת ואתחנן ולמדתי בתחילת הפרשה. בזמן סעודה שלישית כיבדוני לומר תורה אמרתי את האמת שלא היו אתי ספרים והגיע לידי חומש עם פירוש אור החיים הקדוש זה ממש השגחה פרטית, שכך נאמר בתחילת הפרשה (דברים ג כג): וְאַתְּחַנֵּן אֵלָּהּ בְּעַת הַהוּא לְאֹמֶר, וּפִירֵשׁ רַבִּינוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ זִיע"א שאחד מהארבעה תנאים שתהיה תפילתו מפורשת, ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון. וכמעשה הנ"ל שהובא במדרש.

הוספתי ואמרתי היות שהאור החיים הקדוש אומר בשם המדרש שיש לפרש את הבקשה שמבקשים אמרתי להוסיף שבדידי הוה עובדא כאן בבודאפעסט לפני ארבע שנים ליד קבר של זקני הגדול הרב הגה"צ ר' קאפל הערש מאנדל זצ"ל אב"ד קהל יראים בודאפעסט שהיארצייט שלו חל השבוע, זה הסיבה שאני נמצא פה שבאתי להשתטח על קברו ביום היארצייט וסיפרתי להם הסיפור של כוויית היד שלי שנכתב לעיל באריכות.

(ספיר ויהלום פר' ואתחנן ע"ח - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

היה כל הסיפור של אבימלך, אברהם אבינו לא היה נפקד בבנים. מה שלא מסתדר עם זה שהקב"ה כבר הבטיח זמן רב קודם לכן, שיהיו לו ילדים.

אלא, אומר ה"אור החיים" הקדוש, שאין כאן שום סתירה. יצחק אבינו נולד כי הקב"ה הבטיח בן לאברהם, אבל הקב"ה רצה לזכות את אברהם במצווה שיש בסגולתה להביא ילדים, ולכן הקב"ה הביא את מעשה אבימלך, כדי שאברהם יתפלל עליו, וזכות זו תעמוד לו וייוולדו לו בנים.

ואומר ה"אור החיים" הקדוש בלשוננו: "כי כשירצה ה' להטיב, יזמין המצווה בסגולתה היא הטובה המבוקשת". זאת גם הסיבה שרק במעשה אבימלך עצר הקב"ה את כל בני ביתו, בעוד שאצל פרעה, כשהתרחש מעשה דומה, הקב"ה לא עצר אותם, אלא הביא להם נגעים גדולים, כי במעשה אבימלך רצה הקב"ה שאברהם אבינו יתפלל עליהם שיפתח להם את העצירה, וכך ייפקד אברהם אבינו בבן.

ר' שמעון הרחיב שם בשיעור, שלפעמים הקב"ה רוצה להביא טובה על האדם, ולכן הוא מזמין לו מצווה שיש בה את הסגולה של הישועה, כמו צדקה או כל מצווה אחרת, והאדם צריך שכל, להבין שנפלה לידיו הזדמנות פז ולא לדחות את המצווה, אלא לקחת אותה בשתי ידיים.

אני שומע את הדברים האלה תוך כדי העבודה במטבח, ואומר לעצמי שבדיוק היום ארע לי ממש דבר מעניין ולא רגיל, שיהודי ביקש ממני שאלך במקומו לזכות יהודים במצוות צדקה, ואני דחית את זה. אין ספק שמשמים זימנו לי עכשיו שאשמע את השיעור, כדי שאבין שקיבלתי פה הזדמנות מיוחדת. שלחו לי מצוות צדקה, ואני צריך לתפוס אותה ולא להתחמק ולומר שכבר נתתי חמישים שקלים. מחר – כך החלטתי – אני הולך לאסוף כספים במשך שעה לצורכי צדקה, כמו שאותו יהודי ביקש ממני. אעזוב את העבודה למשך שעה אחת, ואחזור הביתה שעה אחת מאוחר יותר.

למחרת, ביום שני, זכרתי היטב מה שקיבלתי על עצמי, וחישבתי מתי יגיע הרגע המתאים שבו אוכל לצאת לאסוף צדקה. בשעה תשע הלכתי למטבח, והעמדתי סיר ענק של שעועיית לבנה מהסוג הגדול, מה שנקרא 'בובעס'. אני שופך לתוך סיר לחץ עשרים קילו שעועיית, ממלא

אותו בשבעים

וחמישה ליטר מים, ומחכה שהוא ירתח. בישול של שעועיית בסיר רגיל אורך חמש שעות. בסיר לחץ זה אורך בסך הכול שעה וחצי. הפעולות סביב הבישול, ההרתחה וההנמכה של האש, הן כמעט אוטומטיות אצלי. כבר ארבע שנים שאני עושה את זה בכל יום שני. גם היום עשיתי הכול כמו תמיד, ואז, בשעה 9:30, אחרי שהגמכתי את האש, אמרתי לעצמי שאין שום בעיה לצאת מהמטבח ולחזור בעוד שעה.

השעועיית תתבשל בנחת, ואני אצא למלא את הבטחתי, לאסוף כסף לצדקה.

יצאתי לבית הכנסת ועברתי משיטבל לשטיבל להחרים יהודים טובים.

בקשתי מחבר שיעזור לי וידבר כמה מילים לציבור, והקב"ה עזר וברוך השם תוך שעה אחת נאספו כמה מאות שקלים למען עניי עמך בית ישראל, שיהיה להם כל צרכיהם ברווח גדול. השמחה שלי הייתה כפולה: זכיתי גם לאסוף צדקה וגם לשמח את אותו יהודי יקר, שהיה

הפח נשבר ואני נמלטתי. הוא שלח לי את היהודי שפגשתי יום קודם לכן, ואת השיעור המאלף של ר' שמעון שפיצר שליט"א. הוא שלח לי את דברי ה"אור החיים" הקדוש, ונתן בידי שליחות מיוחדת. כל זה בשביל להציל אותי, שיתקיים בי הפסוק "צדקה תציל ממוות"!

לו כל כך אכפת שאינו יכול לעשות זאת בעצמו.

בשעה עשר וחצי נכנסתי בחזרה למטבח. הייתי המום מהמראה שנגלה לעיניי. ריח מוזר היכה באפי. כל הרצפה הייתה מוצפת מים, זרועה שעועיית, וסיר הלחץ הענק שרוע מפוצץ על הרצפה. הסיר הזה כל כך כבד, שאין שום סיכוי שאדם אחד ירים אותו. כשרוצים להסירו מהכיריים, חייבים שניים כדי להתמודד עם המשקל שלו, וכאן הוא צנח על הרצפה מעוצמת ההדף של ההתפוצצות.

אינני מעז לדמיין את האסון הנורא שעלול היה להתרחש, לו לא הייתי יוצא מהמטבח. בפרט כשבודד כלל בימי שני בשעה הזאת, אני עומד ליד הגז ומטגן בצל על האש הסמוכה. וכשמכמה סנטימטרים בודדים ליד, ניתזים מים רותחים בעוצמה אדירה, פיסות שעועיית בלתי מבושלת חובטות בכל הנקרה בדרכן, וסיר מלובן כבד מברזל יצוק נוחת כמו טיל בלי אבחנה...

אם אני הייתי שם...

אבל ה' ריחם עליי ושמר עליי. הפח נשבר ואני נמלטתי. הוא שלח לי את היהודי שפגשתי יום קודם לכן, ואת השיעור המאלף של ר' שמעון שפיצר שליט"א. הוא שלח לי את דברי ה"אור החיים" הקדוש, ונתן בידי שליחות מיוחדת. כל זה בשביל להציל אותי, שיתקיים בי הפסוק "צדקה תציל ממוות"!

יצאתי להתריס יהודים, וקיבלתי חיים במתנה.

רצתי מיד למסור את כספי הצדקה לאותו יהודי. הוא הודה לי בכל לבו, אבל אני החזרתי לו, "אינך צריך להודות לי. הצלת את חייי!" (גליון השגחה פרטית)

לילה - בתא המעצר:

באישון לילה הובל אברך כולל אל בית האסורים בלא לדעת על מה נעצר, שם מצא שליחות מדהימה, ואח"כ שוחרר בלא שום תנאים, הסכיתו ושמעו:

לאחר שהדפיקות לא פסקו, פותח האברך את הדלת, ולתדהמתו הוא מגלה שני שוטרים חמורי-סבר הניצבים שם. למרות התדהמה שאחז בו הוא מקדם אותם במאור פנים, ומזמינם להיכנס לביתו. השוטרים לעומת זאת לא האירו לו את פניהם.

'במה אוכל לעזור לכם?' - שואל בעל-הבית. והם משיבים ביבושת-פנים: "אתה עוזב עכשיו את ביתך, ונוסע אתנו למעצר" - - -

התדהמה שהיתה עד עכשיו על פניהם של הבעל ורעייתו, הפכה להלם מוחלט.

מה קרה? מה עשיתי? - נזעק האברך.

על תווי-פניהם של השוטרים לא ניכרה התרגשות כל שהוא, והם ממשיכים להשיב בקרירות אופיינית: "הנה לך צו של שופט על פיו נדרשנו לעצור אותך; גם לנו אין שום מושג במה מדובר".

הסיפור דלהלן משתייך אל סוג האירועים הברורים והשקופים, מהם ניתן להיווכח באופן היותר-גלוי ונחרץ, שכל מה שמתרחש בעולמינו, מושג ומכוון מאת הבורא למטרה מסוימת. ועל אף שאין קשר ישיר למדור זה, הבאנו הסיפור משום שמסתיים עם ציטוט מדהים של רבינו האור החיים הק', כפי שתראו להלן.

המדובר באברך תלמיד חכם, השוקד על תלמודו באחד הכוללים המובחרים של בני-ברק, וחוזר לביתו לאחר שלשת 'הסדרים' בשעה 11 בלילה. ערב אחד, בעת שמיודעינו ה"ח התכונן כבר לעלות על יצועו, לאחר יום-לימודים מייגע במיוחד, נשמעות דפיקות חזקות בדלת. הוא

מביט על רעייתו, כתמה מי הוא זה ואיזהו הדופק בצורה כזו בשעה כל כך מאוחרת, אבל גם היא לא ידעה במי המדובר.

לאחר שהדפיקות לא פסקו, פותח האברך את הדלת, ולתדהמתו הוא מגלה שני שוטרים חמורי-סבר הניצבים שם. למרות התדהמה שאחז בו הוא מקדם אותם במאור פנים, ומזמינם להיכנס לביתו. השוטרים לעומת זאת לא האירו לו את פניהם.

'במה אוכל לעזור לכם?' – שואל בעל-הבית. והם משיבים ביבושת-פנים: "אתה עוזב עכשיו את ביתך, ונוסע אתנו למעצר" – - - התדהמה שהיתה עד עכשיו על פניהם של הבעל ורעייתו, הפכה להלם מוחלט.

מה קרה? מה עשיתי? – נזעק האברך.

על תווי-פניהם של השוטרים לא ניכרה התרגשות כל שהוא, והם ממשיכים להשיב בקרירות אופיינית: "הנה לך צו של שופט על פיו נדרשנו לעצור אותך; גם לנו אין שום מושג במה מדובר".

אשתו של האברך, והילדים שהספיקו בינתיים להתעורר משנתם, פרצו בבכי, והוא-עצמו אמר לשוטרים שאין כל ספק שהם טעו בכתובת, אבל השוטרים שזדרכם אצה להם לא התחשבו במאומה, ודרשו מבעל הבית להתלוות אליהם לניידת המשטרה שהמתניה למטה, עם חלונות מסורגים, בה מובילים חשודים לבית המעצר.

"תיאלץ להמתין עד מחר בשעה 8 בבוקר, אז יביאו אותך בפני שופט שיגלה לך במה הנך חשוד" אמרו השוטרים.

כשראה הת"ח שכלה ונחרץ עם השוטרים להביאו למעצר, הבין שגזירה היא מה, והרגיע את עצמו בכך שכל מה שעושה הקב"ה, לטובה היא עושה, ובודאי שיש לכך סיבה שהסתבבה מן השמים. הוא נטל עמו את הטלית ואת התפילין שלו, ניסה להרגיע את בני ביתו, והלך עם השוטרים. כשהגיע לבית המעצר, הובל האברך לאחד החדרים, והשוטרים אמרו לו שמתר בבוקר יקראו לו לשופט.

בחדר שאליו נכנס, הוא פוגש אדם נוסף הממתין אף הוא למשפטו. האברך מנסה לפתוח עימו בשיחה, ושואל על מה ולמה עצרו אותו, והאיש משיב לו בקצרה: "כי נתתי לבן כלתי המאורסת לי שתי סטירות חזקות..."

הוא מגלה שהשכנים ששמעו על הסטירות שקיבלה בנה של הכלה, החליטו להזמין את המשטרה, וזו עצרה אותו מיידית.

ומדוע סטרת לילד? – שאל הת"ח.

כי גם היא סטרה בחזוקה לילד הקטן שלי, לכן החלטתי ללמד אותה לקח ולהשיב לה כגמולה – השיב העצור.

והאם השידוך התבטל ביניכם בעקבות זה? – התעניין האברך, ובן-שיחו השיב בשלילה, וסיפר שהשידוך ממשיך להתקיים.

כשהת"ח-העצור ניסה לשאול מי הוא הילד הזה שכלתו הרביצה לו, נחשף בפניו פרט מדהים.

ילד זה הוא בנה של כלתי, שהיתה נשואה בזיווג ראשון לאח שלי, סיפר השכן לתא-המעצר. לפני זמן-מה נפטר אחי, וכיון שאני דומה לו, החל הילד להימשך אלי. והוא מאוד רוצה שאטפל בו ואתייחס אליו כאבא, עד שהחלטתי להינשא לאשתו של אחי, ולשמש לו כאבא לכל דבר.

למשמע הדברים נתקף האברך בהלם. הרי מדובר באיסור דאורייתא של אשת – אח!

האם הנך יודע את גודל האיסור שאתה עומד לעשות? – הזדעק הת"ח, אבל לא היה נראה שהאיש היושב למולו מתרגש למשמע הדברים.

הרי בנישואין אלו אני מייבם אותה! – האיש להפגין את 'ידעותו'. האברך מנסה להסביר לו שמצוות הייבום חלה רק במקרה שאחיו

שנפטר לא השאיר אחריו ילדים, אבל כאשר יש ילדים – חל איסור אשת אח, אולם האיש לא התייחס לדברים, ואף מילא את פיו בצחוק, ואמר שמבחינתו זה לא משנה אם יש ילדים או אין...

נעצור כאן לרגע, ונאמר שהאברך כבר ידע "במדויק" מה המשימה העומדת לפניו בזה הלילה!!! הוא כבר הבין למה באו השוטרים לעצור אותו על לא עול בכפיו!!!

ואדברה, כיון שידע מדוע נשלח לכאן, הבין שיש סיכויים רבים שמשימתו תצלח. הרי לא סביר להניח שהש"ת יגלגל דבר כל כך לא שירגתי, וישלחני אל תוך בית המעצר, אלא אם כן נתן בידו הכח לשכנע את האיש שלא להינשא.

ואכן, גם למשמע תגובות הצחוק של האיש, לא התיימש הת"ח, והחל לשכנעו שלא להינשא לאשת אחיו. השנים לא עצמו עין במשך כל הלילה, אלא ישבו ושוחחו בתא המעצר, כשהאברך מגייס את כל כישוריו על מנת להביא את בן שיחו לידי החלטה שלא להינשא!

בסופו של המשא ומתן שנמשך לאורך שעות, הצליח התלמיד חכם במשימה הקשה, והלה הסכים לסגת מכל הענין.

עד כאן הקפה ראשונה.

אמר שומר אתה בוקר

ומה קרה לאחר מכן? בשעה 7 בבוקר, כמה דקות לאחר שהשניים סיימו את שיחתם הממושכת, נכנס קצין משטרה בכיר לתא המעצר, ופונה אל מיודענו הת"ח, ומודיע לו שהוא משוחרר – - -

"אני מצטער מאוד על הטעות שחל בענייניך; השוטרים התבקשו לעצור אדם בשם רובינשטיין, וכיון ששמך דומה מאוד לשם זה, הם טעו ועצרו אותך", התנצל הקצין.

האברך נותר ממקומו כנשון נחש, וביקש להגיב על הבשורה ששמע בזה הרגע. העומדים מן הצד היו בטוחים שהוא מתכוון להודיע לקצין על תביעה שהוא עומד להגיש נגד המשטרה בגין הצער שנגרם לו.

אבל כבר אמרנו, ראש יהודי מאמין פועל אחרת. "הדבר היחיד שברצוני לומר לך, אדוני הקצין, הוא שבעוד אתה התבטאת לאמר שהיתה לך טעות, אני רוצה להודיע כאן שלא היתה זו טעות כלל וכלל, מי יודע אם המצוה הגדולה הזו, של מניעת חטא כה חמור, היתה מתגלגלת לידי במקום אחר, ובהזדמנות אחרת, אמר האברך וסיפר לקצין את אשר אירע עמו בשעות הלילה בתא המעצר".

הוא ציטט בפני הקצין את הפסוק (בראשית ג, כ) "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים עָלֶיךָ, אֵלֶּיךָ חָשְׁבָה לְטוֹבָה", והאור החיים מפרש: "והרי זה דומה למתכוון להשקות חבירו כוס סם המות, והשקהו יין, שאינו מתחייב כלום, והרי הם פטורים וזכאים גם בדיני שמים" (דהיינו שאין צריכים לבקש מחילה)... רואים מכאן הסביר מיודענינו לאיש המשטרה, שכל מעשיכם היו מכוונים לשם שמים!

ספק רב אם הקצין ירד לעומק-הדברים שהושמעו בפניו, אבל מה שברור שהפעם לא הובל האברך לביתו בניידת המסורגת, אלא במכוניתו המפוארת של הקצין, שראה לנכון להסיעו מבית המעצר, ולהשיבו אל מעונו.

נו, ועכשיו נעצור לרגע: אם הת"ח החשוב ההוא, היה מתרגז על מה שאירע לו, ולא היה מוכן לקבל עליו דין שמים באהבה, הרי בכך הוא היה מנטרל מעצמו את כל הטעם של המצוה הגדולה שנקרתה לפניו, ואולי אף לא היה מסוגל, מרוב רוגזו וכעסו, לשוחח עם האיש ההוא, והמצוה היתה נשמטת מידי לגמרי!

רק מפני שידע את אשר לפניו, והבין שיש כאן מהלך שמיימי, ובשל כך נותר רגוע ושלי, היה באפשרותו למלא את המשימה הכל-כך חשובה שגילגלו אליו מן השמים (מפי הגר"י זילברשטיין שליט"א).

נו, ועכשיו נעצור לרגע: אם הת"ח החשוב ההוא, היה מתרגז על מה שאירע לו, ולא היה מוכן לקבל עליו דין שמים באהבה, הרי בכך הוא היה מנטרל מעצמו את כל הטעם של המצוה הגדולה שנקרתה לפניו, ואולי אף לא היה מסוגל, מרוב רוגזו וכעסו, לשוחח עם האיש ההוא, והמצוה היתה נשמטת מידי לגמרי!

אוצרותיהם של מגידים

לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה ליהודים, הלכתי לקבר ה"אור החיים" הקדוש וראיתי את שעוללו הירדנים לבית הקברות. הרשעים ניפצו מצבות רבות, אך בקברו של ה"אור החיים" הקדוש לא הצליחו לגעת. היה עובד ערבי שהועסק בחברת 'בלובנד' ונהג להביא למנהל תלמוד תורה 'המסורה' מרגרינה שיוצרה במפעל. באחת מפגישותיהם, סיפר הערבי למנהל תלמוד התורה כי עיניו ראו ולא זר, כיצד שני ירדנים באו ועמדו לנפץ את המצבה, ולפתע התהפך עליהם סלע, והם מתו במקום. גם אני הייתי אמור לשבר את המצבה יחד איתם, סיפר הערבי, "אבל אמרתי כי אינני מוכן לעשות זאת, ונמלטתי על נפשי, וכך נותרתי בחיים!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א: תורתו של רבנו חיים בן עטר מכרזת עליו בכל העולם כולו. בכל מקום ובכל עדה לומדים בספריו הקדושים. בכל בתי החסידים לומדים בכל יום שישי ובשבת את פירוש ה"אור החיים" הקדוש. הדבר ברור כשמש בצהרים - אדם המתחבר לאור העליון הזה, רואה ישועות גדולות.

מתפלא על כבודו, הרי יש לך בנים רבים, שעליך לתמוך בהם, מדוע אתה מתאמץ כל כך למען הישיבה?"
"תדעו לכם", השיב לי שכני ראש הישיבה בהתרגשות, "אני מחשב זאת כדמי חסות, אני חוסה בצילכם..."
"אתה חוסה בצילנו?" התפלאתי, "מדוע?"
"כי לפני הקמת הישיבה, הילדים הקטנים שלי לא היו מעזים לצאת החוצה לאחר השעה שבע בערב. עם רדת החשכה היה פחד אימים לצאת לרחובות. היו מסתובבים פה בחורים פוחזים שהטילו את חיתתם על האזור כולו. והנה במשך הזמן, בזכות ישיבתכם הקדושה, כולם הפכו לתלמידי חכמים ויראי שמים!"
בקירבת מקום התגוררו פושעים גברתנים, שלא החוק איים עליהם, לא קציני המבחן, לא הרווחה ולא הסעד. אף אחד לא הצליח להרתיע אותם. אבל התורה הקדושה המסה את לבבם עד שברבות הימים הם הפכו לצדיקים גמורים. אנשים לא האמינו למשמע אזניהם: כיצד יתכן שפלוני יושב ומקשיב לשיעור תורה, מי מעז לדבר אתו בכלל? אבל לימדנו אותו ואת חבריו קהלה, משלי, דניאל ואת דברי ה"אור החיים" הקדוש. התורה משכה אותם כמגנט, עד שלבסוף הפכו כולם להיות קדושים וטהורים. כל זאת בזכות

תורה שהתקיים מדי שבת, ולאחר מכן שיעור תורה שנאמר בכל יום, כדי לקרב את ישראל בעבודות אהבה לה' ולתורתו.
ה' נתן לי את העוז ותעצומות הנפש להיכנס למקומות שונים ומשונים, ולמשוך לבית המדרש צעירים שהיו משחקים ברחובות עם סיגריה בשבת...
ישנו יהודי חסיד, ראש ישיבה נכבד, המתגורר בשכונת לישיבה. הוא אב למשפחה ברוכת ילדים ומרובת הוצאות, ולמרות זאת הוא תורם לישיבה סכום נכבד מדי חודש בחודשו.
כשנפגשנו שאלתי אותו בתמיהה: "אני

להקים ישיבה על קברו

מימי חורפי היתה נפשי קשורה בתורתו של מאורן של ישראל, הנר המערבי, עמוד הימני, פטיש החזק ה"אור החיים" הקדוש. הייתי מתענג על הלימוד הקדוש בצורה נפלאה עד מאד. לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה לכניסת יהודים, חפצתי לראות את מקום ישיבתו הקדושה של רבנו חיים בן עטר. מקום שעל פי השמועה התגלה בפניו אליהו הנביא זכור לטוב.

שמעתי כי המקום נמצא בשכונת הארמנים, ומה השתוממתי לראות כי בית מדרשו של ה"אור החיים" הקדוש הפך לאורוות חמורים גדושה ברפש ובזוהמה.

במהלך השנים קמו בארץ ישיבות רבות, אבל איש לא הקים ישיבה על שמו של אדוננו הקדוש, רבנו חיים בן עטר זצ"ל, אשר היה מהדר אחר יהודים שהתרחקו מעל פני ה' ומביאים ללמד תורת אלוקים חיים. באותה עת גמלה בלבי החלטה, כי בעזר ה' אבנה מקום תורה לזכר איש האלוקים הקדוש הזה. ואת זאת חפצתי, לקרב את עם ישראל, לאהוב כל יהודי הרחוק ביותר ולהסתכל על גשמתו החצובה מכסא הכבוד.

ואכן, תכף לאחר מלחמת ששת הימים הקמנו את הישיבה. בתחילה יסדנו שיעור

האהבה שנטע ה'אור החיים' הקדוש!

לאחר מכן באו לשיבה קצינים בכירים. הם הרגישו חובה להגיע לבית המדרש, כדי לראות מי הם בדיוק הדתיים, החרדים והישיבות. הם היו יושבים פה בכל פעם שלוש שעות רצופות ומתבשרים מהתורה ומקדושתה. עם הזמן נרקמה בינינו ידידות קרובה, וכך החלו להזמין אותנו לשאת דרשות בבסיסי הצבא. הלכנו לצאלים, לשארם א-שיך, לרפידיים, לצריפין ולמקומות נוספים בכל קצוות הארץ, וזכינו לקרב רחוקים ולהרבות תורה לזכרו של רבנו חיים בן עטר זצ"ל.

השמחה הגדולה שלנו היא, על כך שהקב"ה נתן לנו את הזכות להמשיך את תורת ה'אור החיים' הקדוש, ולחרוט את שמו של רבנו חיים בן עטר על השיבה המאירה באור פני ה'אור החיים'.

לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה ליהודים, הלכתי לקבר ה'אור החיים' הקדוש וראיתי את שעוללו הירדנים לבית הקברות. הרשעים ניפצו מצבות רבות, אך בקברו של ה'אור החיים' הקדוש לא הצליחו לגעת.

היה עובד ערבי שהועסק בחברת 'בלובנד' ונהג להביא למנהל תלמוד תורה 'המסורה' מרגינה שיוצרה במפעל. באחת מפגישותיהם, סיפר הערבי למנהל תלמוד התורה כי עיניו

ראו ולא זר, כיצד שני ירדנים באו ועמדו לנפץ את המצבה, ולפתע התהפך עליהם סלע, והם מתו במקום.

"גם אני הייתי אמור לשבר את המצבה יחד איתם", סיפר הערבי, "אבל אמרתי כי אינני מוכן לעשות זאת, ונמלטתי על נפשי, וכך נותרתי בחיים!"

אי זה בית אשר תבנו לי

הגאון הקדוש רבי גרשון מקיטוב זצ"ל, גיסו של ה'בעל שם טוב' הקדוש, שעלה לארץ ישראל, שאל את ה'אור החיים' הקדוש, מדוע הוא מדבר עם אנשים שאינם יראי שמים. השיב לו רבנו חיים בן עטר: "מה אעשה, כך היא דרכי לקרב את הרחוקים!"

זו היתה דרכו של ה'אור החיים' הקדוש אשר קרב רחוקים והחזירם לצור מחצבתם, וזו היא דרכם של מוסדות הישיבה הקרויה על שמו של ה'אור החיים' הקדוש.

ה'אור החיים' הקדוש כתב במפורש במכתביו, כי כל אלו שימשיכו ויתמכו בישיבתו, הוא ימשיך עליהם בתפילתו, הן בחיותו והן לאחר שילך לעולם שכולו טוב. ואכן, כל מי שסייע ביד ה'אור החיים' הקדוש ראה פלאות.

כך אירע גם בהקמת ישיבתנו הקרויה על שמו. אנו לא עשינו מאומה, רק הושטנו את

היד, והצדיק פעל עבורנו.

בתחילה חשבנו להקים בנין עבור מאה וחמשים תלמידים, על פני חצי מהשטח העומד לרשות הישיבה כיום. אבל היתה התנגדות מהשכנים, ונוצרו מניעות רבות. התאזרו בסבלנות, פיצינו את התושבים שגרו באזור בדמי מפתח ואת בעלי החניות והמפעלים שהיו מסביב. אט אט, הסירו כולם את התנגדותם, והבניין החדש קם ונבנה באותן אבנים של הבניין הישן.

תורתו של רבנו חיים בן עטר מכרזת עליו בכל העולם כולו. בכל מקום ובכל עדה לומדים בספריו הקדושים. בכל בתי החסידים לומדים בכל יום שישי ובשבת את פירוש ה'אור החיים' הקדוש.

ומאחר ותורתו מכרזת עליו, זכאי הוא לנסים ולנפלאות שנעשים בכח לימוד תורתו, וכן בזכות הסיוע והתמיכה בישיבה ובמוסדותיה, שהוקמו לזכרו וקרויים על שמו. הדבר ברור כשמש בצהרים – אדם המתחבר לאור העליון הזה, רואה ישועות גדולות.

אברכים, בעלי בתים ואנשי עסקים רואים ישועות גדולות עד מאד. אנשים שבורים ורצוצים עלו מעלה, וגורלם התהפך לטובה.

(הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א – מתוך הספר 'משכני אחרין')

שמט החזון איש את ראשו על השולחן בתוך ידיו, אחר כמה רגעים 'קם, נענה ואמר - אין בידי להבטיחכם, נזדעקה האשה בכאבה כי רב - הרי יתומה הייתי, ומרן הוא ה'שדכן' שלי, שומה עליו ליטול אותי על 'אחריותו'... חזר החזון איש להרכין ראשו, ושוב נענה משקם - מה אעשה ואין בידי להבטיחכם - נצרך עבור זה 'כוחו של גדול, על כן עצה אחת יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש, ותיושעו בישועה שלימה, אמרה האשה כי מפקדת היא לעלות בימים האלו ל'הר הזיתים' מחיתת הישמעאלים (שהציקו באותה תקופה ליהודים) אמר להם החזון איש 'אין לי עצה אחרת'...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: ישועות גדולות ונצורות פעלו רבים על ידי שקיבלו על עצמם להגות בקביעות בספר הקדוש אור החיים, הסכיתו ושמעו לעובדות וסיפורים נפלאים...

רבי משה הלבערשטאם זצ"ל חבר הבד"ץ העדה החרדית בעיר הקדוש, הגאון הגדול ר' סגד פריינד זצ"ל והגאון הגדול ר' משה נחום שפירא זצ"ל.

בהיות ביתו הרבנית הלברשטאם כבת תשע, פשטה אז בעיה"ק ירושלים מחלת הדיפטעריא, מחלה זו רבים חללים הפילה, ובכיתתה עצמה הלכו אז לעולמם ג' מחברותיה, ויהי היום וביקרה הילדה אצל הרופא וחשבו שלקתה בהצטננות קלה. אמנם בבדיקת הרופא הבחין בה בסימני הדיפטעריא' ל"ע, וגמר בנפשו בלא אומר ודברים להכניסה כך - ללא שום הכנה, אל חדר הניתוח ע"מ לנתחה ולנסות להצילה מלהבה של מגיפה זו.

באותו זמן רץ אביה ר' הלל לשיבתו של המהר"ץ דושינסקיא זצוק"ל להזכירה לפניו

וראה זה פלא - כעבור שנה חבק בין דויעותיו את בתו הבכורה, וזכה להקים דור שירים מבורך בחתנין רבנן, ואלו הם, הגה"צ

את הסיפורים הבאים סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:

ישועות גדולות ונצורות פעלו רבים על ידי שקיבלו על עצמם להגות בקביעות בספר הקדוש אור החיים, ומפורסמת העובדה, הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל ל"ע לא נתברך בפרי בטן זמן רב אחר נישואיו, והלך לדרוש ברופא גדול ומלומד ביותר. אמר לו הרופא, רבי יהודי, כאשר יצמחו עשבים על כף ידי יהיו לך ילדים, כאומר לו התייאש נא, וחבל על הכוחות שהינכם משקיעים בזה, כי תמו כל הסיכויים.

רבי הלל לא התמהמה ושם פעמיו מיד אל ציונו של האור החיים' הקדוש אשר בשיפולי הר הזיתים, ושם קיבל על עצמו בדמעות שליש ללמוד בכל שבוע מספרו הבהיר.

לטובה ולברכה, והמהר"ץ שהיה באמצע מסירת שיעור לתלמידים הפסיק השיעור ואמר תהילים עם תלמידיו – דבר אשר לא עשה מעולם, ורק כאן יצא מגדרו לגדל סכנת חייה ופיקוח נפשה.

ועוד זאת הבטיח ר' הלל שכשיעזור ה' ותקום ממיטת חוליה ותתהלך בחוץ שלא על משענתה, יביא את בתו להדליק נר בביהכנ"ס של ה'אור החיים' הק' אשר בעיה"ק ירושת"ו העתיקה [ענין זה של הדלקת הנר בביהכנ"ז של 'אור החיים' הק' היה ידוע בירושלים כסגולה נפלאה לכל הישועות].

וכמו כן ידליק הוא בעצמו נר בכל עש"ק קודם כניסת השבת לטובת נשמת האור החיים' הק'. ואכן, אחר הניתוח כמה הבת ושבה לבריאותה ואיתנה הראשון. פשיטא ואין צריך לומר שקיימו את ההבטחה הנ"ל.

מן החזון איש: עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש, ותיוושעו בישועה שלימה

מענין לענין, בסגולת התפילה על ציונו הקדוש – מעשה שהיה לפני כשבעים שנה לערך, בבית משפחת גריינמאן, בעיר ווילנא התקיימה אסיפת 'וועד הישיבות' בשנת תר"פ לערך, באסיפה זו נכחו גדולי עולם, ביניהם הגאונים הקדושים מרן החפץ חיים, ומרן רבי חיים עוזר ומרן החזון איש זכותם יג"ע, לפני שעזבו את הבית, נכנס החפץ חיים' לחדר

המטבח, ושם ישבה נערה מרת ש. גריינמאן וביררה אורז עבור סעודת בני הבית. שאלה החפץ חיים כמה פעמים בוררים את האורז, ותען ותאמר "ב פעמים" לא פחות ולא יותר, משתמה החפץ חיים על ריבוי הבדיקות, נענתה ואמרה שהיות והחזון איש (שהוא קרוב משפחתם) יסב לסעודתו כאן בבית – לכבודו בודקים את האורז "ב פעמים, נתרגש החפץ חיים מגדל הטידחה לכבודה של תורה, ובירך את הנערה ג' ברכות – אריכות ימים, מתוך צלילות הדעת, ומתוך בריאות העיניים שלא תצטרך לבתי עינים' (משקפיים) עד יומה האחרון. (וכן הוזה, אשה זאת חייתה בעיה"ת בני ברק, עד שהייתה כבת תשעים ושמונה שנה, מתוך 'בריות גופה ונהורא מעליא', בהגיע יומה חשה שלא בטוב נכנסה לבית החולים' ובטרם כל בדיקת רופא השיבה נשמתה ליוצרה).

נערה זו יתומה הייתה, ומשהגיעה לפרקה, היה החזון איש' בכבודו ובעצמו ה' שדכ"ן שלה, ונישאת להגאון ר' מרדכי שרגא פיבל איידלמאן זצ"ל. בתוך אלו השנים עלה ה' חזון איש' לארץ הקדוש, ואף בני משפחת איידלמאן עלו לארץ ישראל ונתיישבו לדור בה.

כעבור כשעה עשר שנים מיום נישואיהם (תש"ד-ה) ועדיין לא זכו לזרע של קיימא, פנתה האשה לביתו של החזון איש, ונכנסה אליו יחד עם הרבנית של החזון איש, לבקש שיפעל עבורה פקידת ישועה ורחמים. החזון איש בירך אותם בזש"ק, אך הם עמדו על

כך שהחזון איש 'בטיח' ולא יסתפק בברכה גרידא. או אז שמט החזון איש את ראשו על השולחן בתוך ידיו, אחר כמה רגעים ק"ם, נענה ואמר – אין בידי להבטיחכם, נזדעקה האשה בכאבה כי רב – הרי יתומה הייתי, ומרן הוא ה' שדכ"ן שלי, שומה עליו ליטול אותי על 'אחריותו ... חזר החזון איש להרכין ראשו, ושוב נענה משקם – מה אעשה ואין בידי להבטיחכם – נצרך עבור זה 'כוחו של גדול, על כן עצה אחת יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש, ותיוושעו בישועה שלימה, אמרה האשה כי מפחדת היא לעלות בימים האלו להר הזיתים' מחיתת הישמעאלים (שהציקו באותה תקופה ליהודים) אמר להם החזון איש 'אין לי עצה אחרת'...

בליל יומא דהילולא רבא – ליל ט"ו תמוז בשעה שתיים לפנות הבוקר עלתה יחד עם א' מבני משפחתה א"ח להגאון ר' ביינוש פינקל ראש ישיבת מיר זצ"ל, שם שפכו לבם כמים שיחוס הבורא עליהם בזכות האי בעל הילולא קדישא האור החיים' הקד'...

ואכן, בכ"ה ניסן שלאחריו נולד להם בן למזל"ט, בבית החולים 'שערי צדק', מרוב התרגשות כל עובדי בית החולים – כי בימים ההם עדיין לא היה מציאות כזו שיוולד בן ראשון אחר ט"ז שנה, נפל הילד מידי הרופאים, והיה כמה חדשים בסכנה, עד שנתרפא לאורך ימים ושנות חיים.

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א – באר הפרשה)

מקובל בעולם שלא היה לבעל הילולא, האור החיים הקדוש, ילדים. שמעתי בשם מוהר"י מסקווירא זיע"א שבעל האור החיים הקדוש הניח את כל כוח המוליד שלו בספר הקדוש שכתב על התורה, לכן לא זכה לילדים בעולם הזה. והוסיף: אצל כל החסידים בכל חצרות הקודש יש חשיבות גדולה עד למאוד בלימוד הספר הקדוש אור החיים על התורה. אולי באמת מגיע הדבר מכוח זה שכה הפליג המחבר בעצמו בכתיבת הספר והניח כל כוחו בספר בכזה הפלגה...

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: מבואר בדברי רבינו שהמצוות והמעשים הטובים הם עיקר תולדות הצדיקים, ואילו תולדות הבנים אינם בערך זה, כי אצל הצדיקים העיקר הוא רק מפעלותיהם הטובים ועסק תורתם בעולם הזה.
- בסגולות ומעלת ספרו הק' של רבינו האור החיים זיע"א

בדבריי הוא בא, ואין צורך לומר לקנטרני, נגידים אדבר להמיתו בעקישת ולחישת ונשיכת נחש, ואוסר אני עליו פריי למאכלו ותוארו לעיניו. ואם דחקו שכלו באיזה דבר, הנני חיים עומד בירושלים בע"ה. והבנים בני אלה תלמידי לומדי מדרש כנסת ישראל ה' ירוממה, יסדר טענותיו בכתב אמת וישלחנו אל המקום אשר בחר ה' למשכן תורה, הן בעודני חי ואף כי אחרי מותי בית מדרשי שפת אמת יכון לעד, הנה הנם תלמידיי שותי מימי, ישיבוהו על כל אשר תשאל נפשו היקרה ולפני יושב על כסר מלוכת עולם עליון ב"ה נועדה יחד, מי בעל דברים, ואז

ברכת רבני אלג'ר לרבינו
"ועינינו נשואות למרום לאל עליון הוא יוציא מחשבתו לפועל, כשאת נפשו הרמה והנישאה להדפיס החבורים הנזכרים, וזכות הרבים יעזרוהו לעמוד על אדמת הקודש ועיניו תראינה ירושלים נוה שאנן בהיותו שלם בתורתו ובבריאותו ובכל חפציו הוא וביתו ושם יראה זרע בירך ה' צדיקים כמותו" (הסכמת רבני אלג'ר לספר אור החיים הקדוש, שניתנה ביום ה' אייר תצ"ט).

בנים אלו התלמידים
"והיו דבריי אלה מול כל קורא, שאם לפקח

יכיר אדם תורה מעמה מקור חיים" (הקדמת רבינו האור החיים הקדוש לספרו 'פרי תואר')

כח הפורה בתוך הספר

"הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ל עבר על יד בית אחד ואמר, שמרגיש בו אור גדול. ונכנס לתוכו ומצא בפינה אחת את ספר אור החיים על התורה. ואחר שעבר עליו אמר שמכיר במחבר שאין לו בנים וכל כח הפורה שלו הניח בספרו זה (אמרי פנחס השלם ח"ב שער התורה אות יג).

ההתעוררות ליראת שמים

"ושמעתי מפי כ"ק מו"ח [הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקוירא] זצוק"ל, שכאשר יצא לאור הספר אור החיים הקדוש, אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שהוא רואה שמחבר הספר לא היו לו בנים, כי את כל כח המוליד שלו הכניס בתוך ספרו אור החיים. ואמרת פנים לפרש הדברים לפני כ"ק מו"ח זצוק"ל, כי זה שכל הלומד באור החיים הקדוש מתעורר ליראת שמים זה הוא הכח המוליד ברוחניות של האור החיים הקדוש, וכח זה הכניס בתוך ספרו, שהלימוד בתוכו מוליד בתוך לבבות ישראל להתעורר ליראת שמים. השיב לי כ"ק מו"ח זצוק"ל: אודאי אודאי דאס איז דער פשוט אז מען לערנט אור החיים הקדוש גייט עס אריין אין דער מענטש [-בוודאי, בוודאי, זהו הפשוט שכשלומדמים בספר אור החיים הקדוש דבריו נכנסים אל תוך האדם] (כ"ק אדמו"ר מרחמסטריוקא ארה"ב שליט"א 'אמרות טהורות' פרשת בשלח).

לכן נתקבל בכל קהילות ישראל

"בתוך הדברים אמר [הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זיע"א]: מקובל בעולם שלא היה לבעל ההילולא, האור החיים הקדוש, ילדים. שמעתי בשם מוהר"ר מסקוירא זיע"א שבעל האור החיים הקדוש הניח את כל כוח המוליד שלו בספר הקדוש שכתב על התורה, לכן לא זכה לילדים בעולם הזה. והוסיף: אצל כל החסידים בכל חצרות הקודש יש חשיבות גדולה עד למאוד בלימוד הספר הקדוש אור החיים על התורה. אולי באמת מגיע הדבר מכוח זה שכה הפליג המחבר בעצמו בכתיבת הספר והניח כל כוחו בספר בזוהר הפלגה. אמר: כשיושבים בהילולא קדישא שלו בשבת אחים צריכים לקבל על עצמנו כל אחד ואחד ללמוד יותר בספר הקדוש הזה" (תנחומים ישעשעו נפשי עמוד 831).

מרבית תורה מרבית חיים

"ביום הקדוש הזה, שמכניסים ספר תורה לשמו ולזכרו של רבינו האור החיים הקדוש, זכותו תגן עליכם ועלינו ועל כל עמו ישראל, הנה ידוע שאת כל כח ההולדה שלו הכניס האור החיים הקדוש בתורתו, ובה זכינו שלאחר יותר ממאתים וחמשים שנה מפטירתו, יבואו ויפרשו את משנתו, לבאר ולהרחיב את דברי תורתו, עד כדי שכל אחד ואחד יוכל להבין

דבריו, וזו מדריגה גבוהה שיתבאר דבריו לכל דור, ועולה על כולנה כשמכניס היום את ספר התורה לכבודו של הצדיק. ויש להמשיך על כך דברי המשנה באבות (פ"ב מ"ז) 'מרבית תורה מרבית חיים', 'מרבית חיים' - זה רבינו חיים בן עטר, אם רצונך להיות 'מרבית תורה' - זה 'מרבית חיים' רבי חיים בן עטר, שתורתו נתקבלה בכל מקום בעולם, וכמה שמבארים ומבארים אין לתורתו סוף ואין לה גבול, לתורתו הקדושה יש סגנון משלו והבנה משלו, קדושה משלו, זה החיים בעצמם" (כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א במעמד הכנסת ספר תורה על שם רבינו האור החיים זיע"א, מירון כ' טבת תשע"ג).

סגולת רבינו לזכות לבנים

על הפסוק (שמות יג ח): 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', כתב רבינו האור החיים הקדוש זיע"א: עוד ירצה באומרו 'לאמר', להיות שאמר 'והגדת לבנך', תינה אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר 'לאמר', שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו אם כן למה אמר 'לבנך'. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא היתור. ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנך' שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכה ה' שיגיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא, לזה אמר 'לאמר'.

הפרשיות שאותם ראוי ללמוד

"עובדא דידענא באברך ששאל את פי כ"ק אדמו"ר מאמשינוב שליט"א לפני הרבה שנים שיאמר לו איזה סגולה להיושע עם זש"ק. וענה לו ב' סגולות: אחד, לעזור לבעלי תשובות וכדו' שצריכים עזרה ביהדותן. ב' שילמוד דברי האור החיים הקדוש על הפרשיות של יציאת מצרים ולדבר מזה בליל הסדר. ונתן נימוק לדבריו על פי דברי האור החיים הקדוש בפרשת בא שכתב על הפסוק והגדת לבנך בזה"ל, ואפשר עוד שירמוז באומרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכה ה' שיגיד לבנו, ובשנים האחרונות כבר נתפרסם בכ"מ סגולה זו כבדוק ומנוסה בעז"ה. והאברך שאל על איזה פרשיות ילמוד האור החיים הקדוש. ענה לו האדמו"ר על אחר: פרשיות שמות וארא בא בוודאי, אבל פרשת בשלח כבר תלוי במחלוקת המגן אברהם והתם סופר אם באמירת נס קריעת ים סוף יוצאין החיוב של זכירת נס יציאת מצרים שיוכל לקיים בזה מצות סיפור יציאת מצרים" (קובץ 'אור ישראל' גליון מג עמוד קיט).

בן ובן בן

יתכן לומר על פי דבריו של רבינו האור החיים הקדוש זיע"א, שכשם שמצות 'והגדת' יש בה סגולה שיהיה אומר זאת 'לבנך', כן יש לפרש מאמר הכתוב (שמות יב) 'ולמען תספר באזני בן ובן בנך', שהמספר ביציאת מצרים זוכה לבן ובן הבן, היינו שזה סגולה לבני בנים. ו"ל שהאב הוא בבחינת 'והגדת', כי כל מה שרואה אצל הבן מוכרח לתקן והדבר קשה בעיניו כגידיים, ואולם אבי האב אצלו הדבר בבחינת 'תספר', שיוכל לחנך בדרך סיפור, ובהארת פנים, כי אינו מאבד תבונתו בסביבת חוש הרגש, ואין הוא נדרש לחינוך הנכד כל כך, ולכן יכול הוא לספר. אמנם אם זוכה הוא לספר ביציאת מצרים - יזכה לבנים ובני בנים. ה' יזכנו לראות דורות ישרים.

הקטע העלום

היה מספר בזקנותו הגאון מבראשוב, רבי דוד שפרבר זצ"ל: אחרי בואי בברית הנשואין עם זוגתי הרבנית היה שרה הדס ע"ה עברו עלינו שנים אחדות ועוד לא נתברכנו בילדים. הלכתי איפוא אל הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א והגשתי לפניו קוויטל בבקשה לעורך רחמי שמים שניפקד בזרע של קיימא. אמר לי: היכנס אלי בבוקר אחרי תפלת שחרית ונלמד בצוותא קטע פלוני מספר הקדוש אור החיים שמסוגל לבנים. למחרת נכנסתי אצלו ולמד אתי מתוך הספר ואמר לי, שאחזור ואלמד קטע זה בכל הזדמנות עד שנייושע בקרוב. גם הוסיף: בן יוולד לכם, בוא אבוא בעזר השם לשמש בסנדקאות.

והנה עשיתי כפי שאמר לי. לומד הייתי פעמים רבות באותו קטע מספר 'אור החיים' עד שהיה שגור על פי מלה במלה. אחר פקד ה' אותנו לטובה, נולד לנו בן, רציתי כמובן מאליו לבשר טוב את רבינו זצ"ל ולהזמינו אל הברית, אלא מכיון שחמי הצדיק רבי משה שטרן זצ"ל אב"ד 'פוליען ריסקיווא' השתוקק להיות הסנדק התעכבתי מלהודיעו. אולם כעבור שבועות אחדים התרגש ובא עלי אסון. אשתי היולדת והתינוק נתקפו במחלה חמורה והיו בסכנת חיים. מיד שלחתי מכתב בהול לספינקא בבקשה לעורך רחמים בעד האם והילוד. השיבני רבינו זצ"ל בכתב יד קדשו ברכת רפואה שלמה לזוגתי ואת הינוקא לא הזכיר. ואמנם לא ארכו הימים ואשתי הבריאה אך הילד שבק חיים.

אחרי חדשים מספר באתי שוב לפני האמרי יוסף עם קוויטל להיפקד בזרע של קיימא, ויאמר אלי: התכוונתי לעשות לך טובה. והבנתי שנתכוון לרמוז שאלמלי בא אל הברית היה ממתיק הדינים. ובגשימה אחת הוסיף: אבל השי"ת יעזור שמכאן ואילך יהיה לכם זרעא חייא וקיימא וברכתו התקיימה.

בהמשך סיפורו, הוסיף גאב"ד בראשוב: לימים, כשפנה אלי יהודי חשוך בנים להושיעו, רציתי להשתמש בסגולה זו שנתן לי רבינו זצ"ל, אך שכחתי. בשום אופן לא יכולתי להיזכר איזהו הקטע באוה"ח שלמד אז אתי ושהיה שגור כל כך על פי. הדבר היה

אחרי הסתלקותו. פניתי איפוא במכתב אל בנו הרה"ק החקל יצחק זיע"א הי"ד, אולי גילה לו אביו רז זה ויוכל להודיעני איזהו הקטע באור החיים שמסוגל להיפקד בבנים, אך הוא השיבני בשלילה וכי מעולם לא שמע מאביו מאומה בנוגע לסגולה כזאת, עד אשר הבינתי כי את הסגולה בשעתה מצא רבינו מיועדת עבורי במיוחד ואינה מסוגל סגולה כללית אשר היא יפה לכל (שושלת ספינקא) עמוד רכג).

וסיפר לי נכדו של הרב מבראשוב, הגאון רבי שלמה פולק שליט"א אב"ד בית חלקיה, כי בהלווייתו של הגה"צ מבראשוב, פנה הגאון רבי בנימין מנדלזון, גאב"ד קוממיות, אל הרה"ק הלב שמחה מנוד זיע"א, וסיפר לו דברים כהויתם כפי שהיה הרב מבראשוב מספר על היפקדותו בבנים מכוח סגולה זו שהביא לו האמרי יוסף. נענה הרה"ק הלב שמחה ואמר: "כל הספר 'אור החיים' הקדוש מסוגל לדבר זה. הרי לאור החיים לא היו ילדים, ואת כל כוחו הטמין בספרו הקדוש".

בעל השיעורים

"מספר שנים עברו מנישואי הגאון החסיד הרב מנחם מענדל והרבנית מוסיא נאה ועדיין לא זכו להיפקד. בצר לה נסעה הרבנית מוסיא מעיר מגוריה חברון לירושלים. שם בשיפולי הר הזיתים השתטחה על קברו של המקובל האלוקי בעל אור החיים הקדוש והתחננה על נפשה שתזכה לזרעא חייא וקיימא. עבר זמן קצר והיא הודיעה לבעלה כי התפילה נענתה והיא נפקדה. בשבת קודש פרשת אמור י"ג אייר תר"ג כחמש שנים לאחר נישואיהם נולד להם בן ובברית שהתקיימה בשבת פרשת בהר כ' באייר נקרא שמו בישראל אברהם חיים. שמו הראשון ניתן לו על שם זקנו הגדול הרב אברהם ע"ה סב אמו ושמו השני על שם רבינו חיים בן עטר אור החיים הקדוש שבזכותו נפקדה" (נדע בשיעורים) עמוד 28).

לציון ולא לרופא

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, כי אחד המשמשים בקודש אצל אביו כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א לא זכה להיפקד בבנים. כיתתו הללו את רגליהם אצל רופאים ידועי שם ועשו הכל בכדי למצוא מזוד למכאובם. באחד הימים, הגיעתם השמועה על רופא גדול בירושלים שיש בכוחו להושיעם. קבעו תור לרופא, אך לא הודיעו לרבי מאיר על שהם עומדים לעשות. זאת מפני שחששו שלא יקבלו את הסכמתו לכך.

יום לפני הנסיעה, שח המשמש לרבי מאיר כבדרך אגב, כי יעדו מחר מהבית בשל צורך כלשהו שלמענו הוא נאלץ להיטלטל לירושלים. נענה לו רבי מאיר ואמר: יכולים אתם לנסוע לירושלים, אך אל תלכו לרופא, כי אם לציונו של האור החיים הקדוש שבהר הזיתים ושאו שם תפילה, ובעז"ה תבשרו בשורות טובות. נפעמים מרוח קדשו של רבי מאיר עשו כך בני הזוג, ולפקודת השנה הכניסו

את בנם בכורם בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. מעשה נוסף אירע בכמה אברים שביקשו מדבי מאיר ברכה לזרע של קיימא, אך הברכה בוששה מלבוא. פעם אחר פעם ביקשו, אולם לא זכו לשמוע ממנו ברכה מפורשת. ביום מהימים, הזדמנו חמשה מהם יחד לביתו של רבי מאיר ואחד מהם הזכיר את כולם. רבי מאיר הורה להם לעלות לקברו של רבנו האור החיים הקדוש ולהתפלל שם. הדרך אותם רבי מאיר שיסעו בנפרד, כל אחד וביתו, וישתטחו כל אחד בזוית אחרת של הציון, ואיחל להם ישועה בזכותו של הצדיק. ארבעה מהם הזדרזו למלא אחד דבריו של רבי מאיר ואכן נושעו בזרע של קיימא. ואילו החמישי שהתמהמה לא זכה לכך.

שלוש סגולות

"סגולה גדולה לזש"ק לעשות סעודה ביום ההילולא שלו. וגם לקרוא שם על שמו. וגם ללמוד ספרו סגולה לזש"ק, כמו ששמעתי בשלשה אנשים שנפקדו בזש"ק בזכותו. מלמד בת"ת עץ חיים בירושלים עיה"ק שעבר עשרים שנה אחרי חתונתו, וגם אברך אחר מירושלים ועוד אברך שנושע בזכותו שהיה אצל צדיק נסתר ר' אברהם אהרנבין וביקש ממנו להפקד בזש"ק ואמר לו שילמוד אור החיים ויפקד בישועה. וכן היה. ואמר הטעם, שבעל אור החיים הקדוש לא היו לו בנים, וכל כוחו שם בתורתו באור החיים זיע"א" (הקדמת המ"ל לספר תולדות רבינו חיים בן עטר).

מה מאוד יפליא אהבת האדון

"מה נוגע ללב הוא תיאורו של רבינו [האור החיים הקדוש זיע"א] על אהבת ה' הראויה, בו הוא מסביר כי כל אחד צריך לחוש כמי שאין לו בנים ופרנסה ואף חיוו נתונים לו בסכנה, והוא מתבשר כי נושע בכל השלושה. כפי אהבה שיחוש אז לבוראו, אומר רבינו, כך יהודי צריך להרגיש תמיד. ואלו דברי רבינו הללו (דברים ו ה): "או יאמר על זה הדרך, כי בא הכתוב לשער שיעור האהבה שמחויב כל איש ישראל לאהוב הבורא. ואמר, שהוא בשיעור ההרגש אשר יבא בלב האדם בעת אשר תשיג ידו לג' דברים כא, כמו שהאמר אדם שהיה חשוך בנים ועני ונטה למות, ובא נביא בדבר ה' ובשרו כי יקום מחליו, גם אמר אליו הנה אשתך הרה ויולדת בן וכי ריוח גדול

נזדמן לו להעשיר בהם, אדם כזה מה מאוד יפליא אהבת האדון באין שיעור ותהיה האהבה מורגשת בלבו בחשק מופלא על אשר הטיב עמו כמה מעלות טובות, כמו כן יצו ה' על כל איש ישראל עשות באהבתו תמיד, והוא אומר ו'אהבת את ה' וגו' בכל לבבך, פירוש, כאילו נתן לך כל מחסורך בכל לבבך שהם הבנים, ודקדק לומר 'בכל' להעיר דמיון המשל שהוא חסר מהבנים ויתנם ה' לו, וכמו כן 'ובכל נפשך' שנתן לך נפשך אחר הגיעך לשערי מות, 'ובכל מאודך' כאילו נתן לך כל ממונך שאתה חפץ".

ומה נאוו הדברים למי שאמרם. הן רבינו חשוך בנים היה, ומשך תקופה ממושכת מחיוו היה מחוסר ממון באופן מבהיל, ואף חיוו נתונים היו בסכנה, ועם כל זאת הייתה אהבתו לבוראו כמי שכבר נושע" (באור החיים) – תולדות רבינו חיים בן עטר זיע"ה. הוצאת "ממלכת התורה עוז והדר", עמוד 121).

תולדותיהם של צדיקים

על הפסוק (בראשית ו ט): 'אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח, מפרש רבינו האור החיים הקדוש: אומר 'אלה שיוורה על פיסול זולתם. יש מקום לומר שנתכוון לפסול דורו אלא שלא היה צריך להודיע זה שכבר נפסלו ונחתמו לימחות. אכן יתבאר על דרך אומנם ז"ל (בראשית רבה ל) עיקר תולדותיהם של צדיקים מצוות ומעשים טובים, ע"כ. דקדקו לומר עיקר ולא הספיק להם לומר שגם מעשים טובים יתייחס להם שם תולדות. לדייק תיבת 'אלה, פירוש אלה הם העיקר לצדיקים ופסל בערכם הבנים המזכירים בפרשה הקודמת דכתיב 'ויולד נח וגו'.

מבואר בדברי רבינו שהמצוות והמעשים הטובים הם עיקר תולדות הצדיקים, ואילו תולדות הבנים אינם בערך זה, כי אצל הצדיקים העיקר הוא רק מפעלותיהם הטובים ועסק תורתם בעולם הזה.

וראה דבריו הנפלאים של רבינו שצדיקים אשר אין להם בנים אין זה בכלל יסורים של אהבה. ואלו דבריו בספרו 'חפץ ה' (ברכות ה): ודוקא שאר בני עלמא דזוטר זכותיהו וצריכין לבנים לזכותם במצות פריה ורביה כי זאת היא מצות פריה ורביה שלהם לזכות לעולם הבא לזה הווי יסורין שאינם של אהבה, מה שאין כן הצדיקים מוסדי ארץ דעליהם נאמר 'ונתתי להם בביתו ובחומותיו יד ושם טוב מבנים ומבנות, וכמו בן עזאי ע"ה וכדומה לו, פשיטא דהגם דלא הווי להו כלל, לא הווי יסורין שאינם של אהבה. ובוזה לא תקשה מדוע מצינו ראינו כמה צדיקים יהושע ע"ה רוב צדקתו וכדומה דלא הווי ליה כלל. וגם שמואל ע"ה. אלא ודאי דוקא שאר בני עלמא שיש להם עבירות וחטאות לזה יש הפרש גם כן בין דהווי ליה בין דלא הווי ליה, אבל הני וכדומה שהם צדיקים לא יצטרכו להוליד ולקבור לכפר לו חטאיו כי אין לו, ואדרבא לא רצה ה' לצערנו, וכפי זה יהיה פירוש הא דמייתי מרבי יוחנן הוא מדהוה מנחם אחרינא וכמו שכתבו התוספות ז"ל. וק"ל. (הגאון רבי מנחם מענדל פומרנץ שליט"א – מתוך הספר 'ספיר ויהלום')

לשתות מים שהעמידה ברחוב כת מסיונרית להטיב עם העוברים ושבים

שאלה: כת מסיונרית העמידה בחוץ מים קרים להטיב עם העוברים ושבים ביום שרב, האם מותר לשתות מים אלו כשאדם לא רואה ואין בזה חשש חילול ה'?

תשובה: נאמר בתורה צרור את המדינים והכיתם אותם (במדבר כה יז). ורבותינו במדרש רבה (כא ו) אמרו שנתכוין בזה לומר, שהגם שצוה ה' כי תצור אל עיר... לא תשחית את עצה (דברים כ), לאלו לא תעשו כן אלא חבלו אילנותיהן, וביאר רבנו האור החיים הק' וכתב בתוך דבריו, וצריך לדעת מה נקמה היא למדין, ואדרבה היה להם לקיים ואכלת את שלל אויביך (שם פסוק י"ד) שזה להם יותר נקמה ודאבון נפש, [ולהשאיר כל עץ מאכל לאכול מפריו ולשבוע מטובו, אור הגנוז], אלא שיעץ ה' ואמר "צרור את המדינים", הכונה בזה להקדים לשונא המחטיאים, גם להתעבי הערב והטוב הבא מהם, לאבד כל עץ נחמד, וכל מעיין מתוק וכל טוב הבא מהם, על אשר גרמו להם לעשות רע, והוא על דרך אמרו (תהילים קלט כ"א) הלא משנאיך ה' אשנא. פירוש משנאיך כאילו אמר משנאיך שגורמים לשנאת בחור בטוב... עכ"ל.

הנה מבואר שרצון השי"ת הוא לאבד מהמדינים כל עץ נחמד וכל מעין מתוק, וכל טוב הבא מהם. ומכאן נלמד אנחנו לענייננו, לשנא את טוב הכת הבאה להדיח ולהסית את בני ישראל מעם מלכנו איבנו.

מסרב לתת צדקה לעני הדוקר אותו באצבעותיו

שאלה: ישנו עני המחזר על המתפללים בשעת התפילה, ומבקש צדקה. עני זה הוא גם עני בדעת, וכשרואה שהמתפללים שקועים בתפילה, הוא דוקר אותם בשלושת אצבעותיו, כדי שידעו שהוא נמצא, ויתנו לו את המגיע לו, ראובן רוצה להימנע מלתת לו כדי שילמד לקח, כי כבר העיר לו כמה פעמים, ולשוא. הוא בכל זאת חשש מלהימנע בגלל הנאמר בתורה (דברים טו, י) 'נתון נתן לו, וְלֹא יִרַע לְבָבְךָ בְּתַתָּךְ לוֹ. וכתב בשו"ע (יו"ד סימן רמו ס"א): מצות עשה ליתן צדקה כפי השגת יד,

יחוננוהו כמשפט חונן דלים, עכ"ל. נמצא שהנותן צדקה מקיים ב' מצוות: א. בין אדם לחברו, בזה שמרחם עליו. ב. בין אדם למקום, שמשבית דין שמים, וממעט את הריב של עני כלפי בוראו. ובזה שהעני מרגיז את הציבור, אין זו סיבה למעט דין וריב שיש לו כלפי השי"ת.

ויעוין עוד בנצ"ב (בהעמק דבר שמות כג ד) שכתב על הפסוק 'כי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו, וז"ל... מיהו בכל מקום דכתיב אויב ושונא בהדדי... ביארנו שם בשם תרגום אונקלוס בעלי דבבר, דמשמעו מקניטו בדברים ואף על גב שאינו מיצר לו בפועל, מ"מ מצערו בדברים. ומעתה הכא דכתיב בהאי קרא אויבך, ובמקרא הסמוך חמור שונאך, למדנו מכאן משמעו אויבך מקניטו בדברים, ודקדק הכתוב דאע"ג דעולה על הדעת דמשום הכי יסלק ידו מהשיב לו, משום שכשיבוא אצלו יקניטו בדברים, וטוב וישר לסטות ממנו, וכבוד לאיש שבת מריב, משום הכי כתיב דאעפ"כ השב תשיבנו לו, היינו לידו, ושומר מצוה לא ידע דבר רע, ואם אפילו יפגעוהו בדבר רע, יתאפק וילך לו אחר שישיבנו, עכ"ל.

הרי לפנינו שיש לעשות ולגמול חסדים עם הנזקק, אפילו שיקניטו בדברים.

וכמה פעמים נצטוינו בה במצות עשה. ויש לא תעשה במעלים עיניו ממנו, שנאמר: לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך (דברים טו, ז). וכל המעלים עיניו ממנה נקרא בליעל, וכאילו עובד עבודת כוכבים. וכתב השערי תשובה (שער שלישי לה - לו) הזהרנו בזה להרחיק מנפשנו צרות עין ולהיותנו טובי העין, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך הזהרנו להסיר מנפשנו מדת האכזריות, וכתוב גם (שם טו) ומצאנו [גם] בענין אנשי סדום שהיו רעים לה' מאד בכמה עלילות נשחתות, כמו הגזל והחמס ועיוות הדין וגילוי עריות, ועם כל זה הזכיר הכתוב כי אבדו ונשמדו בעוון בטול הצדקות וכו'.

האם ימשיך לתת לו צדקה, כשמאד קשה לו לתת לשוטה זה?

תשובה: כתב רבנו האור החיים הקדוש (שמות כג, ג): "ודל לא תהדר בריבו", ירמוז בתיבת בריבו, על דרך אומרם ז"ל (ויקרא רבה לד טז) כי העני עושה מריבה עם קונו, למה זן לכל, והוא רעב ובעידום, וכל הנותן פרוטה לעני, ומפרנסו, הרי זה משבית ריב עני מעל השמים, ובזמן שאין חונן דלים, טענת העני היא טענה הנשמעת ומהודרת, ולזה יצוה ה' שלא יסובבו הידור לריב העני עם קונו, אלא

הגבאי הכריז על מכירת ה'ברכות' בעליית חמישי במקום בשישי

שאלה: בשבת קודש פרשת 'תולדות', התעוררה שאלה מעניינת בבית כנסת מסויים: רבים מהמתפללים רצו לזכות בעליית הברכות של יצחק אבינו ליעקב, "ויתן לך". והנה, הגבאי החל במכירת העליות, וכשהגיע למכירת עליית חמישי הכריז: 'עליית חמישי, הברכות'. לאחר מכירה ממושכת, כשכל אחד מעלה עוד ועוד במחיר, זכה בעלייה הנכספת הגדיב ראובן, שנדב עבורה סכום של 800 שקלים.

למרבה הפלא, לא היה ולו מתפלל אחד ששם לב לטעותו של הגבאי, שהברכות אינן מופיעות בחמישי, אלא בתחילת שישי. וכך המשיך הגבאי ומכר את עליית שישי, בה זכה שמעון, תמורת 36 שקלים בלבד.

לאחר סיום המכירות, הבחין ראובן בטעות שנפלה כאן, קם וטען: 'איני עולה לעליית חמישי אלא לשישי, שכן אני הוא זה שזכה בברכות', לעומתו קם שמעון ואמר: 'אני קניתי שישי, ואתה חמישי, ומה פתאום שתעלה במקומי'. בית הכנסת נעשה כמרקחה, עד שקם אברך יקר, וניסה להרגיע את הרוחות: מורי ורבותי, רבותינו מפרשי התורה מקשים, מדוע פותח יצחק אבינו את הברכות ב – וא"ו

החיבור, 'ויתן לך', לכאורה היה צריך יצחק לפתוח ב – יתן לך האלוקים וכו'?

תשובה: מיישב האור החיים הקדוש: טעם אומרו וא"ו בתחילת עניין, להיות שקדם ואמר [בפסוק הקודם, שהוא הפסוק האחרון בעליית חמישי] "וירח את ריח בגדיו ויברכהו", הוסיף עוד לומר ויתן לך, וברכו יצחק ברכות רוחניות וגשמיות: כנגד הרוחניות אמר בהעלם 'ויברכהו', וכנגד הגשמיות אמר ויתן לך וגו', בתוספת וא"ו, לומר מלבד עולם העליון אשר בחר אברהם לבניו שהוא עיקר תכלית זרע ישראל, עוד יתן לו ברכות בעולם הזה. מבוואר אפוא בדברי האור החיים, שעיקר הברכות נמצאות ב'ויברכהו' [הברכות הרוחניות שנכתבו בהעלם], וממילא יתכן שאין כאן 'מקח טעות', כי ראובן אכן זכה לעליית הברכות.

ונשאלת השאלה: היכי לדיינו דיני להאי דינא, האם תביעתו של ראובן מתקבלת, או שמה שמעון צודק שכבר זכה בשישי, והאם צודקים דברי האברך?

תשובה ברור הדבר לכולם, שכאשר מכר הגבאי את עליית חמישי, כוונת הקונים היתה לויתן לך, ואף שהכריז 'חמישי', דבריו בטלים [שהרי לא שלחוהו להטעות, לתקוני שדרתין ולא לעוותי], וגם הדמים מודיעים [הממון הרב שנדב ראובן עבור העלייה], וממילא זכה ראובן בעליית שישי. והרעיון היפה שהציע האברך, אינו מתקבל

כאן, כי האנשים לא התכוונו אלא לברכות שב'ויתן לך', ואף אחד לא חשב לקנות ברכות על פי דברי קודשו של האור החיים. ומכיון שבמקח וממכר הכלל הוא, שהולכים אחר כוונת הקונים כמבוואר בשו"ע (הו"מ סימן רלב ס"ו), הרי ברור כשמש שראובן התכוון לעליית שישי.

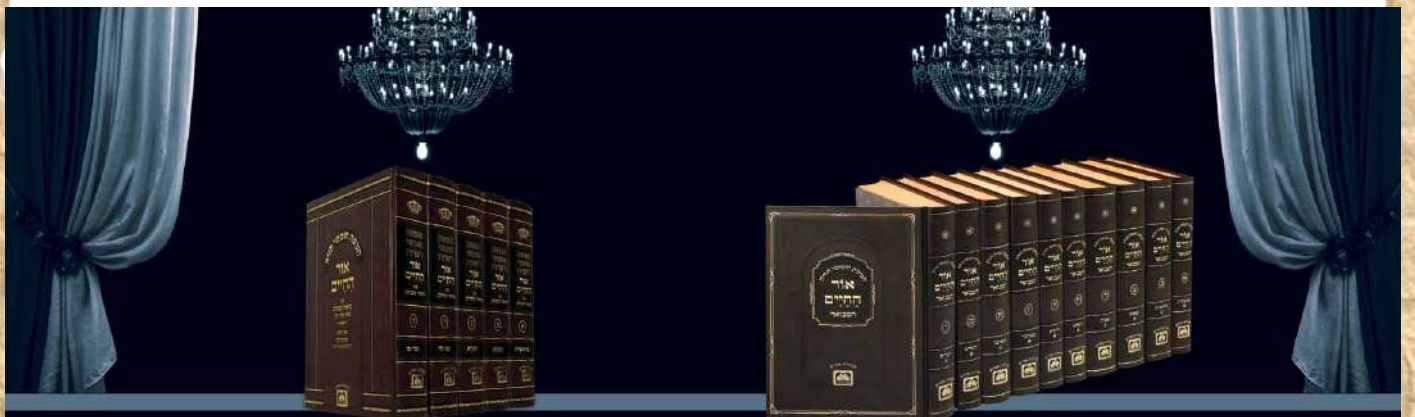
ואשר על כן יש להודות, שראובן יעלה לשישי, ושמעון יעלה לחמישי, ויזכה גם הוא לברכות העצומות.

יש לו רק סוכת גנבך את מי מהם יעדיף

שאלה: אדם שיש לפניו ארבע סוכות, סוכת גויים, סוכת נשים, בהמה, או כותים, איזה סוכה עדיף לקיים המצוה?

תשובה: באור החיים (בראשית לג יז) על הפסוק "וַיַּעֲקֹב נָסַע סֶכְתֵּהוּ" נאמר: וא"ת וכי בשביל שעשה שם יעקב סוכה יקרא למקום כן? אולי כי עשה דבר חדש בחמלתו על המקנה, מה שלא עשה כן אדם קודם, שיכין סוכה לבהמות ולשנוי חדש קרא המקום עליו, עכ"ל.

אולי מטעם זה ראוי שיקיים מצותו בסוכת בהמה הואיל ואיתעביד בה מצות חמלה על הבהמה, יתעביד בה גם מצוה אחרת של ישיבת סוכה.

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשרה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינות המילים 'אור תורה' 'זרות חיים' הערות, ציונים ומקורות עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית: הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק 'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד 'מאורי החיים' - מקורות מחולל ביאור רש"י עימוד מרהיב עין

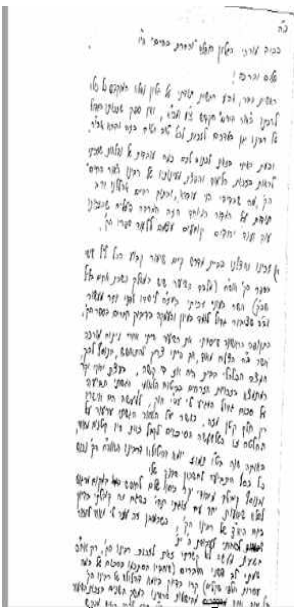

חיים של תורה

איר"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לפנינו מכתב נרגש ככתבו וכלשונו מאחד הקוראים החשובים, ובו ישועות מה שבדידיה הוי עובדא, וגם טיפים איך להקים שיעור אור החיים הק'.

כבוד עורכי הגליון הנפלא "ובחדת בחיים" ה"ו שלום וברכה:

ראשית דבר אביע רגשי תודתי על הגליון הנפלא המוקדש כל כולו לרבינו האור החיים הקדוש ז"ע, ואין ספק שזכותו הגדולה של רבינו יגן בעדכם לזכות לכל טוב, בזה ובבא אמן כן יהי רצון.

וכעת באתי בזאת לכתוב לכם כמה עובדות נפלאות, שזכיתי לראות בזכות הלימוד והפצת מעיינותיו של רבינו ה"אור החיים" הק', מה שבדידי הוי עובדא, ובתוך רבים אהללנו, ורוב תודות על המדור המיוחד הזה המרבה פעלים, שבזכותו עוד ועוד יהודים קובעים עצמם ללמוד ספריו הקדושים.

ביומא דהילולא של האוה"ח הק' - נכנס כל כסף התביעה לחשבון הבנק שלי

א) זכינו ואצלנו בבית מדרש קיים שיעור קבוע בכל ליל שישי בספר הק' אור החיים (מלבד השיעור שיש במהלך השבת אחים בליל שב"ק) אשר בעוניי זכיתי בעו"ה לייסודו לפני יותר מעשור, ובה"ש שציבור גדול לומד בעיון והעמקה בדיבור חברים בספר הק'. בתקופה הראשונה שייסדתי את השיעור הייתי אחרי ניתוח מורכב אשר ב"ה הצליח מאוד, אך הייתי צריך להתאושש, בנוסף לכך המצב הכלכלי בבית היה אז די קשה, בעצת יהודי יקר המתמצא בזכויות אזרחים בביטוח הלאומי, הגשתי תביעה על סכום גדול המגיע לי עפ"י חוק, למעשה הם אישרו לי רק חלק קטן מזה, כאשר על השאר הגשתי על החלטה זו, כשלמעשה הסיכויים לקבל זאת היו קטנים מאוד באותה שנה בט"ו תמוז יומא דהילולא דרבינו האור החיים הק' נכנס כל כסף התביעה לחשבון הבנק שלי.

ובנוסף קבלתי מיהודי יקר כיסוי שלם לחופש במקום מרגוע לשלוש שבועות יחד עם נוות ביתי תח"ל, כשגם זה קבלתי בדיוק ביום היא"צ של רבינו הק', כשכמובן זה עזר לי מאוד לחזור לכוחותי לעבודת ה'.

בשעת מעשה לא קשרתי זאת לזכות רבינו רבינו הק', רק אחר כך שמתי לב ששני הדברים (שיחידו הסתכמו בסכום של כמה עשרות אלפי שקלים) התרחשו בהשגחה פרטית מופלאה - בדיוק ביומא דהילולא של רבינו הק'.

השידוכים שנגמרו בליל שישי בשעת שיעור האור החיים הק'

ב) ואספר על ישועה נוספת שזכיתי לראות במשך השנים בזכות השיעור, בני הגיע לפרק האיש מוקדש, והחברים בשיעור שלו התארכו בזה אחר בזה, וחלק מהם כבר גם הספיקו להתחתן, בתנו

שתח"ל שעמדה בתור אחריו נכנסה קצת ללחץ, ולכן התחילה באופן קבוע לאפות קוגלים לשיעור באור החיים הק' לזכות אחיה הגדול, ואכן לא עבר זמן רב, והוא אכן התארכ בשעה טובה ומוצלחת כשהשידוך נגמר בדיוק בליל שישי בזמן השיעור הקבוע.

בתנו שתח"ל המשיכה במנהגה, והפעם לזכותה, וב"ה גם היא זכתה להתארכ בשעט"מ עם חתן תלמיד חכם וירא שמים כפי שהתפללה וקיוותה, כשגם שידוכה נגמר בליל שישי בזמן השיעור הקבוע.

זה רק חלק ממה שראינו במשך השנים, איך שזכותו הגדולה של רבינו האור החיים הק' מלווה אותנו על כל צעד וצעד.

ג) בהזדמנות זו רציתי לתרום מניסיוני עצה שיהיה לתועלת, למקימי שיעורים באור החיים הק', לאלו הרוצים להקים שיעור כזה.

בתקופה הראשונה של השיעור הנ"ל, היה מסוכם בין חברי השיעור שכל שבוע חבר אחר דואג להביא כיבוד לשיעור וכן מוסר את השיעור, אך הסדר זה צלע מאוד כשאני כל פעם מאכזב ומתוסכל שבסוף זה שוב נופל עלי וכו' וכו' עד שלצערי השיעור התבטל לגמרי.

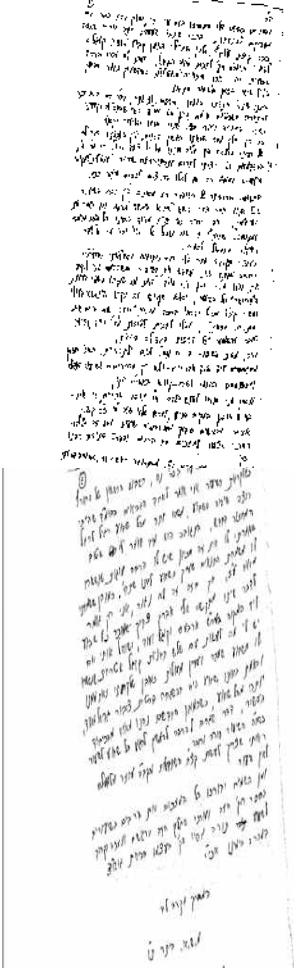
כעבור תקופה עבר עלי רוח ניהומים והחלטתי בהחלטה ברורה מחדש, שאני מחדש את השיעור כשהפעם אני לוקח את העול עלי, וכן אני הולך להיות מה שנקרא בשפה העולמית "הפראייר" של השיעור, ובלשון הקודש זה נקרא ה"נושא בעול" ואשר קיבל מכל ישראל ברכה מיוחדת "ברוך אשר יקים את התורה הזאת". מבלי לצפות לטובות מאף אחד, וברוח טובה ובשמחה על הזכות הגדולה הזאת.

ואכן מאז השיעור פרח וגדל לשם ולתפארת, כשכל הזמן מתוספים עוד ועוד אברכים - ולא רק אברכים - לשיעור הנפלא ומתענגים בהכנה לשבת קודש באור החיים הק'.

ומכאן אני קורא לאנשי לבב, אל תחכו לאחרים, הוי אתם האיש הנכון במקום הנכון, ותראו שזה לא כל כך קשה, אדרבה מרגישים סיפוק ורואים ישועות וכל זה מלבד השכר הצפון למזכים את הרבים ובפרט בתורת רבינו הק'. צריך לעשות קצת השתדלות, והקב"ה עוזר מלמעלה, לאין שיעור.

ומן השמים יבורכו כל המזכים את הרבים בשיעורים בספר הק' הזה, ועורכי הגליון הזה בראשם ונזכה בקרוב לשמוע תורה מפיו הק' בעצמו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ר.

המברך מקרב לב
מ.ש.א. ביתר

קבלתי על עצמי שאלמד כל ליל שישי כחצי שעה בספר אור החיים הק' למשך שנה שלימה, וגם אדליק נר לזכות נשמת האור החיים, ובאם איושע אפרסמו ברבים, וב"ה כעבור 10 חדשים נולדה לי בתי הבכורה למזל"ט ובשעה טובה ומוצלחת

בס"ד, כ"ז אד"א פ"ב

לכבוד מכון אור לישרים שלום וברכה!

רציתי לשתף את הקוראים בישועה פרטית שראיתי בזכות הלימוד באור החיים הק', ולפרסמו ברבים כהודאה להשי"ת ולזכות את הרבים, למי שעדיין מחכה לישועה. ב"ה נשאתי את בת זוגי בשעה טובה ומוצלחת, הכל זרם על מי מנוחות וקיווינו ככל מי שמתחתן שבקרוב נזכה לחבוק ילד.

אך ברצון ה' עלה אחרת ממחשבותינו, ובמשך תקופה ארוכה ומיוסרת עדיין לא נושענו.

בהזדמנות ובהשגחה פרטית ראיתי את העלון השבועי שלכם "ובחרת בחיים" שמפרסם ישועות בזכות לימוד האור החיים הק', ונוכרתי ששמעתי שצדיקים אמרו שהלימוד בספר אור החיים סגולה לבנים, שהוואה"ח לא השאיר אחריו שז"ק, והכניס את כח המוליד בספרו.

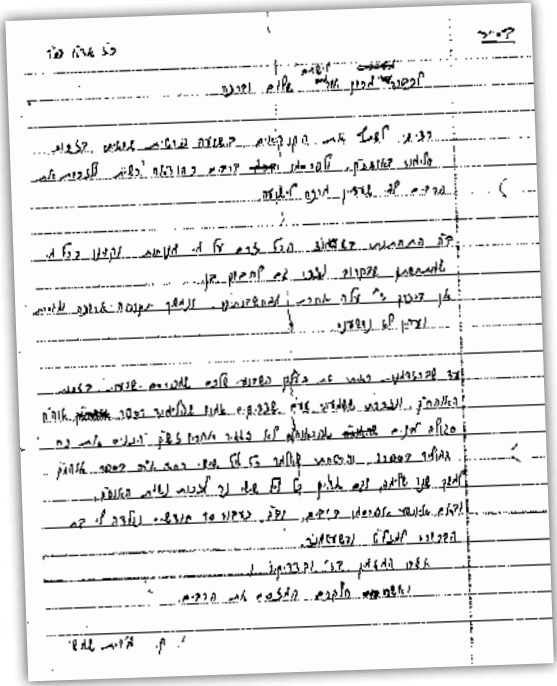
התעוררתי וקבלתי על עצמי שאלמד כל ליל שישי כחצי שעה בספר אור החיים הק' למשך שנה שלימה, וגם אדליק נר לזכות נשמת האור החיים, ובאם איושע אפרסמו ברבים, וב"ה כעבור 10 חדשים נולדה לי בתי הבכורה למזל"ט ובשעה טובה ומוצלחת.

אשרי המאמין בה' ובצדיקו!

ואשרי חלקכם המזכים את הרבים!

לזכות ולעונג לי לבשר מעל גבי במה נכבדה זו, את ישועותי, וקורא בזה לכל הקוראים להצטרף ללימוד האור החיים הק', ובזכות זה לראות ישועות כפשוטו.

י.ק. מבית שמש

למדור 'אור הישועות', שלום רב! רצינו לפרסם את שרשרת הישועות שלנו בזכות האור החיים הקדוש. צירפנו בקובץ נפרד את הסיפור בשביל לפרסם את הסיפור כלשונו ובעילום שם. אם אפשר לפרסם את זה סמוך ונראה להילולא, לזכות בנו שיחי.

"לא צריך לחכות לבעיות בשביל לחפש ישועות" שרשרת ישועות בזכות האור החיים הקדוש זיע"א

ערב ט"ו תמוז תשע"ח. ערב הילולת האור החיים הקדוש, קבוצה קטנה של בחורים מהישיבה החליטו לנסוע להילולא אחרי סדר שלישי, גם אני הצטרפתי אליהם, תכננו להיות שם כמה דקות להתפלל ולחזור ליישיבה.

הגענו לציון התחלנו להתפלל, וכמו בכל ציון של צדיק קראנו תהילים התפללנו ובקשנו בקשות, אחרי כמה דקות הבחורים אמרו שהם חוזרים ליישיבה, אבל אני הרגשתי שזה לא הספיק לי אמרתי להם שיחכו לי קצת אני מסיים עוד מעט, הרגשתי מן תחושה של חיבור למקום וממש התחלתי להתפלל מעומק ליבי, התפללתי בעיקר על זיווג הוגן, לא שהייתי מעוכב שידוך אפי' הייתי די צעיר אבל בכל זאת רציתי מאוד לזכות לקיים את דברי המשנה 'בן י"ח לחופה', היתה לי תחושה מאוד טובה ומדוממת בתפילה שם הרגשה כאילו אישרו לי בקשה....

קבלתי על עצמי שבעז"ה בל"ג אני אשתדל ללמוד כל שבוע מספר האור החיים הקדוש וזכות האוה"ח הקדוש תעמוד לי. אכן במשך השנה השתדלתי ללמוד בשבת בס' האוה"ח כמה שהספקתי סדרתי לעצמי גם הברותא לסדר הזה, את התפילה שמרתי בליבי וקויתי שבעז"ה התפילה תתקבל, ושכמו בסיפורים שעוד באותה שנה תבא הישועה, אלא שלמעשה היו במשך השנה כמה הצעות ויורדו וכבר לא כ"כ ציפיתי כדי שלא אתכזב. וממילא קצת שכחתי את אותו מעמד בציון הקדוש, אלא שזכות האוה"ח הקדוש עמדה לי בכל זאת, וב"ד תמוז תשע"ט בשעות אחרי צהריים המאוחרות ערב הילולת האוה"ח הקדוש כבר עשינו לחיים, סגרנו ווארט בס"ד.

מאוחר יותר בלילה אני שומע את אימי מדברת עם אחת השכנות שמעוכבת שידוך כבר הרבה שנים, ומספרת לה על אחי שבדיוק היום התקבל ליישיבה גדולה מסוימת מתוך 9 בחורים שנבחנו איתו, והוא תולה את זה בזכות מה שהבטיח ללמוד את כל הפרשה של אותה שבוע עם פי' האוה"ח הקדוש, היא הציעה לה שאולי גם היא תלמד קצת כפי הבנתה אולי גם היא תזכה לישועה שהיא מצפה לה, אני מהצד שמעתי את השיחה וצמרמורת אחזה אותי ונזכרתי באותה תפילה בדיוק לפני שנה בציון האוה"ח הקדוש ביום ההילולא והנה גם אני זכיתי, נסגר מעגל.

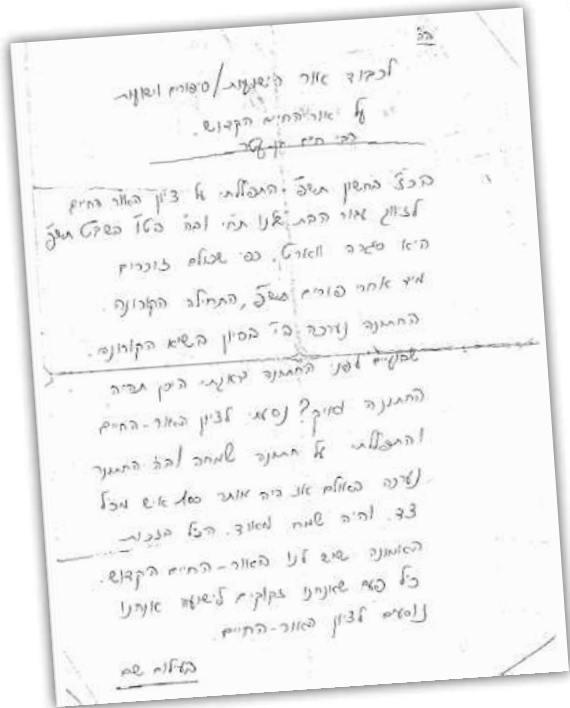
ב"ה התחננו, במשך השבע ברכות החלטנו ללמוד בעז"ה ביחד כל יום 10 דק' בס' אור החיים הקדוש על הסדר, והתפללנו שבעז"ה יהיה לנו בן זכר בכור שנוכל לזכות במצות פדיון הבן, ויהיה בריא ושלם, וכמובן אמרנו שנקרא לו על שם האור החיים הקדוש, והנה לאחר זמן קצר אכן התבשרנו בבשורות טובות, התרגשנו מאוד שגם אנחנו זכינו לעוד ישועה בזכות האור החיים הקדוש – להיפקד בזש"ק גם לא אחרי הרבה שנים זו ישועה..., אלא שרק אז התחלנו עם הישועה, עברנו תקופה לא קלה בכלל עם הרבה חששות, וכמעט חשבנו שציפינו לשוא ח"ו, למפרע נאמר לנו שהמקרה שלנו היה נדיר במיוחד, עד כדי כך שאחד הרופאים הוותיקים אמר שבמקרה כזה עוד לא נפגש בכל ימיו ברפואה, אבל כמובן זכות האוה"ח גדולה ועצומה והכל עבר בשלום, ב"ז תמוז תש"פ סמוך ונראה להילולת האור החיים הקדוש זכינו בבן זכר בריא ושלם וחיינו גם בפדיון הבן בס"ד, וכמו שהתפללנו ובקשנו בזכות האור החיים הקדוש זיע"א.

למדנו, שלא צריך לחכות לבעיות בשביל לחפש ישועות וזכויות, צריך לזכור שזכות האור החיים הקדוש גם מונעת בעיות.

אחד מהקוראים הוותיקים החפץ בעילום שם [השם שמור במערכת]

אור הישועות

מדגם קטן ממוך עשרות מכתבים שהגיעו למערכת בשנים האחרונות מבעלי המעשה בכתב ידם

ישועה אצל האור החיים - מהוארט ועד אחרי החתונה...

ב"ה

לכבוד אור הישועות/ סיפורים וישועות על האור החיים הקדוש. בכ"ז בחשוון שנת תש"פ התפללתי על ציון האור החיים הק' לזיווג עבוד הבת שלנו תחי, וב"ה בט"ו בשבט תש"פ היא סגרה ווארט. כפי שכולם זוכרים מיד אחרי פורים תש"פ, התחילה הקרונה. החתונה נערכה ב' בסיון בשיא הקורונה.

שבעיים לפני החתונה דאגתי היכן תהיה החתונה ואיך? נסעתי לציון האור - החיים והתפללתי שתהיה חתונה שמחה, וב"ה החתונה נערכה באולם, אז היה מותר 100 איש מכל צד, והיה שמח מאוד.

והכל בזכות האמונה שיש לנו באור החיים הקדוש.

כל פעם שאנחנו זקוקים לישועה אנחנו נוסעים לציון האור החיים. בעילום שם

ישועה שנשלחה במיוחד למערכת ובחרת בחיים על מנת לפרסמה:

הלכתי לציון של האור החיים הק', ובקשתי שלא יהיה להם שליטה עלי. לקחתי איתי את ספר האור החיים הק', וב"ה הכל עבר חלק ללא כתב אישום...

ר"ח חשוון פ"ג

יש לי ב"ה בן שלא רצה לשמוע שידוכים, ובלי עין הרע יש אחריו תור המחכים לזיווג הגון. הלכתי לציון רבינו האור החיים הק', וקבלתי על עצמי ללמוד את פירושו האור"ח כל שבוע. ובקשתי שבזכות האוה"ח הק' יקבל בני את זיווגו מרצון.

ואחרי שנה זכינו שהציעו שידוך מוצלח שבני לא רצה לסרב, ונגמר בסייעתא דשמיא בשעה טובה ומוצלחת בנקל.

ישועה נוספת לה זכינו במשך השנה החולפת, היתה עלינו הלשנה ועלילת שקר שהשתמשנו במבנה שימוש חורג, וקראו לי לחקירה.

הלכתי לציון של האור החיים הק', ובקשתי שלא יהיה להם שליטה עלי. לקחתי איתי את ספר האור החיים הק', וב"ה הכל עבר חלק ללא כתב אישום.

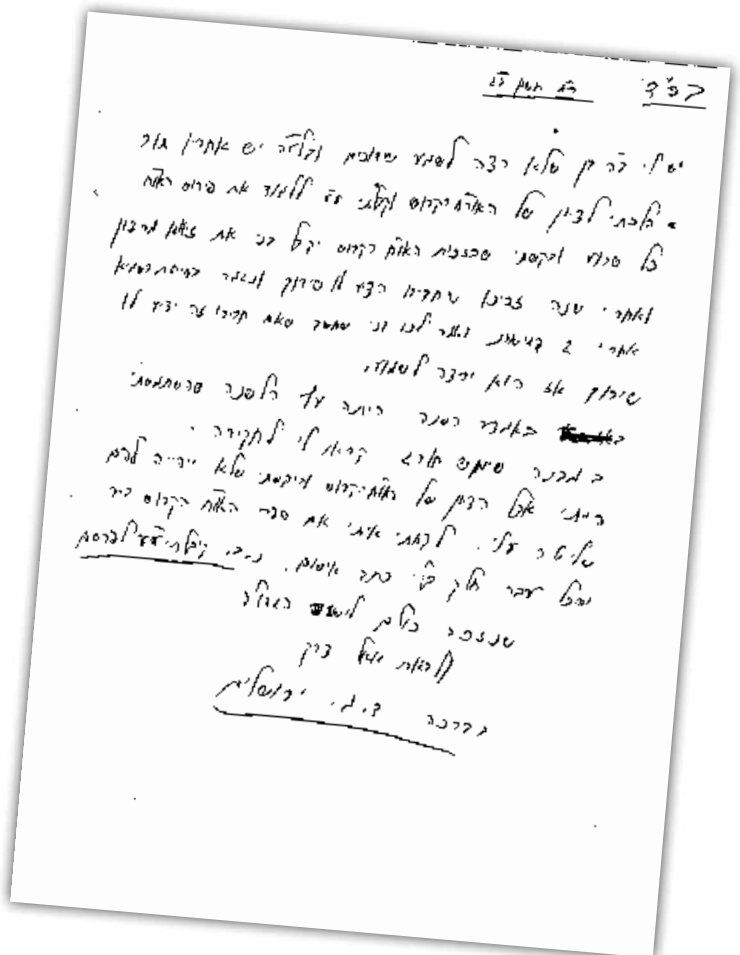
יה"ד שנוכה כולנו לישועה הגדולה ולביאת גואל צדק.

גב. קבלתי על עצמי לפרסם.

בברכה

ד. מ.

ירושלים

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

משנת המועדים – בין המצרים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' בו נאספו כל עניני המועד בתלמוד ואגדה, הלכה קבלה וחסידות, לדרך אחד, למען יוכל כל אדם ללמוד כל עניני המועד, ויהיו הדברים תחת ידו, ללמוד הלכות חג בחג, מידי מועד כמועדו.

דבר בעתו

חזרת משנה ברורה בין המצרים ותשעה באב

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' 'משנה ברורה' מנוקד, מהדורת 'עוז והדר', כפורמט נוח לכל כיס, ללימוד בדרכים, על הלכות בין המצרים ותשעה באב.

חדש

ביאורי התוספות כבא מציעא ג כרך חדש

מהדורת גאלדברגער בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' עם ביאורים יקרים משולבים בדבריו המאירים, בתוספת מקורות וציונים, והרחבת העינים הנושאים ונותנים בדבריו. הכל במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וציונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חולקו לפסקאות קצרות, בתוספת כותרות משנה וכמעלות רבות.

חדש

תכנית בית המקדש השלישי

מהדורת 'קרון סללי ברכה' מכון 'אור לישרים' – נהריה, בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

פסוקי נביא יחזקאל על בית המקדש השלישי, מכוארים כביאור משולב, בתוספת איורים מקוריים ומדויקים להפליא, כאשר מראה בית המקדש מתגלה בכל יפיו. ספר מיוחד למלמדים ולילדים המעוניינים להבין את פסוקי הנביא ולהכנס בשערי בית המקדש השלישי.

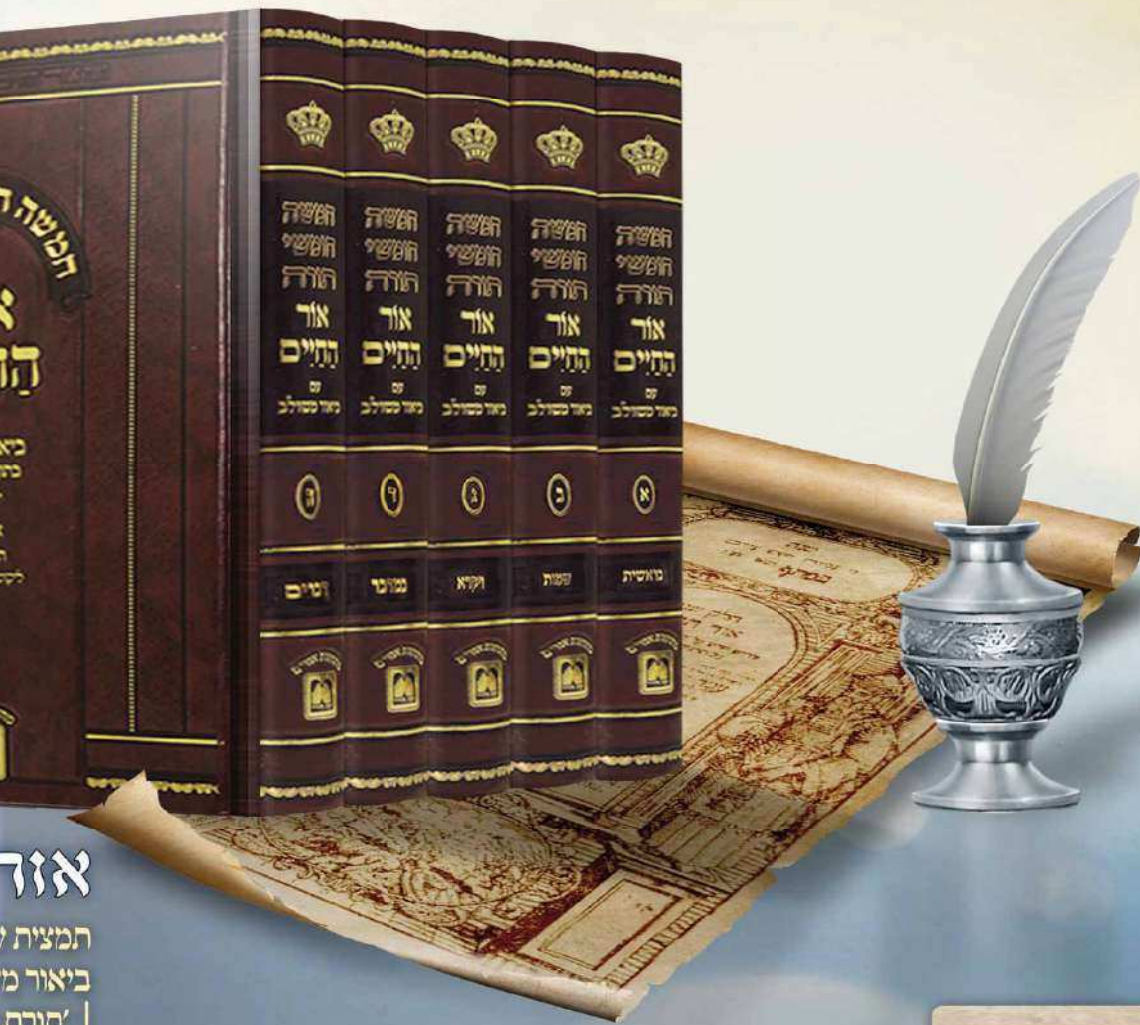
חדש

משנה תורה להרמב"ם המבואר זמנים - שופר סוכה ולולב שקלים

מהדורת 'קרון סללי ברכה' מכון 'אור לישרים' – נהריה, בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' סדרת הרמב"ם המבואר. נושאי כליו ערוכים בדקדוק רב, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. ביאור משולב ומקיף לכל דברי הרמב"ם, ערוך בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מיוסד על מפרשי הרמב"ם לדורותיהם, ובתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל ענין, וכן מקורות וציונים להרחבת הדברים והשיטות. בספר גם פסקי שולחן ערוך, וילקוט ביאורים ועיונים נרחב על דברי הרמב"ם, בסגנון 'מתכתא' על הש"ס.

אור החיים המבואר במתיקות ובעדיבות טוב התורה

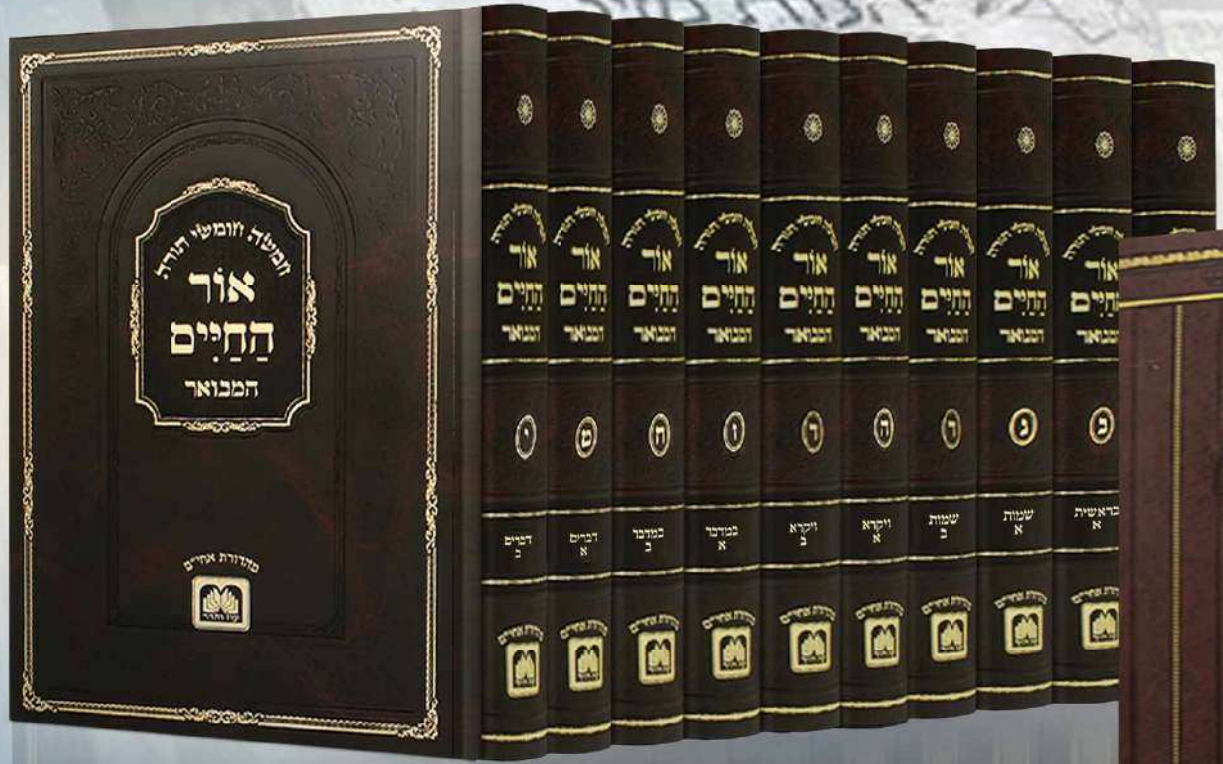

אור
תמצית
ביאור מ
| תורת

מרכז הזמנות: 0-22-55-66

חיים של תורה

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית בעימוד מרהיב עין: הביאור המקיף על כל ספר ה"אור החיים" הק' 'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד 'מאורי החיים' - מקורות מחו"ל ביאור רש"י

החיים המשולב

עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים' שולב שזור באומנות בינות המילים 'אור תורה' חיים | הערות, ציונים ומקורות בעימוד מרהיב עין

180 ₪ ובחנויות הספרים המובחרות

מלוך יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מילה רא חדה

חֲדָהָא דְאִוְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

חשיבות העבודה בדורנו

לדרגה פחותה בבחינת 'עקב', ושם 'ישראל' לשון גדולה ושררה, ככתוב (בראשית לב כט) 'ויאמר, לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל', אם כן יש לנו להבין מדוע כאן רואים אנחנו כי בזמן בית המקדש שהייתה העבודה והקרבת הקרבנות נאמר 'אהליך יעקב', ובזמן שחרב הבית ואין לנו כהנים בעבודתם נאמר 'משכנותיך ישראל' הרומז לדרגה גבוהה.

מתרץ השפתי צדיק מפליץ ע"ה (אות מ"ו) כי אכן בזמן שהיה משכן ובית המקדש שהרגשנו קרובים עד כדי שאמרנו במדרש (שמו"ר לו א), 'משוש כל הארץ' (תהלים מח ג) שלא היה אחד מישראל מיצר כשהיה בית המקדש קיים, למה, שהיה אדם נכנס לשם מלא עוונות והיה מקריב קרבן ומתכפר לו, אין שמחה גדולה מזו שהיה יוצא צדיק. וכשקרובים כל כך היו בני ישראל בבחינת 'יעקב', שלא היה נחשבת העבודה בפני עצמה, שכן בקלות יכלו לעבוד את ה', ועצם קיומו של המשכן הוא זה שהוסיף נחת רוח בעבודתם כדי שיזכו לבחינת 'ישראל'. אך בזמננו שאין משכן ובית המקדש, אזי כל נדנדוד עבודת קודש מתקבל לנחת רוח ביתר שאת משהיה בזמן המקדש, כי מתוך ההסתרה קשה פי כמה לעמוד בגבורה ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, ממילא כל יהודי במעט עבודה זוכה לקרבה גדולה כזו בבחינת 'ישראל' מלשון שר ושליט כי חביב הוא לפני הקב"ה במאוד מאוד.

להחדיר בלב חשיבות עבודתו בדור

זה

ברכה זו של בלעם הרשע לא נתהפכה לקללה, ונשארת לתמיד. ומשכך יש לו לכל אדם להכניס זאת בעמקי לבבו ולדעת כמה גדולה היא ההערכה שמיחס הקב"ה לכל עבודה והתגברות בזמן שאין בית המקדש, ובפרט בדורנו שנמצאים בעמקי הגלות. ויהודי שנותן מעצמו משהו לנחת רוח לקב"ה הרי שעולה ומתגברת הקירבה שזוכה במעשה זה, ואף כי אינו נראה לעין, יום יבוא וידע כמה כל מעשה דיבור ומחשבה וכל פסיעה ופסיעה שפסע לקראת בוראו, חשובים ונכבדים ויזכה על ידם לאור באור החיים את ה' בבחינת שר וחשוב הלא היא בחינת 'ישראל'.

גודל עבודת דורות האחרונים יותר מעת שביהמ"ק קיים
מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (כד ה).

מילה דפליאה

חיות הצדיקים בזכות ברית המילה

מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו (כג י). מובא בגמרא בכמה מקומות, שיש צדיקים שלא שייך בהם מיתה. יעקב אבינו נאמר עליו (תענית ה): יעקב אבינו לא מת, ורבינו הקדוש מצינו (כתובות קג). שהיה מגיע לביתו בכל ליל שבת. ויש להבין, הרי בחטא אדם הראשון נגזרה מיתה על כל בני אדם, ואיך נפטרו אותם הצדיקים מעונש המיתה. ואמר החיד"א ע"ה, כיון שנוהגים לשים הערלה אחר המילה בעפר, והרי מקצת נפש ככל הנפש, אם כן בזה יכולה שתתקיים גזירת 'כי עפר אתה ואל עפר תשוב' (בראשית ג יט), ושוב אין צריך שישוב הגוף כולו לעפר, ובכך נפטרו אותם הצדיקים מן המיתה.

הצלת הגוף בזכות ברית מילה

על פי זה פירש רבי שמחה בונם מגור ע"ה בעל לב שמחה (ברית מילה) את לשון הברכה הנאמרת לאחר ברית המילה 'על כן בשכר זו אל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קדש שארנו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרנו, כי בזכות המילה וקבורת הערלה בעפר אפשר להציל את הגוף כולו מרדת שחת.

לכך התאוה בלעם הרשע באמרו תמות נפשי מות ישרים, כי מתחילה אמר מי מנה עפר יעקב, והוא רמז לברית מילה כמו שכתב בעל הטורים 'עפר' בגימטריא 'ערלה בחול', ומשום זה ניצלים הצדיקים מקללת אדם הראשון 'ואל עפר תשוב' ונשארים חיים על דרך צדיקים במיתתן קרואים חיים, ולזה התאוה בלעם למיתתם של צדיקים שבשרם ישכון לבטח, בזכות מצות מילה והטמנת הערלה בעפר.

הצדיקים שבים לעפרם שעה אחת בלבד

ועל עצם התמיהה איך זכו אותם הצדיקים להינצל מעונש מיתה שנגזר על אדם הראשון, אפשר לתרץ כמו שאמרנו בגמרא (שבת קנב): שאחאי בר יאשיה נשאר בחיים בהיותו בקברו, ואמר על זה רב נחמן שעונש מיתה שנגזר על אדם הראשון יתקיים בו בשעה אחת לפני תחיית המתים, שישוב לעפרו ומיד אחר כך יקום עם שאר המתים. וכן יש לומר אצל יעקב אבינו ורבינו הקדוש שישובו לעפרם שעה אחת קודם תחיית המתים.

הצדיקים קונים את גופם בשינוי מעשה

עוד יש לומר, כיון שהצדיקים מזככים את גופם עד שהוא משתנה מכפי שהיה בראשית יצירתו, וכיון שאין זה אותו הגוף שהיה בהם מתחילה הרי הם קונים אותו בשינוי מעשה, ולכן אינם מחויבים להחזיר אותו לאחר מותם, ולא על גוף כזה נגזר 'ואל עפר תשוב', ולכן זוכים להישאר חיים בגופם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עבודת ה' בבחינת 'אלוקיו עמו' בכל מצב ומקום

הקדושים אברהם יצחק ויעקב ועימם יוסף הצדיק ע"ה שהאמונה שלהם הגינה עליהם ונשאר בתמימותם לבורא יתברך.

העבודה בעת הסתר - עדות על אמונתו בה'

מכאן הראת לדעת ויש לכל אחד לחדד זאת לעצמו כפעם בפעם, כי העבודה שעובד לה' יתברך בזמנים הקשים העוברים עליו, רצויה וחשובה לפני ה' יתברך, ואף שאינו מצליח לעבוד אותו ביישוב הדעת ואין לו את הכלים המוחין והרחבת הדעת הרצויים לקיים המצוה כדקא יאות, עם כל זה חשובה עבודה זו לפני המקום ברוך הוא יותר משעה שירווח לו ותשוב אליו יישוב דעתו אף שאז יוכל לעבוד מתוך התבוננות, ואף להשיג מדרגות גבוהות. שכן בכך שעושה עבודתו בכל דרגה ומצב שנמצא בו, מעיד על אמונתו החזקה בבורא יתברך, כי בכך מאמין שכן גזרו משמים שיעבוד מתוך 'שמא לא תפנה', וכיון שהכל בהשגחה פרטית לכן נגזר שכן תהיה ההרגשה בשעה זו. וזה יסוד גדול בעבודת ה' יתברך, שבכל המצבים יקבל באהבה את מצבו כפי הזמן והמקום שבו נמצא, ואל יחפוץ בהשגות ומדרגות רמות, וזהו הסימן שהעיקר אצלו היא עבודת ה' יתברך ולא הנאת וטובת עצמו שתהיה לו בזמן של נחת ושלווה.

זה מה שרומז הפסוק שלפנינו: **לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל**, כי גם אם נצא בשפלות בבחינת און ועמל, עם זאת ה' אלוקיו עמו ותרועת **מלך בו**, כי דווקא מהמצב שבו נמצא מעלה נחת רוח לבורא יתברך, כי כך נגזר משמים שאדם זה בדיוק הוא שיעבוד את בוראו ברגע זה ודוקא במצב השפל שנמצא בו. ולא זו בלבד אלא **תרועת מלך בו** שמעיד על הימצאות ה' בכל מקום ומצב אף במקומות וזמנים המרוחקים מן הקדושה, ובכך ממליך מלכנו על כל הבריאה ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה'.

מעסקי ויהיה לי מנוחה מהדברים המפריעים לי אזי אז אוכל לקיים את התורה והמצוות ביישוב הדעת, שמא לא תפנה, שמא רק באופן הזה הטיילו עליך לקיים את המצוה.

עיקר הניסיון כשאינו מרגיש הקדושה

כך מנסה הקב"ה את זרע האבות הקדושים ע"ה ככתוב (דברים יג ד) 'כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם'. וזה עיקר הניסיון בשעה שאינו רואה את אור הקדושה, ומרגיש מרוחק בבחינת 'לא תפנה' בגשמיות או ברוחניות, ועדיין אינו טהור ונקי מכל מחשבה רעה. כידוע **מהבעל שם טוב הקדוש ע"ה** שבעת ניסיון נוטלים מן האדם כל במדרגותיו והשגותיו, ורק ע"י יראת שמים כפשוטה יכול להתגבר על הניסיון. הלא כשיעמוד בניסיון עם כל השגותיו הרוחניים אין זה ניסיון, כי כשמאיר לו, כל חפצו ומאוייו הם לעשות רצון יוצרו. ולכן לוקחים ממנו כל המדרגות, ונשאר רק עם האמונה היא היראה, כי שער היראה היא האמונה, כי איך יראין אם אין מאמינין מציאותו [לשון קדשו של האורח לחיים ע"ה (וירא ד"ה וישכם)], וכך זה אכן ניסיון האם ישמע בקול ה' גם במצב זה.

כשמלא עצמו בקדושה נשאר רשימו לעת ניסיון

כדי שתישאר בנו הקדושה בעת ניסיון שנשאר האדם רק אם יראת השמים, השיא אותנו **הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ע"ה** עצה הוגנת, וכך שמע ממנו **האורח לחיים ע"ה** (וירא ד"ה וישכם): ענין הניסיון שלוקחין מן האדם האמונה, רק 'שמן תורק שמך' (שיה"ש א ג), כמו שמערין שמן מכלי אל כלי ריחו נודף, אף על פי שהכלי ריקן, כך כל דבר שבקדושה, אף על פי שמסתלק נשאר רשומה, ומזו הרשומה שנשאר באדם בעל הניסיון, צריך לחזק האדם את עצמו מאוד עד שיעמוד על הניסיון, דאם לא כן מה חידש. ידיעה זו היא שעמדה לאבותינו

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו (כג כא). בפתח דברינו נקדים את הידוע **מהחידושי הרי"ם ע"ה** (ליקוטי הרי"ם ריש כי תשא מספר הזכות), שאמר על המשנה בפרקי אבות (פ"א מ"א) 'אם לא עכשיו אימתי שלכל רגע יש תפקיד מיוחד בעבורו לתקן בעולם, ושאין רגע אחד שיתקן את הרגע האחר. וכן לכל נברא יש את התיקון המיוחד שרק הוא יכול וצריך לפעול במעשיו ואין אחר שיעשהו, שכל אחד הרי הוא שליח שנשתלח לעולם לתקן דבר מה מסוים, ומכך חשיבותו של כל רגע הצריכה להיות אצל כל אחד, הלא עכשיו יש רגע המיוחד שבו רק אני יכול לתקנו, ואם איבד את הרגע הראוי לשם שליחותו כבר לא יוכל להשיבו לאחר מכן. על כך אמרו חכמינו ז"ל (שם פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות ע"י שום אדם שבעולם, ולכך לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליונה.

יתכן ועבודת ה' מתוך המצב המבולבל היא דווקא המבוקשת ממנו

לאחר הידיעה הזו, יכולים אנו להבין כי לשם תיקון הרגע המיוחד המצפה שיתקנו האדם, אינו דווקא בשעה שהכל זורם לו למישרין ואין שום מונע המטריד את מנוחת נפשו, כי ודאי אם הקב"ה שלח את הרגע הזה אלי אות הוא כי בזה חפץ הקב"ה, שדווקא במצב זה אעבוד אותו ובכך אתקנו. לפיכך אומר התנא בפרקי אבות (פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תיפנה', מבאר **הרה"ק רבי משה מקוברין ע"ה**, 'אל תאמר כשאפנה ממחשבות רעות ומן יצר הרע אז 'אשנה', 'שמא לא תפנה' שמא נבראת על אופן זה שלעולם לא תפנה, כי יש ונברא בעבור שיעבוד את ה' יתברך בעבודה כזו אשר לעולם לא יפנה ודווקא ממקום זה תושלם עבודתו, ועל כן אל יאמר כשאתפנה

חוזקם של ישראל מאבות ואמהות הקדושים

להקב"ה, 'ובכל מאדך' כיעקב דכתיב ביה (בראשית כח כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'. והיינו שיתנהג כמו האבות במסירות נפש, וגם אם היצר הרע יחלישו יתגבר עליו, ולא יחוס על ממונו בקיום המצוות ובלימוד התורה.

חובה על כל יהודי להביט בדרכי אבות ולהשיג נגיעה במעשיהם

לפיכך חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, שכל אדם מישראל גם הפחות שבישראל חייב לומר לעצמו מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. ואין הכוונה לאבותיו שראו עיניו, אלא צריך לבקש להגיע למעשי האבות הקדושים אשר הם לבדם קרויים אבות, כמו שאנו מתפללים תמיד 'אלקי אבותינו אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב'. וידוע שלשון 'חייב' בדברי חז"ל משמעו חיוב עד כדי מסירות נפש, ואין שום אדם רשאי להיפטר מחיוב זה.

אכן זהו דבר שאינו בגדר המציאות שנוצה בדורותינו השפלים להגיע למדרגת האבות הקדושים, אלא פירוש דברי חז"ל הוא כמו שאמר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה 'יגיעו מעשי' לשון נגיעה, שעל כל פנים יתאמץ וייתיעג שתהיה לו נגיעה במעשי האבות הקדושים, ואם יזכה לנגיעה אפילו במקצת מדרגתם הרי זה כאילו נגע במדרגתם בשלימות. הדבר נמשל ליוצא לדרך, שאף שעדיין לא הגיע למחוז חפצו, הרי הוא נמצא בדרך הרצויה, כך גם ההולך בדרכי האבות אף שאינו זוכה לעשות כמעשיהם, מכל מקום הוא זוכה להיות נוגע במעשיהם. כשיזכה לנגיעה בדרכיהם תשפיעה נגיעה זו על כל עבודתו, שהרי עבודת ה' צריכה להיות בחמימות ובהתלהבות, בבחינת 'חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש' (תהלים לט ד), וכיון שכל אחד לפי מדרגתו זוכה למעט חמימות, והדין הוא חם מקצתו חם כולו.

ברכה להולכים בדרכי אבות ואימהות

וכשהולכים בדרכי האבות והאמהות זוכים לברכות האמורות בתורה, כמו שנרמז בפסוק (ויקרא כו ג) 'אם ב'חוקותי ת'לכו ו'את' ראשי תיבות 'אבות', וכן סופי תיבות עם התיבות בגימטריא 'אמהות', ועל ידי ההליכה בדרכיהם יזכו לכל האמור בפרשה בברכה גשמית ורוחנית.

עדיין לא השתמשו בה והיא שלמה ותמימה ובכוחה להגן על בני ישראל בכל מצב שהוא.

סיוע מהאבות ברוחניות

כל יהודי יש לו שייכות באבות הקדושים ובמעשיהם הטובים, ואף שאין לנו שום השגה בקדושת נשמתם ובגודל עבודתם, מכל מקום לעולם יש לבנים נגיעה באבותיהם, ועל שם כן הם קרויים אבות כי הניחו כוחם לבניהם אחריהם. ומכיון שכל נשמות ישראל היו כלולות בנשמת אברהם אבינו, וכל מצוה שקיים היה כולל בה את נשמות יוצאי חלציו, לפיכך אנו זרעו אחריו מתקשרים בו בכל מעשה מצוה שאנו מקיימים, כי כל מעשי ישראל נעשים מכוח האבות הקדושים שקיימו את מצוות התורה במסירות נפש ובכל הכוונות הראויות בשלימות.

כוח האבות להתגבר על היצר

יהודי עובד ה' נותן דעתו בכל עת ללכת בדרכי אבות ואמהות, כמו שכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי', 'הרים' אלו האבות, ועל ידי שנושאים עינים ללכת בדרכיהם זוכים למצוא עזר וסיוע. ובכל מצב וקושי שאדם נמצא יכול למצוא עזרה וחיזוק מכוח האבות, לשאת עינים בכל עת צרה אל האבות הקדושים 'הרים', ועל ידי כן 'בוא עזרי'. וכמו שרואים אצל יוסף הצדיק שעמד בניסיונות קשים ביותר, והיה מחזק את עצמו בכוח אביו יעקב, והיה זיו איקונן של יוסף דומה לשל יעקב, עד שלא משה מנגד עיניו דיוקן צורתו של אביו, לקיים האמור (ישעיה ל כ) 'זהו עיניך רואות את מוריך', ודבר זה עמד לו להתגבר ולסרב לעצת יצרו, בכוח דמות דיוקן אביו שנגלתה לו בשעת הניסיון.

לימוד מדרך האבות הקדושים

מלבד הכח הסגולי שמקשר אותנו בקשר אמיץ וחזק בקדושתם, ניתן גם על ידי ההתבוננות בדרכיהם לזכות להגיע לאהבת ה', כמו שכתב בעל הטורים (דברים ו ה) 'ואהבת' אותיות 'האבות', 'בכל לבבך', כאברהם שנאמר בו (נחמיה ט ח) 'ומצאת את לבבו', 'בכל נפשך' כיצחק שמסר נפשו

כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו (כג ט). כתב רש"י: אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שורשיהם, ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות. כל עיקר חוזקם של ישראל בא להם מן היסודות שהעמידו אבותינו הקדושים ואמותינו הקדושות, כפי שכתב במדרש (תנחומא יב) 'כי מראש צורים אראנו' אלו האבות, 'ומגבעות אשורנו' אלו האמהות.

כוח האבות והאמהות מיוחד כאחד

כוחם של האבות והאמהות מאוחד הוא יחד ונשאר לזרעם כל השפעות הברכה והניסים, וכמו שמצינו אצל שרה אמנו שנעשו עמה ניסים גדולים, והיה הענן קשור על האוהל שלה, והברכה היתה שורה בעיסתה והנר היה דלוק מערב שבת לערב שבת, ואף על פי שלאחר פטירתה הסתלקו כל אותם הניסים, מכל מקום כשנכנסה רבקה לאוהלה של שרה חזרו כל הניסים למקומם, כי היה כוח קדושתם נמשך מדור לדור, וממילא חזרו בזרעם.

כך התאספו הכוחות הברכות והניסים אצל יעקב אבינו, ועל שם כן היה נקרא בשם 'ישראל' הכולל את כל האבות והאמהות, והוא ראשי תיבות 'יצחק יעקב ש'רה ר'בקה ר'חל א'ברהם ל'אה, ונקראו גם בניו בשם 'ישראל' כי התאספו בהם כל הכוחות הללו לדורות עולם, וכן מצינו שהזכירו את זכות רחל ולא בנישואי בועז ורות, 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל' (רות ד יא), ונמשך כוחם אחריהם לכל בית ישראל.

זכות אבות עומדת בשלימותה

זכות זאת עומדת להם לבני ישראל בכל שנות הגלות, ובכל עת ותפילה מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר בזכותם יש לדורותיהם אחריהם עמידה וקיום, ואף שבגמרא (שבת נה.) נחלקו אם זכות אבות עודנה קיימת או שכבר תמה אותה הזכות, מכל מקום היו צדיקים מפרשים בדרך רמז שבודאי גם היום עומדת לנו זכות האבות, ואדרבה עודנה תמימה ושלמה ולא נגעו בה כל עיקר, וזהו הרמז בדברי חז"ל 'תמה זכות אבות', 'תמה' לשון תמימות, לומר שזכות אבות עומדת בשלמותה, ובמשך כל הדורות

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להצטט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

איצרות ומעיד ממעורר ומטי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

לעתיד לבוא יושלם תענוג הקב"ה בהשפעתו אלינו בשלימות

במאמר זה מבאר המגיד שני דרכים בדרכי ההשפעה, שהם על ידי משפיע ומקבל, שלשניהם יש שותפות בכוח ההשפעה, להגביר או חלילה למעט ההשפעה.

שני דרכים אלו, הם דרכי היחוד, שהרי ההשפעה הרוחנית היא יחוד - שהמשפיע הוא השי"ת שכל הטוב הוא מעצמותו שמשפיע את אורו הטוב להנבראים, והמקבל הם הנבראים, שכל טוב שיש להם הוא ממנו יתברך, וההשפעה היא בעצם קרבה אל המשפיע הטוב, ותכלית ההשפעה בדרגה הגבוהה ביותר היא בבחינת היחוד, כאשר המקבלים שהם הנבראים בני ישראל מתכללים ונעשים אחד עם המשפיע, שכל רצונותיהם ותשוקותיהם הם בו יתברך, ואז מקבלים את השפע בשלימות.

והדרך הראשונה היא כאשר המשפיע הקב"ה משפיע את שפעתו בהדרגה, על מנת שעל ידי השפע יוכלו המקבלים להזדכך בקדושת השפע היורד אליהם ולהתקרב אליו, היא בתחילה 'דד' מכיון שבעוד שהשפע נמשך בהדרגה ואין המקבלים מתכללים כליל במשפיע יתברך שמו, אזי אין המקבלים יכולים לקבל את השפע בשלימות, ועדיין יש בהם חסרון, שחלקים בנפשותם עדיין אינם מזדככים באור האלקות שהוא אור החכמה, ואז הם בבחינת ד' - דלות, וממילא גם המשפיע שרצונו להשפיע להם בשלימות הוא בבחינת ד' - דלות.

ואע"פ שכאשר המקבלים מקבלים כל מה שיכולים לקבל באותה שעה אין הם מתוארים בשם דלות, כיון שיכולים לקבל כל מה שיכולים לקבל באותה שעה, מכל מקום יש צד שהם מתוארים בשם דלות מכיון שמיד כשהם מקבלים את כל מה שיכולים לקבל, אז על ידי זה גופא מזדככים נפשותם ומתקרבים יותר להקב"ה, ואז הם נעשים כלים יותר לקבל ההשפעה, וממילא שוב נעשים בבחינת דלות. אבל הקב"ה שתמיד רצונו להשפיע יותר עד שיהיה היחוד השלם שהוא התכללות בני ישראל בהקב"ה, נקרא תמיד בבחינת דל על שם רצונו הזה להשפיע, עד שיהיה התקון השלם שאז יוכלו בני ישראל לקבל השפע בשלימות.

ובחינה זאת נקראים 'מטי ולא מטי', שתמיד השפע יורד בבחינת 'מטי' שהוא ירידת השפע, ומיד 'לא מטי' נפסק השפע מלרדת יותר כיון שאין המקבלים יכולים לקבל יותר, אבל מיד על ידי זה גופא שקיבל את שפע הבורא יתברך הוא מזדכך יותר, וממילא מיד 'מטי' יורד השפע שוב להשפיע לו שוב, ונפסק כיון שאינו יכול לקבל יותר מאשר נזדכך עכשיו, וחוזר חלילה.

אבל הדרגה השניה שהיא ההשפעה אשר אינה בהדרגה כלל והיא נעשית בפעם אחת, היא הדרגה שבה המקבל - נשמות ישראל, מתאחדים בבורשם באופן של התעלות מלמטה למעלה, והיינו שמעלה את כל כוחות הנפש לחשוב ולעין רק בידיעת אלקותו יתברך, וזו היא הדרגה של ברכות שמונה עשרה, שבה החיבור למקור הברכה הוא על ידי שמתחבר ומתדבק בה עצמה בלי שום אמצעי.

אמנם לעתיד לבוא כאשר תתעלה הבריאה אל שורשה אז תהיה ההשפעה באופן זה, שגם ההשפעה מלמעלה למטה תהיה שלא בהדרגה, וזו היא ההשפעה שאינה מכונה 'דד' מכיון שאינה נמשלת להשפעתו של דד שהיא בהדרגה, וגם מכיון שאין המשפיע והמקבל נקראים ד' שהיא מלשון דלה ועניה.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

[הן עם לבדד ישכון]. טעם למה אין נזכר בכתובת ברכות שמונה עשרה מלכות, וקשה ממה שאמרו (ברכות מ:) הלא כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה וכו'. פרוש לתרץ ההבדל בין ברכות שמונה עשרה לשאר ברכות, על דרך מה שאיתא בזהר (בראשית נה:) לית טיבו שריא אלא באתר דכר ונוקבא אין טוב שורה אלא במקום שיש בו זכר ונקבה, כלומר משפיע ומקבל.

פי הנה דדים שהוא הגייה בלשון רבים אל תיבת 'דד' - שהיא כינוי לכוח השפעת האם לבנה, המורכבת משני אותיות דל"ת, נקראים על שם בחינת דל"ת המורה על בחינת דלה ועניה, שהם שני בחינות, אחד המקבל שהוא בבחינת דלות שהרי הוא מקבל מהמשפיע כל השפעתו ואחד המשפיע. ומבאר איך אפשר לכנות את המשפיע בשם דל, והוא משום שהמשפיע נצרך למקבל ההשפעה, המשפיע צריך את המקבל כדי שיקבל ממנו את ההשפעה, משום שלפני שמשפיע חסר לו התענוג שמקבל מהמקבל בהשפעתו, כמו שאמרו יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק (פסחים קיב.) וכו'.

והד"ד שהוא חיבור שני דל"ת"ן, הרצון להשפיע והרצון לקבל שמתחברים יחדיו בכוונה אחת וביחוד גמור, נעשה פדי להוריד השפע בהדרגה כמשל העגל שיונק מאמו בהדרגה את חלבה וכך יכול לקבל ממנה את מזונו, ולא בבת אחת שלא יהיה יכול לקבלו, ולכן השפע נמשך על פי יכולת המקבל לקבלו.

והנה כשהעגל יונק מה שצריך לו, שוב אינו בבחינת דל"ת, שאין חסרון לו שהרי כבר נתמלא כל חסרונו ואינו יכול לינוק יותר, אבל הפרה גם לאחר ההשפעה היא עדיין בבחינת דל"ת, שחסר לה התענוג שמקבלת מהמקבל, כי רצונה ותענוגה עוד להשפיע יותר מהיכולת המצומצמת של המקבל לקבל השפע, שהרי כח ההשפעה שלה גדול לאין ערוך מיכולתו של העגל לקבלו, רק מחמת חסרון המקבל לקבל יותר היא מצמצמת תענוגה ואינה נשפעת ממנה יותר. ולענייננו - מכיון שהמקבל עדיין לא השלים את עצמו ושכלו להיות באופן שיכול לקבל את שכלו המשפיע אליו, נצרך המשפיע לצמצם את חכמתו ולהשפיע רק כפי הבנתו של המקבל.

וזהו שכתב בספר תקוני הזהר (תיקון כא פז). על הפסוק (תהלים פו א) 'כי עני ואביון אני, איהו אביון ואיהי עני, אביון לשון תאוה שתאב לדבר, ועניות לשון חסרון ממש. ורוצה לומר כי בעת שעדיין לא נזדככו העולמות לגמרי כפי שיהיה לעתיד לבוא, וממילא אינם יכולים לקבל השפעתו יתברך בשלמות כיון שעדיין אינם בבחינת 'אין' שבטל לגמרי לאור ה' ויכול לקבל את האור כראוי, אזי לא נשלמה תאותו יתברך להשפיע בשלמות, ולכן נקרא הקב"ה אביון, שעדיין תאב להשפיע יותר.

וזהו שכתוב (תהלים פו א) 'פי עני ואביון אני, רוצה לומר שעבד דוד המלך עליו השלום את הקב"ה בודאי שלא על מנת לקבל פרס, רק פדי שישלם תאותו יתברך להשפיע בשלמות, ויהיה הוא

יְתַבְּרֵךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִמֶּנּוּ כַּנְזָכָר לְעִיל, וְהוּא, רוּצָה לּוֹמֵר דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹם, יִהְיֶה בְּחֵינֵי מִשְׁפִּיעַ תַּעֲנוּג לְהַשִּׁים יְתַבְּרֵךְ, עַל יְדֵי שִׁישְׁלִים אֶת רְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת, בַּמְצַעוֹת הַהִכָּנָה שִׁיכִין אֶת לְבוֹ בְּשִׁלְמוֹת אֶל הַקַּבָּה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּהְיֶה נַפְשׁוֹ מוֹכֵנֶת לְקַבֵּל הַהַשְׁפָּעָה, לְכֹן אָמַר 'כִּי עֲנִי, בְּחֵינֵי מְקַבֵּל מִה שְׁאֵנִי רוּצָה לְקַבֵּל שְׁפַע, אֵינִן זֶה אֵלָּא מִפְּנֵי שְׁאֵנִי גַם כֵּן 'וְאֵבִיו, שְׁאֵנִי תָּאֵב לְהַשְׁפִּיעַ לָךְ תַּעֲנוּג כִּנְל וְזֶהוּ בְּחֵינֵי מְקַבֵּל עַל מִנֵּת לְהַשְׁפִּיעַ, שְׂדֵבֶק בְּמִידוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ.

וְזֶהוּ שְׂפָתַיב (תְּהִלִּים מֵב ב) 'צְמֵאָה נַפְשִׁי לְאַלֵּהִים לְאֵל חִי'. שְׂצֵמֵאוֹן נַפְשׁוֹ וְתֵאוֹתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא מְרַכְבָּה לְשִׁכְיָהּ, הִיא כִּי בְּחֵינֵי נוֹקְבָא הַמְּקַבֵּלָת כִּפִּי שֶׁהִיא לְמַעְלָה בְּעוֹלְמוֹת - בְּחֵינֵי שִׁכְיָה נִקְרָא אֱלֹהִים, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׂרָרוֹת כְּמוֹ שְׁבִית דִּין נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֱלֹקִים (שְׁמוֹת כֵּב ז), וְאֵינִן מְלֶכֶךְ בְּלֵא עִם (פְּרָקִי דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר פְּרָק ג), וְלִכֵּן הַמֶּלֶךְ מְקַבֵּל שְׂרָרוֹתוֹ מִעֲמֹו וּמִעֲבָדָיו. וְרוּצָה לּוֹמֵר שְׁכוּוֹנֵתִי הִיא עַל יְדֵי צְמֵאוֹן נַפְשִׁי וְהַזְדַּכְכוּתָהּ מִכַּח הַצְּמֵאוֹן, פּוֹעֵל אֲנִי שִׁיָּהָ אֵל חִי, בְּחֵינֵי מִשְׁפִּיעַ מִיֵּדֵי הַיִּסּוּד שֶׁמִּמֶּנּוּ נּוֹבְעִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, שֶׁהוּא מְקוֹר הַמַּחֲשָׁבָה לְהַשְׁפִּיעַ וּלְבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, יִהְיֶה גַם כֵּן בְּחֵינֵי אֱלֹהִים שֶׁהוּא כִּינּוֹי לְמִידֵת מַלְכוּת הַמְּקַבֵּלָת, פְּרוּשׁ בְּחֵינֵי מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִמֶּנּוּ, שִׁישְׁלֵם כָּל תַּעֲנוּגוֹ לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת, וְזֶה עַל יְדֵי שְׁנֵהִיָּה כְּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הַתַּעֲנוּג בְּשִׁלְמוֹת.

וְזֶהוּ שְׂאִיתָא (זוֹהַר בְּרֵאשִׁית נה:): לֵית טִיבוֹ שְׂרִיא אֵלָּא בְּאַתְרַּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כּו', כִּי אֵינִן טוֹב בָּא וְנִשְׁפַע אֵלָּא עַל יְדֵי מִשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל שֶׁהוּא בְּחֵינֵי נּוֹקְבָא סְפִירַת הַמַּלְכוּת, כְּלוֹמֵר שֶׁקַּבְּלַת הַשְׁפַע תְּלוּיָהּ בְּמִשְׁפִּיעַ וּבְמְקַבֵּל כֵּאֲחָד וְאֵם אֵינִן הַמְּקַבֵּל מוֹכֵן וּמוֹזְכֵן כְּרֵאוּי לְקַבְּלַת הַשְׁפַע לֹא יוֹכֵל לְקַבְּלוֹ, וְהִיא מִדַּת הַצְּמֵאוֹם שֶׁל הַשִּׁכְיָה שְׁמוּדַת כְּמֵה נַזְדַּכְכוּ הָעוֹלְמוֹת וְנִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל שְׁפַע אֱלֹקוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ הָעוֹלְמוֹת יוֹתֵר מִהִיכּוֹלַת וְיִתְבַטְּלוּ, וְזֶהוּ מִידַת נּוֹקְבָא כְּמוֹ שְׂאִיתָא (בְּבֵא מְצִיעָא פִּז). אֲשֶׁה עֵינֵיהָ צָרָה בְּאוֹרְחִים וְאֵינִן זֶה מִשׁוֹם רוּע לִיבָה חֲלִילָה, אֵלָּא מִשׁוֹם שְׁזֶה תְּפִקִּידָה בְּהַכְרַח שְׁמוּדַת מֵה יְכוֹלַת הָאוֹרַח לְקַבֵּל וְלֹא יִקּוּץ בְּמֵאכְלוֹ, וְזֶהוּ עֵינֵי הַשִּׁכְיָה לְצַמְצָם [שִׁישְׁפַע בְּהַדְרָגָה] שִׁישְׁכּוֹלוֹ לְקַבְּלוֹ, לִכֵּן כְּשֶׁאֲבֵרָהֵם אֲמַר קִמַּח אֲמַרָה שֶׁרָה סוֹלַת וּבְרָרָה לְאוֹרְחִים הַסוֹלַת שִׁישְׁכּוֹלוֹ לְאֲכּוֹל.

וְזֶהוּ כָּל בְּרָכָה שְׂאֵינִן בְּהָ שֵׁם וּמַלְכוּת, שֵׁם פְּרוּשׁ הַמְּשֻׁכָה דְהַהַמְשָׁכָה הִיא עַל יְדֵי אוֹתוֹת הַשֵּׁם הַמְּפּוֹרֵשׁ שְׁעַל יְדוֹ יוֹרֵד הַשְׁפַע לְתַחְתּוֹנִים, וּמַלְכוּת פְּרוּשׁ צְמֵאוֹם שְׁעַל יְדֵי קַבְּלַת הַמַּלְכוּת מִצְּמֵצָם הַשְׁפַע לְפִי קַבְּלַת עוֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֵז נַעֲשִׂים הַמְּקַבְּלִים רְאוּיִים לְקַבְּלוֹ, וְאֵם אֵינִן שְׁנֵי דְבָרִים אֵלּוֹ אֵז אֵינָה בְּרָכָה אֵינִן בְּהָ פְּעוֹלַת הַ'בְּרָכָה' שֶׁהִיא הַמְּשָׁכָה, שְׂאֵינִן יְכוֹל לְסַבְּלָה.

וְזֶהוּ בְּבְרָכוֹת הַנְּהַיִן שֶׁהוֹן הַמְּשָׁכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע אֱלֹקִי עַל יְדֵי

הַבְּרָכָה, אֲבָל בְּשִׁמּוֹנָה עֲשָׂרָה בְּרָכוֹת שֶׁהוֹן הַעֲלָאוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה שְׁבָהֵם מַעֲלִים אֶת הַמַּלְכוּת - כְּלָלוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל - לְשִׁרְשָׁה עַל יְדֵי שִׁישְׁפִיעִים לְהָ שְׁפַע שֶׁל 'מוֹחִין' בְּתִיבּוֹת בְּרָכָה רֵאשׁוֹנָה מִהַמִּידוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, כְּדֵי שִׁישְׁלֵם קוֹמַתָּה עַד לְמַעְלָה רֵאשׁ, וְשֵׁם לְמַעְלָה, הַ'מַּלְכוּת' אֵינָה בְּבְּחֵינֵי צְמֵאוֹם כְּמוֹ בְּהַמְּשָׁכָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה שֵׁם הַ'מַּלְכוּת' בְּדֵרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה - שְׁמֵתִלְבַּשֵׁת וְשׁוֹרָה לְפִי הַדְּרָגָה שֶׁל הָעוֹלְמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְלִכֵּן הַהַמְּשָׁכָה אֶל הַמַּלְכוּת יוֹרֵדַת רַק עַל יְדֵי צְמֵאוֹם הַשְׁפַע, לְמַשְׁלַח הַחֲטָא זְרוּעָה כְּשִׁיָּהָ בָּאָה לְשִׁרְשָׁה, כַּח הַצְּמוּחַ הַשּׁוֹכֵן בְּאֲדָמָה, יְגַדֵּל מִמּוֹנָה כְּמֵה גְרַעֲיָנִין, וְעַל יְדֵי שֶׁהַחִיטָה מֵתְכַלֵּלַת בְּכַח זֶה כְּשִׁיָּהָ נִרְקַבַת וּבִטְלָה צוֹרַתָּה בְּבְּחֵינֵי 'אֵינִן', יִצְמִיחַ מִמֶּנָּה הַכּוֹחַ הַנִּזְכָּר רִיבּוֹי חִיטִים לְאֵינִן עֵרוֹן מַכְמוֹת הַחִיטָה שֶׁנִּזְרַעָה.

לְכֹן אֵינִן צְרִיךְ לְמַלְכוּת, פְּרוּשׁ צְמֵאוֹם לְאֵמִירַת "מֶלֶךְ הָעוֹלָם" שְׁעֵנִינָה הוּא יֵרָאָה וְקַבְּלַת עוֹל מַלְכוּת שְׁמִים כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַשְׁפַע הַיּוֹרֵד עַל יְדֵי מַלְכוּת זֹאת, בְּשִׁמּוֹנָה עֲשָׂרָה, כְּלוֹמֵר שֶׁם אֵינִן צְרִיךְ לְמִידַת הַצְּמֵאוֹם לְהַכִּין כְּלֵי לְקַבְּלַת הַשְׁפַע, כִּי שֵׁם בִּיכּוֹלַת לְמַלְכוּת לְקַבֵּל שְׁפַע שְׁאֵינּוּ גְבוּלִי, כִּיּוֹן שֶׁהִיא עֲצָמָה נְכַלֵּלַת בְּמַקּוֹר הַשְׁפַע וְאֵינָה זְקוּקָה לְכָלִים נִפְרָדִים, אֲבָל מְלֶכֶךְ עוֹזֵר שְׁבוֹ אֲנִי עוֹסְקִים בְּבִנְיַן הַמַּלְכוּת, לְאַחַר שְׁנֵתְעַלְתָּה לְדֵרָגַת שְׁלִימוֹתָה שֶׁהִיא 'פְּנִים בְּפְנִים', וּבְכָל עֵת שֶׁהַשִּׁכְיָה עוֹלָה לְדֵרָגָה גְבוּהָה יוֹתֵר צְרִיכִים לְבִנּוֹת אֶת כָּל קוֹמַתָּה מַחֲדָשׁ, מִמִּילָא לְצוֹרֵךְ הַבְּנִינִן הַנִּזְכָּר צְרִיכִים אֲנִי שֵׁם גַם כֵּן הַמְּשָׁכָה מִלְּמַעְלָה לְבִנּוֹת קוֹמַת הַשִּׁכְיָה עַל יְדֵי הַשְׁפַע הַיּוֹרֵד מִסְפִּירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, נִזְכָּר לְשׁוֹן מַלְכוּת שֶׁהוּא הָעֲלָאֵת מִיַּן נּוֹקְבִין, כְּדֵי לְעִשׂוֹת כְּלֵי לְשְׁפַע הַגִּמְשִׁךְ בְּתִיבַת 'בְּאֵהָבָה' לְבִנְיַן הַשִּׁכְיָה שְׁבִנְיָנָה הוּא עַל יְדֵי אֵהָבָה.

וְזֶהוּ 'הוֹן עִם לְבָדָד יִשְׁכֵּן'. ד"ד נִקְרָא עַל שֵׁם שְׁנֵי דָלֵת"וּן, מִשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל כַּנְזָכָר בְּמַקּוֹם אַחֵר. וְאָמַרו רְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבְּרָכָה (מִדְרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים א יב) הַבְּרִיחַ הַתִּיכָן מְבָרִיחַ מִן הַקָּצָה אֶל הַקָּצָה, זֶה יַעֲקֹב, רוּצָה לּוֹמֵר שְׂבִיבִילוֹ יֵשׁ הַתַּחְבְּרוֹת לְאַלְהוּתוֹ יְתַבְּרֵךְ עִם הָעוֹלְמוֹת, בְּשִׁבְלֵי הַתַּעֲנוּג שִׁיָּקַבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבִּינוֹ, שֶׁהַקַּבָּה הַשְׁתַּעֲשַׁע בְּמַעֲשֵׂי הַצְּדִיקִים שְׂרָאָה אֲשֶׁר הֵם עֲתִידִים לְעִשׂוֹת, עוֹד קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָאוּ פְּעוּעֵל בְּעוֹלָם, וּמְכוּחַ זֶה כְּבִיכּוֹל נֹאצְלָה הַמַּחֲשָׁבָה לְבְרוֹא אֶת הָעוֹלְמוֹת, וְזֶהוּ 'לֵב' דָּד יִשְׁכֵּן, פְּרוּשׁ בְּשִׁבְלֵים יֵשׁ הַתַּחְבְּרוֹת לֵב' בְּחֵינֵי דָד, מִשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, שְׁכַל אֶחָד מֵהֶם נִקְרָא 'דָד', הוֹן הַמְּשִׁיעַ - שׁוֹרֵשׁ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, וְהוֹן הַמְּקַבֵּל - כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא כָּל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם הוּא גַם מִשְׁפִּיעַ וְגַם מְקַבֵּל, שֶׁהִיא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל גַּם הִיא בְּבְּחֵינֵי מִשְׁפִּיעַ לְהַקַּבָּה, עַל יְדֵי שְׁמִשְׁלִימָה אֶת רְצוֹנוֹ יְתַבְּרֵךְ לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת. וְעַל כֵּן נִקְרָא דָד, רוּצָה לּוֹמֵר שְׁנֵי בְּחֵינֵי דָל"ת, אֶחָד מֵהַמְּקַבֵּל שֶׁהוּא דָל לְפָנָי קַבְּלַת הַשְׁפַע מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא בְּחֵינֵי הַ'מַּלְכוּת' שְׁאֵינִן לְהָ מַעֲצָמָה כְּלוֹם, וְאֶחָד מֵהַמְּשִׁיעַ שְׂמַצְמָצָם

תַּעֲנוּגוֹ בְּהַשְׁפָּעָתוֹ וְנַעֲשֶׂה בְּחֵינֵי דָל"ת אֲפִילוֹ לְאַחַר שְׁמִשְׁפִּיעַ, מִכִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִשְׁלַם לּוֹ תַּעֲנוּגוֹ לְסַבַּת הַמְּקַבֵּל.

וְזֶהוּ מְטִי וְלֹא מְטִי. הַגֵּם שְׂבִיחֵינֵי מְטִי וְלֹא מְטִי הוּא בְּשִׁנֵּי מְדֵרָגוֹת שְׁתֵּמִיד הַכֵּלֵל הוּא שְׁכִשְׂאוֹר הַשְׁפַע מְטִי מֵאִיר בְּמִדְרֵיגָה הָאֲחַת הוּא מִסְתַּלַּק מִהַמְּדֵרֵיגָה שְׁתַּחְתִּיָּה מְרׁוּב תְּשׁוּקַתָּה לְהַתְכַלֵּל בְּמִדְרֵיגָה הַמְּשַׁפַּעַת אֵלֵיהָ אֲפָ עַל פִּי כֵּן גַם בְּמִדְרֵיגָה הָא' בְּמִדְרֵיגָה הָרֵאשׁוֹנָה הוּא בְּבְּחֵינֵי מְטִי [וְלֹא מְטִי], שְׁגַם בְּמִדְרֵיגָה הַמְּשַׁפַּעַת יֵשׁ שְׁנֵי בְּחֵינֵי אֵלּוֹ שֶׁל מְטִי וְלֹא מְטִי בְּרֵצוֹא וְשׁוֹב, אֲפָ אֵם יִהְיֶה מְטִי לְבָד אֵם תִּהְיֶה אֲצֵל הַמְּשַׁפִּיעַ בְּקַבְּעַת תֵּמִיד רַק מְדֵרִיגַת מְטִי, שֶׁלֹּא תַחֲזוֹר וְתִסְתַּלַּק מִיַּד מִמֶּנּוּ בְּרֵצוֹא וְשׁוֹב, דְּהֵינּוּ לְהַשְׁפִּיעַ כָּל תַּעֲנוּגוֹ שֶׁהִרְצוֹן לְהַשְׁפִּיעַ אֲצֵלוֹ יִהְיֶה 'מְטִי' לְגַמְרִי וְיוֹצֵאֵי רְצוֹן זֶה מֵהַכַּח אֶל הַפּוֹעֵל לְהֵאִיר בְּעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת, דְּהֵינּוּ שִׁישְׁפִיעַ בְּשִׁלְמוֹת בְּלֵי צְמֵאוֹם אֶת הָאוֹר אֶל הַמְּקַבֵּל (כִּי עֲצָם גִּילּוֹי רְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ הוּא עֲצָמוֹ הַהַשְׁפָּעָה, שְׁאֲצֵל הַקַּבָּה גִּילּוֹי הַרְצוֹן הוּא הַפּוֹעֵל עֲצָמָה, שֶׁהִיא אֵינּוּ נִצְרָךְ לְשׁוֹם פְּעוּלָה כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹנוֹ), אֵז לֹא יוֹכֵל הַמְּקַבֵּל לְקַבֵּל כְּלָל, לְזֶה הוּא בְּחֵינֵי לֹא מְטִי (פְּרוּשׁ אֲצֵל הַמְּשַׁפִּיעַ הוּא בְּבְּחֵינֵי לֹא מְטִי, שְׁאֵינּוּ מִשְׁפִּיעַ אֶת שְׁפַעוֹ בְּשִׁלְמוֹת לְפִי רְצוֹנוֹ שְׁרוּצָה לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת), בְּכַדִּי שְׁתַּזְדַּכְּךָ נַפְשׁוֹ שֶׁל הַמְּקַבֵּל עַל יְדֵי הַצְּמֵאוֹם הַגּוֹרֵם הַתְּשׁוּקָה לְקַבֵּל יוֹתֵר, וּמִמִּילָא עַל יְדֵי זֶה נִמְצָא שְׂתִיכּוֹל בְּחֵינֵי הַמְּקַבֵּל לְקַבֵּל רַב הַהַשְׁפָּעָה מֵאַלְהוּתוֹ"ו כְּפִיכּוֹל.

וְכָל זֶה לֹא בְּשִׁבְלֵי שְׁלָמוֹת נַפְשׁוֹ, שֶׁל הַמְּדֵרֵיגָה הַמְּשַׁפַּעַת, שְׁאֵינָה צְרִיכָה לְשׁוֹם תִּיקוּן, רַק כְּדֵי שִׁישְׁלִים אֶת הַמְּקַבֵּל, שְׁבִשְׁעָה שֶׁהָאוֹר 'מְטִי' אֲצֵל הַמְּשַׁפִּיעַ אֵז הַמְּדֵרֵיגָה הַמְּקַבְּלַת מִמֶּנּוּ הִיא בְּבְּחֵינֵי 'צוּא' וְכַלְתָּה נַפְשָׁה בְּכָלִת גַּמּוֹר לְהַתְכַלֵּל בְּמִשְׁפִּיעַ, וְעַל יְדֵי שֶׁהָאוֹר חוֹזֵר וּמִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ אֵז הַמְּקַבֵּל חוֹזֵר לְהַתְדַבֵּק בְּמִשְׁפִּיעַ בְּבְּחֵינֵי 'שׁוֹב', וּבְכַךְ מִשְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת הַ'כְּלִים' שֶׁלוֹ לְקַבֵּל אֶת הַשְׁפַע כְּרֵאוּי בְּהַתִּישׁוּבוֹת, וְחוֹזֵר חֲלִילָה, וְכו'.

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ מֵה שְׁאֵמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ צְמֵאָה נַפְשִׁי לְאַלְקִים, שְׁנִפְשָׁו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ צְמֵאָה לְאַלְקִים לֹא-ל חִי, כְּלוֹמֵר שְׂתַזְדַּכְּךָ כָּל כְּפָה שְׂתִיכּוֹל לְקַבֵּל רַב הַהַשְׁפָּעָה כְּפִי רְצוֹנוֹ יְתַבְּרֵךְ לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת, וְיִהְיֶה הַשְּׁכַל מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מִמֶּנּוּ שִׁיָּהִי הַשְּׁכַל הַנִּבְרָא יוֹכֵל לְקַבֵּל אֶת הַתַּעֲנוּג הַקַּבָּה בְּשִׁלְמוֹת, כִּיּוֹן שִׁיָּהִי מְזוֹכֵךְ הַשְּׁכַל כָּל כֵּךְ שִׁיָּהִי רוּחָנִי לְגַמְרִי וְיוֹכֵל לְקַבֵּל אוֹר אֱלֹקוֹתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, כְּדֵי שְׁעַל יְדוֹ יִהְיֶה נִשְׁלַם וְנִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ כִּי טְבַע הַטּוֹב לְהִטִּיב.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה פְּרוּשׁ (זוֹהַר וִיקְרָא ז:): יִשְׂרָאֵל מְפָרְנְסִין לְאַבִּיהֶם שְׁבִשְׁמִים וְכו'. כִּי כְּשֵׁם טוֹבִים וְרְאוּיִים לְקַבֵּל הַשְׁפָּעָתוֹ יְתַבְּרֵךְ שְׂצֵמֵאִים לְקַבֵּל הַשְׁפַע מִתּוֹךְ בְּחֵינֵי אֵינִן וּבִטּוֹל הִישׁ, הֵם מִשְׁפִּיעִים תַּעֲנוּג לּוֹ יְתַבְּרֵךְ. מֵה שְׂאֵינִן כֵּן לְהַפְּךָ ח"ו, אֵזִי הוּא מְכַרֵּחַ לְצַמְצָם הַשְׁפָּעָתוֹ וְתַעֲנוּגוֹ מִמֶּנּוּ כְּפִיכּוֹל.

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה נמזתה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מנטינאה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

רמב"ם המבואר הפרוייקט ההיסקטוריו!

מתעניינים

👉 ילקוט ביאורים מקיף
 👉 מאות אלפי הערות והוספות
 👉 חובה לכל בן ישיבה

👉 מנופה ומוגה בי"ג נפה
 👉 ביאור רהוט משולב על הדף
 👉 כותרות והקדמות נרחבות

קני - זכה ומתנה
 קני - שבטים
 קני - שלחן ושלפן
 קני - עבדים
 משפטים - שכירות
 משפטים - שאלה ופיקדון ומלווה ולוה א
 משפטים - מלווה ולוה ב
 משפטים - מלווה ולוה ג
 משפטים - טוען ונטען א
 משפטים - טוען ונטען ב
 משפטים - נהלות
 שופטים - סנהדרין א
 שופטים - סנהדרין ב
 שופטים - עדות א
 שופטים - עדות ב
 שופטים - אבל
 שופטים - מלכים

קדושה - ביאה א
 קדושה - ביאה ב
 קדושה - ביאה ג
 קדושה - מאכלות אסורות א
 קדושה - מאכלות אסורות ב
 קדושה - שחיטה א
 קדושה - שחיטה ב
 דעים - שמיטה ויובל א
 דעים - שמיטה ויובל ב
 קרבנות - קרבן פסח
 קרבנות - בכורות ושגת א
 קרבנות - שגת ב תמורה
 ניקין - נזקי ממון
 ניקין - גניבה
 ניקין - גולה ואבירה א
 ניקין - גולה ואבירה ב
 ניקין - חובל ומוק
 קני - סכירה א
 קני - סכירה ב

מדע - יסודי התורה
 מדע - עבודה זרה
 אהבה - קריאת שמע ותפילה א
 אהבה - תפילה ב
 אהבה - תפילין
 אהבה - ברכות א
 אהבה - ברכות ב מילה
 זמנים - שבת א (א-ט)
 זמנים - שבת ב (ו-י)
 זמנים - שבת ג (יז-כ)
 זמנים - שבת ד (כא-כה)
 זמנים - שבת ה (מ-ל)
 זמנים - עירובין
 זמנים - שבתות עשור שבתות י"ט
 זמנים - חמץ ומצה א (א-ד)
 זמנים - חמץ ומצה ב (ה-ח)
 זמנים - שופר סוכה וילול שקלים
 זמנים - קידוש חודש
 זמנים - תענית מגילה תענה

